

Mastergrads oppg. 2010

VEIEN - MED HENSYN TIL LANDSKAPSBILDET

Min landskapsanalyse og vurdering av E6 trasévalg
gjennom Åkersvika

ROAD - IN CONSIDERATION OF LANDSCAPE PICTURE

ROAD PLANNING THROUGH ÅKERSVIKA - MY LANDSCAPE ANALYSIS AND
EVALUATION

ELISE BRUNSTAD ODDEN

Uddst

UNIVERSITETET FOR MILJØ- OG BIOVITENSKAP
INSTITUTT FOR LANDSKAPSPLANLEGGING
MASTEROPPGAVE 30 STP. 2010

VEIEN - MED HENSYN TIL LANDSKAPSBILDET

Min analyse og refleksjon rundt E6 trasévalg gjennom Åkersvika

Elise Brunstad Odden

Masteroppgave i landskapsarkitektur, UMB 2010

”Det er rart at vi gjennom våre små sanser kan fylles av et stort landskap. Det må skyldes at vårt indre rommer det. Hedemarken er derfor ikke bare et landskap utenfor oss, men også en tilstand i vårt indre. Åkrene bølger i hjertet. Trærne gror langs blodårenes bredder. Fuglene flyr under hodets himmel. Snøen laver som tanker gjennom kroppen.”

(Sveen & Stensrud, 1998:10)

FORORD

Arbeidet med denne masteroppgaven er utført våsemesteret 2010. Dette er mitt avsluttende arbeid som student ved Universitetet for miljø og biovitenskap, Institutt for landskapsplanlegging. Jeg har skrevet denne oppgaven med støtte fra Statens vegvesen.

Det har vært en utviklende og krevende prosess, hvor jeg har lært mye. Jeg håper at denne oppgaven kan være til nytte for Statens vegvesen.

Jeg er svært takknemlig for å ha møtt så mange interessante og imøtekommende mennesker. Særlig hyggelig er det for meg som student å merke at folk er entusiastiske og nysgjerrige på oppgaven.

Jeg ønsker å takke min veileder, Ingerlise Amundsen, for gode og konstruktive tilbakemeldinger.

Til veiledere, familie og venner som har hjulpet og støttet meg under arbeidet, retter jeg en varm takk!

12. mai 2010

Elise Brunstad Odden

SAMMENDRAG

Denne oppgaven omhandler landskapsbildet i Åkersvika naturreservat i Hamar kommune.

Det er, og har lenge vært en het strid om hvor fremtidig E6 skal ligge etter utvidelse fra to til fire felt gjennom nordre del av Åkersvika. I dette studiet undersøkes det hvilke konsekvenser en utvidelse av E6 der den ligger i dag, eller flytting av E6 gjennom reservatet vil medføre for landskapsbildets verdi, og hvilket alternativ som gir størst positiv/minst negativ påvirkning.

Oppgaven er todelt:

1. Teoretisk del hvor jeg ser på sentrale begreper og ulike landskapsanalysemetoder. Jeg kommer frem til fire analysemetoder som er svært interessante for min oppgave. Dette er landskap (Nordisk ministerråd), landskapsbildet (Magne Bruun), ordinal verdianalyse og lokaliseringsanalyse. Jeg brukte disse analysemetodene som inspirasjon for å utvikle en egen metode for analyse av landskapsbildets verdi i Åkersvika. Analysemetoden er tredelt:

- Overordnet nivå hvor jeg på en poetisk måte beskriver hva, og hvordan jeg opplever landskapet og landskapsbildet i Åkersvika.

- Delområde nivå hvor jeg ser på representativitet, typiskhet, variasjon/mangfold og inntrykksstyrke innenfor hvert område, for å finne hvilke delområder som har stor, middels stor eller liten verdi.

- Element nivå hvor jeg gjennom grafiske illustrasjoner viser elementer som er fremtredende i delområdet, og hvilken verdi de har.

2. Praktisk del hvor jeg anvender metoden jeg har utviklet i den teoretiske delen for å svare på problemstillingen.

Landskapsbildet i Åkersvika ligger i et åpent skålformet landskap omgitt av lave, avrundede, skogkledde åser. Området danner ett sentralt rom mellom tettbebyggelsen i Hamar by og tettbebyggelsen i Vang. Landskapsbildet er variert med svært verdifulle opplevelseskvaliteter. Vekslingen mellom de ulike områdene skaper en mosaikk av større og mindre rom. Dagens veitrasé skjærer igjennom det mest verdifulle området og berører de mest verdifulle elementene i landskapsbildet. Men på grunn av landskapets skala og veiens dimensjon blir den ikke dominerende i landskapsbildet.

I dag foreligger to alternative forslag om fire felts veitrase gjennom området:

Alternativ A er en utvidelse av eksisterende vei. Sammenlignet med eksisterende Europavei vil en utvidelse til fire felts vei ha store dimensjoner. Veien vil bli dominerende og gå på tvers av de mest verdifulle landskapsmønstrene i utredningsområdet. Dette vil redusere verdien av landskapsbildet i Åkersvika betydelig.

I alternativ B flyttes E6 og føres langs reservatgrensen. Veien har en mykere linjeføring, som i større grad enn alternativ A vil harmonerer med landskapsmønstret. Veien vil ikke ligge på tvers av det mest verdifulle området, men gå inntil. Dette gjør den mindre fremtredende i landskapsbildet.

I alternativ A vil E6 ligge dominerende i landskapet og ikke gi nok fokus til det omkringliggende.

I alternativ B vil E6 ha en forankring i landskapet, og det oppnås en likverdighet.

Min konklusjon blir med dette at alternativ B vil være det beste for tema landskapsbildet.

ABSTRACT

This master thesis with the landscape picture in Åkersvika nature reserve in Hamar municipality.

There is, and has long been a big debate about where the future E6 should be placed after enlargement from two to four lanes through the northern part of Åkersvika. This study examined how an extension of E6 where it lies, or relocation of E6 through the reserve will affect the value in the landscape picture, and which option provides the greatest positive / least negative impact on the development.

The thesis is in two parts:

1. Theoretical part where I look at the key concepts and different landscape analysis methods. I arrive at four methods of analysis that is very interesting for my thesis. This is the landscape (Nordisk ministerråd), landscape picture (Magne Bruun), ordinal value analysis and positioning analysis. I used these analysis methods as inspiration to develop a method for analyzing the value of the landscape picture in Åkersvika.

2. Practical part where I use the method I have developed in the theoretical part.

The landscape in Åkersvika is located in an open landscape surrounded by low, rounded, forested hills. The area forms a central space between the village in Hamar city and the village of Vang. The landscape is varied with very valuable experience qualities. Switching between the different areas creates a mosaic of large and small rooms. E6 goes through the most valuable area and affects the most valuable elements in the landscape, but the dimension of the road it is not dominant in landscape.

Today there are two alternative proposals for

E6 through the area:

Option A is an extension of the existing road. Compared with existing European route to an expansion to four lane road have large dimensions. The road will be dominant and move across the most valuable landscape patterns in the study area. This will significantly reduce the value of the landscape picture in Åkersvika.

In option B E6 is moved along the limit of the recorded reserve. The road has smoother lines and will harmonize with the landscape pattern. The road will not go through the most valuable area and be less dominant in the landscape picture.

My conclusion is that alternative B will be the best option for the landscape picture in the northern part of Åkersvika.

INNHold

- 4 FORORD
- 5 SAMMENDRAG
- 6 ABSTRACT

INNLEDNING

- 10 INTRODUKSJON
- 12 PROBLEMSTILLING
- 13 MÅL MED OPPGAVEN
- 13 METODE

TEORETISK DEL

SENTRALE BEGREPER

- 16 HVA ER LANDSKAP?
- 17 HVA ER LANDSKAPSBILDET?
- 17 OPPFATTELSE & OPPLEVELSE AV LANDSKAPSBILDET
- 18 VEIEN I LANDSKAPET
- 18 LANDSKAPSBILDETS VERDI

LANDSKAPSANALYSEMETODER

- 19 HVA ER EN LANDSKAPSANALYSE?
- 20 ULIKE LANDSKAPSANALYSEMETODER:
 - 22 STEDSANALYSE
 - 28 ROMLIG ANALYSE
 - 30 OMRÅDEANALYSE
 - 32 VERDIANALYSE
 - 34 LOKALISERINGSANALYSE
 - 36 KONSEKVENSANALYSE
- 40 SAMMENSTILLING AV ANALYSEMETODER
- 42 OPPSUMMERING

MIN METODE FOR REGISTRERING OG ANALYSE AV LANDSKAPSBILDET I ÅKERSVIKA

- 44 UTFORDRINGER FOR VIDERE ARBEID MED LANDSKAPSANALYSE
- 45 REGISTRERING
- 46 ANALYSE AV LANDSKAPSBILDETS VERDI
 - 48 FREMGANGSMÅTE FOR ANALYSE AV VERDI - OVERORDNET
 - 49 FREMGANGSMÅTE FOR ANALYSE AV VERDI - DELOMRÅDER
 - 53 FREMGANGSMÅTE FOR ANALYSE AV VERDI - ELEMENTER

PRAKTISK DEL

- 60 LOKALISERING AV UTREDNINGSOMRÅDET

REGISTRERING

- 62 TOPOGRAFI
- 64 VEGETASJON
- 66 VANN
- 68 BEBYGGELSE

- 70 INFRASTRUKTUR
- 72 OPPSUMMERING

ANALYSE AV LANDSKAPSBILDETS VERDI

EKSISTERENDE SITUASJON

- 75 LANDSKAPSBILDET I ÅKERSVIKA - OVERORDNET
- 77 HØST
- 79 VINTER
- 81 VÅR
- 82 OPPSUMMERING, LANDSKAPSBILDETS VERDI
- 84 LANDSKAPSBILDET I ÅKERSVIKA - DELOMRÅDER
 - 86 DELOMRÅDE 1
 - 87 DELOMRÅDE 2
 - 88 DELOMRÅDE 3
 - 89 DELOMRÅDE 4
 - 90 DELOMRÅDE 5
 - 91 DELOMRÅDE 6
- 92 OPPSUMMERINGSKART - DELOMRÅDENES VERDI
- 94 LANDSKAPSBILDE I ÅKERSVIKA - ELEMENTER
 - 94 ELEMENTER SOM ER REPRESENTERT I DELOMRÅDE 1
 - 98 ELEMENTER SOM ER REPRESENTERT I DELOMRÅDE 2
 - 102 ELEMENTER SOM ER REPRESENTERT I DELOMRÅDE 3
 - 106 ELEMENTER SOM ER REPRESENTERT I DELOMRÅDE 4
 - 110 ELEMENTER SOM ER REPRESENTERT I DELOMRÅDE 6
 - 114 OPPSUMMERING - ELEMENTENES VERDI

FREMTIDIG PLANLEGGING AV E6 GJENNOM ÅKERSVIKA

- 116 VURDERTE & FORKASTEDE ALTERNATIVER FOR 4-FELTS E6
- 117 DAGENS ALTERNATIVER FOR 4-FELTS E6 GJENNOM ÅKERSVIKA
- 118 ÅKERSVIKA VEIKRYSS TIL VIEN VEIKRYSS
 - ALTERNATIV A
 - ALTERNATIV B

ANALYSE AV LANDSKAPSBILDETS VERDI

- 122 NY SITUASJON
 - LANDSKAPSBILDET I ÅKERSVIKA - OVERORDNET
 - 124 ALTERNATIV A
 - 128 ALTERNATIV B
 - 132 SAMMENDRAG
 - LANDSKAPSBILDET I ÅKERSVIKA - DELOMRÅDER
 - 134 ALTERNATIV A
 - 138 ALTERNATIV B
 - LANDSKAPSBILDET I ÅKERSVIKA - ELEMENTER
 - 140 ALTERNATIV A
 - 142 ALTERNATIV B

KONKLUSJON

- 144 EKSISTERENDE SITUASJON
- 145 ALTERNATIV A
- 146 ALTERNATIV B

- 148 REFERANSER

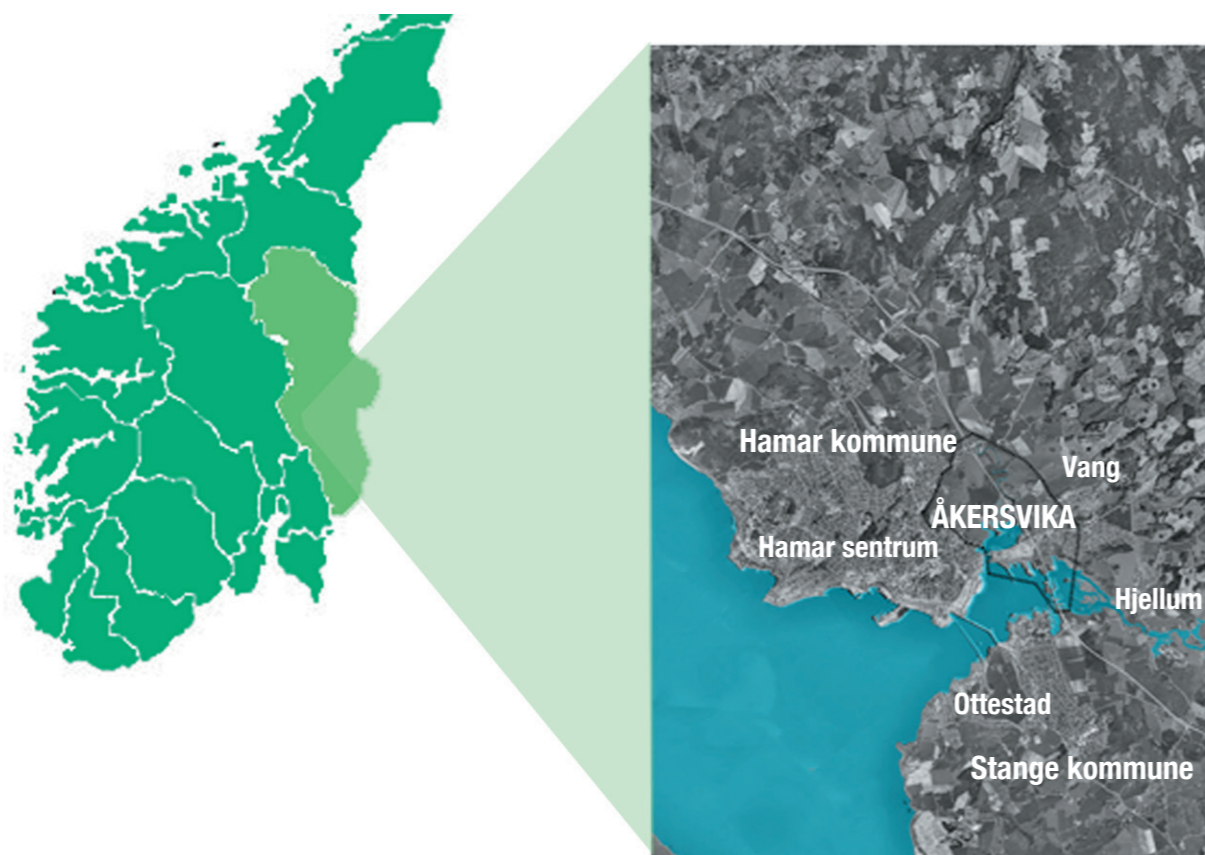
INNLEDNING

INTRODUKSJON

Åkersvika er et av Norges 37 ramsar-områder, og har dermed status som internasjonalt verneverdig område. Det er omgitt av bebyggelse, industri- og jordbruksområder, og er presset av utbygging fra flere kanter. I tillegg deles området av industri, veier og jernbane.

Det foreligger planer om en utvidelse av eksisterende E6 fra to til fire felt gjennom Åkersvika, som en del av strekningen Kolomoen - Moelv, fra Stange til Ringsaker

kommune. Målet er å øke trafikksikkerhet, bedre trafikkavvikling og stimulere til vekst og utvikling i innlandet. Planarbeidet gjennom naturreservatet har, i lang tid, skapt store diskusjoner og engasjement hos ulike aktører og lokalbefolkningen som skal være med og forme utviklingen av området. Mange alternativer for utvidelse og flytting av E6 har vært oppe til diskusjon. I dag står man igjen med to alternativer for traseen mellom Midtstranda og Vien:

Åkersvika naturreservat ligger i Hamar og Stange kommune i Hedmark fylke. Reservatet dekker ca. 4 km², hvorav ca. 2,7 km² er vannarealer. (Nilssen & Paalhaugen, 2006)

Alternativ A
Utvidelse av eksisterende trasé med to nye felt mot vest fram til Vienkrysset. (Svånå, 2007)

Alternativ B
E6 flyttes fra Åkersvika vegkryss og føres langs reservatgrensen mot øst i nedkant av skråningen opp mot Sælid gård. (Svånå, 2007)

PROBLEMSTILLING

Åkersvika er et våtmarksområde som ble opprettet som naturreservat i 1974. Det er et viktig og vernet økosystem, og i debatten blir problemstillingene rundt Åkersvika ofte redusert til å dreie seg om fugler. Men det er totaliteten i Åkersvika som er vernet og verneverdig, ikke bare enkeltarter eller enkeltbiotoper.

Åkersvika har vært et sentralt trafikkknutepunkt i innlandet i ca. tusen år. Her lå Åker-godset på tusentallet, her kom Gundsetbanen i 1862, Dovrebanen i 1880. Gjennom Åkersvika har det gått veier i hundrevis av år, og den siste (E6) ble åpnet seks år før reservatet ble vedtatt.

Over 40 år etter at E6 ble åpnet omtales Åkersvika fortsatt som et av Norges viktigste våtmarksområder. Den nye veien kommer til å gå igjennom reservatet langs dagens trasé fra Kåterud til Midtstranda. Hvor dagens trasé fra Midtstranda til Vien skal gå, er fremdeles en stor diskusjon.

Hvordan kan jeg, med mine fagkunnskaper som landskapsarkitekt, bidra i diskusjonen om trasévalg?

Etter samtaler med Statens Vegvesen (planavdelingen for E6, Region øst), Kari Nilssen (byplansjef i Hamar kommune) og veileder Ingerlise Amundsen har jeg kommet fram til at det vil være naturlig, og i større gradet behov for å trekke landskapsbildet inn i planarbeidet.

På bakgrunn av dette setter jeg opp følgende problemstillinger:

Hvordan vil en utvidelse av E6 der den ligger i dag, eller flytting av E6 gjennom Åkersvika naturreservat påvirke landskapsbildets verdi?

Hvilket alternativ gir størst positiv/ minst negativ påvirkning?

MÅL MED OPPGAVEN

Utvidelse av hovedveier, slik som E6 fra to til fire felt, kan medføre store inngrep i landskapsbildet. Det er derfor viktig å sørge for at landskapstilpasningen blir så god som mulig, og ikke bygget kun på bilens premisser, noe som i mange tilfeller vil bryte med landskapets linjer, form og skala. Dette stiller derfor store krav til en bevisst tilpasning av veien i landskapet for å unngå inngrep i verdifulle områder.

Målet med denne oppgaven er å sette fokus på landskapsbildet i diskusjonen om trasévalg gjennom Åkersvika naturreservat. Dette vil jeg gjøre gjennom en analyse for å beskrive hvordan utvidelsen, med ulike alternativer, vil påvirke landskapsbildet etter utbyggingen.

METODE

Hovedmålet med denne oppgaven er å finne svar på problemstillingene.

Jeg har utarbeidet en egen analysemetode for å vurdere landskapsbildets verdi innenfor utredningsområdet, og analyse av inngrepene de to alternative veitraseene vil medføre.

Oppgaven består av to deler:

Teoretisk del:

For å kunne arbeide med den praktiske delen og utvikle min egen analysemetode for verdi, var det viktig å ha bakgrunnskunnskap å støtte meg til, og en god forståelse av temaet.

1. Litteraturstudie av sentrale begrep som jeg mener er nødvendige å ha som bakgrunnskunnskap for analyse av landskapsbildet.
2. Litteraturstudie av ulike landskapsanalysemetoder som inspirasjon for å finne en egnet metode for analyse av landskapsbildets verdi i Åkersvika.
3. Komme fram til en egen analysemetode for verdi som bakgrunn for å besvare problemstillingene.

Praktisk del:

Feltarbeid i Åkersvika, med innhenting av inntrykk og kunnskap gjennom befaringer, møter, litteratur- og kartstudier.

1. Registrering.
2. Analyse av landskapsbildets verdi, delområders verdi og verdifulle elementer.
3. Beskrivelse av de to alternative traseene, alternativ A og B.
4. På bakgrunn av dette besvare problemstillingene gjennom analyse av inngrepene de to alternativene vil medføre.

Der ikke annet er oppgitt, er foto og illustrasjoner utført av undertegnende.

TEORETISK DEL

SENTRALE BEGREPER

I denne delen av oppgaven vil jeg beskrive noen sentrale begreper som jeg mener er nødvendige å ha som bakgrunnskunnskap for analyse av landskap. Disse temaene er:

Hva er landskap og landskapsbildet.

Oppfattelse og opplevelse av landskapsbildet.

Veien i landskapet.

Landskapsbildets verdi.

HVA ER LANDSKAP?

Landskapet er det fysiske og mentale miljøet som omgir oss. Det har ingen begynnelse eller slutt, for landskap omfatter ikke bare natur, men også det menneskeskapte. Landskapet er tilgjengelig for alle, under forutsetning av at vi mennesker anser naturen som noe mer enn en konkret omgivelse full av ting.

Begrepet "landskap" er gitt mange definisjoner. I planfaglig sammenheng er det definert som:

"de samlede fysiske omgivelsene som omgir oss utendørs under åpen himmel" (Nordisk Ministerråd 1987)

Vrir man om på ordet landskap og setter det opp i omvendt rekkefølge, blir det "skapt land". "Skapt land" kan både være dyrkningslandskap, omformet gjennom landbruk, eller bylandskap, med hus og veier.

"... landscape is a meeting ground between:

-Natur and people - and how these have interacted to create a distinct place;

- Past and present - and how therefore landscape provides a record of our natural and cultural history;

- Tangible and intangible values - and how these come together in the landscape to give us a sense of identity." (Brown, Mitchell og Beresford 2005:20)

HVA ER LANDSKAPSBILDET?

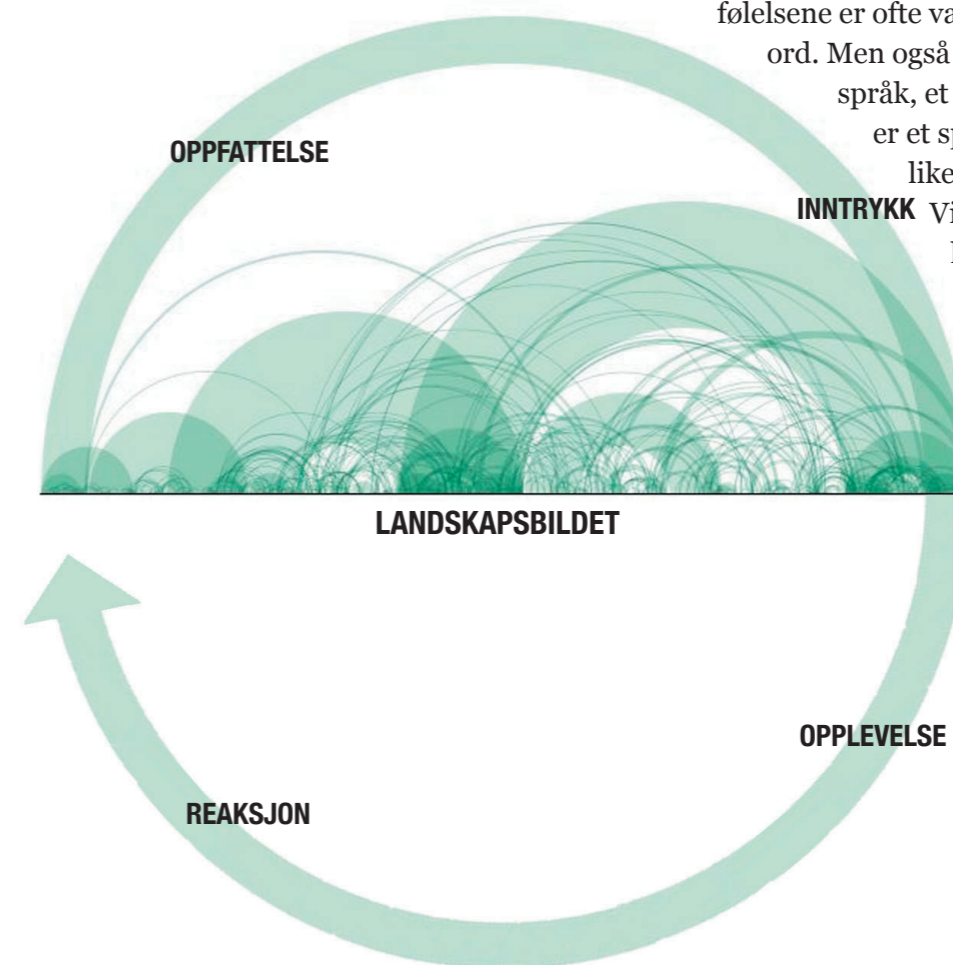
Landskapet er sammensatt av mange elementer som til sammen danner en visuell helhet. Dette helhetsinntrykket danner et landskapsbilde. Hvis helheten brytes, vil også verdien av de andre elementene reduseres.

"Landskapsbildet uttrykker forhold som er vesentlige for landskapet som "ytre, fysisk ramme om vår eksistens og virksomhet". Viktige nøkkelord er steds karakter og opplevelsesmulighet. Studier av landskapsbildet gir et uttrykk for hva de fysiske omgivelser betyr for identitet og trivsel. Det sier også noe om kapasitet og tålegrense for endringer og inngrep." (Bruun 1996:7)

OPPFATTELSE & OPPLEVELSE AV LANDSKAPSBILDET

"Landskapet fyller oss med bilder, og vi fyller bildene med betydning. Landskapet henvender seg til oss med sitt språk, og vi svarer gjennom sansning og refleksjon, og gjennom ord som prøver å bli et språk." (Sveen & Stensrud 1998:14)

Oppfattelse av landskapsbildet er visuelle inntrykk av omgivelsene, bevisst eller ubevisst. Opplevelsen av landskapsbildet er reaksjonen på disse inntrykkene. Opplevelsen av landskap vil være forskjellig, avhengig av om det er et kjent eller et ukjent landskap. Men landskapet er der hele tiden, i stadig forandring gjennom naturens krefter, årstider og kultivering. Det kommuniserer med oss og skaper følelser, men disse følelsene er ofte vanskelige å fortolke til ord. Men også landskapet byr på et språk, et bildespråk. Det er et språk uten ord, men likevel sier det oss noe. Vi som er opptatt av landskapets verdier, prøver hele tiden å strekke oss mot å forstå og formidle det vi ser utifra dette ordløse språket.

VEIEN I LANDSKAPET

Veier og veitrafikk kan medføre inngrep i landskapet. I dag er veiplanlegging og utbygging et resultat av økende trafikk og høyere fart. Dette har medført en høyere geometrisk standard enn før. I utgangspunktet danner en vei alltid "et sår" i landskapet, men dette trenger ikke være negativt.

Ingerlise Amundsen har i sin doktor-ingeniøravhandling "Vegutforming og landskapstilpasning" skilt mellom fire prinsipper for veiens landskapstilpassing:

- Veien som en positiv visuell kontrast til landskapet.
 - Veien underordner seg landskapet samtidig som den understreker landskapets karakter. På den måten kan den tilføre landskapsbildet positive verdier.
 - Veien underordner seg landskapet uten å tilføre verken positive eller negative verdier.
 - Veien fremstår som en negativ visuell kontrast til landskapet.
- (Amundsen, 1995:4.7)

Når det gjelder veiens fysiske form, handler det om geometri. Veien er en tredimensjonal kropp som konstrueres og bygges etter eksakte matematiske anvisninger, men for at resultatet skal bli bra, er det viktig å ta landskapet med i betraktningen. (Birgersson, 2006). Hvis veien skal betraktes som et positivt element i landskapsbildet, er det derfor viktig at det stilles store krav til lokalisering og utforming av veien. "Man kan si at veggen skal ha en utforming som et kunstverk og lokaliseres som et "smykke" i landskapet. Det vil si at veggen skal tilføre landskapet spesielle estetiske verdier." (Amundsen, 1995:4.7)

LANDSKAPSBILDETS VERDI

I sammenheng med inngrep er verdi et begrep som ofte brukes for å gi en beskrivelse av hvor betydningsfullt noe er. Dette kan omfatte alt fra en bygning til et helt landskapsområde. Verdi er et begrep som vil ha stor betydning for min oppgave, da landskapsbildet brukes i landskapssammenheng om estetiske/visuelle verdier. Det er viktig å skaffe kunnskap om utredningsområdets verdier for å unngå å legge en veitrasé i områder med høy verdi, eller tilpasse veiltaket best mulig hvis det må gå gjennom spesielt verdifulle områder.

Begrepet verdi kan både ha en filosofisk og økonomisk betydning. I forhold til verdier i landskapsbildet handler verdibegrepet om å evaluere og diskutere. Det har dermed en filosofisk betydning. Verdi kan være av både positiv og negativ art.

HVA ER EN LANDSKAPSANALYSE?

En landskapsanalyse skal i hovedsak brukes som ett av mange hjelpemidler for å få en forståelse av landskapets visuelle karakter. En landskapsanalyse er som et puslespill hvor man studerer hver brikke for seg. Dette kan være terrengform, vann, vegetasjon, infrastruktur, kulturminner og eksisterende bebyggelse. Landskapsanalyser handler om å forenkle virkeligheten, og det er nettopp det vi gjør gjennom å studere hver brikke. Det gjør det enklere å forstå helheten av det aktuelle området.

Dette kapitlet omhandler landskapsanalysemetoder:

Hva er landskapsanalyse?

Noen metoder for landskapsanalyse slik det fremstilles i teorien.

Presentasjon av ulike analysemetoder for å finne en egen metode for analyse av landskapsbildets verdi innenfor utredningsområdet, og analyse av inngrep de to alternativene vil medføre.

ULIKE LANDSKAPSANALYSEMETODER

De ulike landskapsanalysemetodene som brukes i dag, har sine røtter i ulike tradisjoner og kunnskapssyn. I dette avsnittet vil jeg beskrive noen metoder for landskapsanalyse og gi en oversikt over hva de "inneholder". I "Landskap i fokus" er det beskrevet ulike metoder som viser hva som analyseres. De skiller mellom:

Naturmiljøaspekter, landskapets økologiske karakter, struktur og sammenheng, naturlandskapets utvikling og utvikling over tid, og avgrensning av spesielt verdifulle områder.

Kulturmiljøaspekter, landskapets historie, karakter, funksjoner, sammenhenger og verdifulle områder. Den inkluderer også bygdemiljø som bebyggelsesutvikling, struktur, karakter og kulturhistoriske egenskaper.

Visuelle aspekter, landskapet slik vi ser det og opplever det i dag. Her brukes begreper som skala, romlighet, elementer og karakter. (Schibbye og Pålstam, 2001:10)

Naturmiljø- kulturmiljø- og visuelle aspekter i landskapet danner, slik jeg leser det, til sammen en forståelse av sammenhenger i landskapet, og av relasjonen mellom dem. Det er klart at en landskapsanalyse ikke er objektivt tilstedeværende, men noe vi tilskriver landskapet. Analysen uttrykker altså vår forståelse av landskapet, og er følgelig avhengig av vår faglige innsikt og kunnskap.

I denne delen av oppgaven vil jeg beskrive noen analysemetoder jeg har fått kjennskap til gjennom litteraturstudier. Jeg har ikke funnet en entydig måte å sortere

metodene på, da det er satt opp og sortert på ulike måter i litteraturen. Beskrivelsen nedenfor viser hvordan jeg har delt inn hver metode. Dette har jeg gjort for å se hva som er viktig for å finne metoder som er gode inspirasjonskilder for egen analysemetode i denne oppgaven.

Beskrivelsen av hver metode er delt inn i:

Hva analyseres: Eksempelvis naturlandskap, spredtbebygde deler av landskapet eller bylandskap.

Nivå: Eksempelvis overordnet landskap, områdenivå eller detaljnivå.

Hva karakteriserer metoden: Hvilke aspekter metoden søker å beskrive og hva analysen kan brukes til.

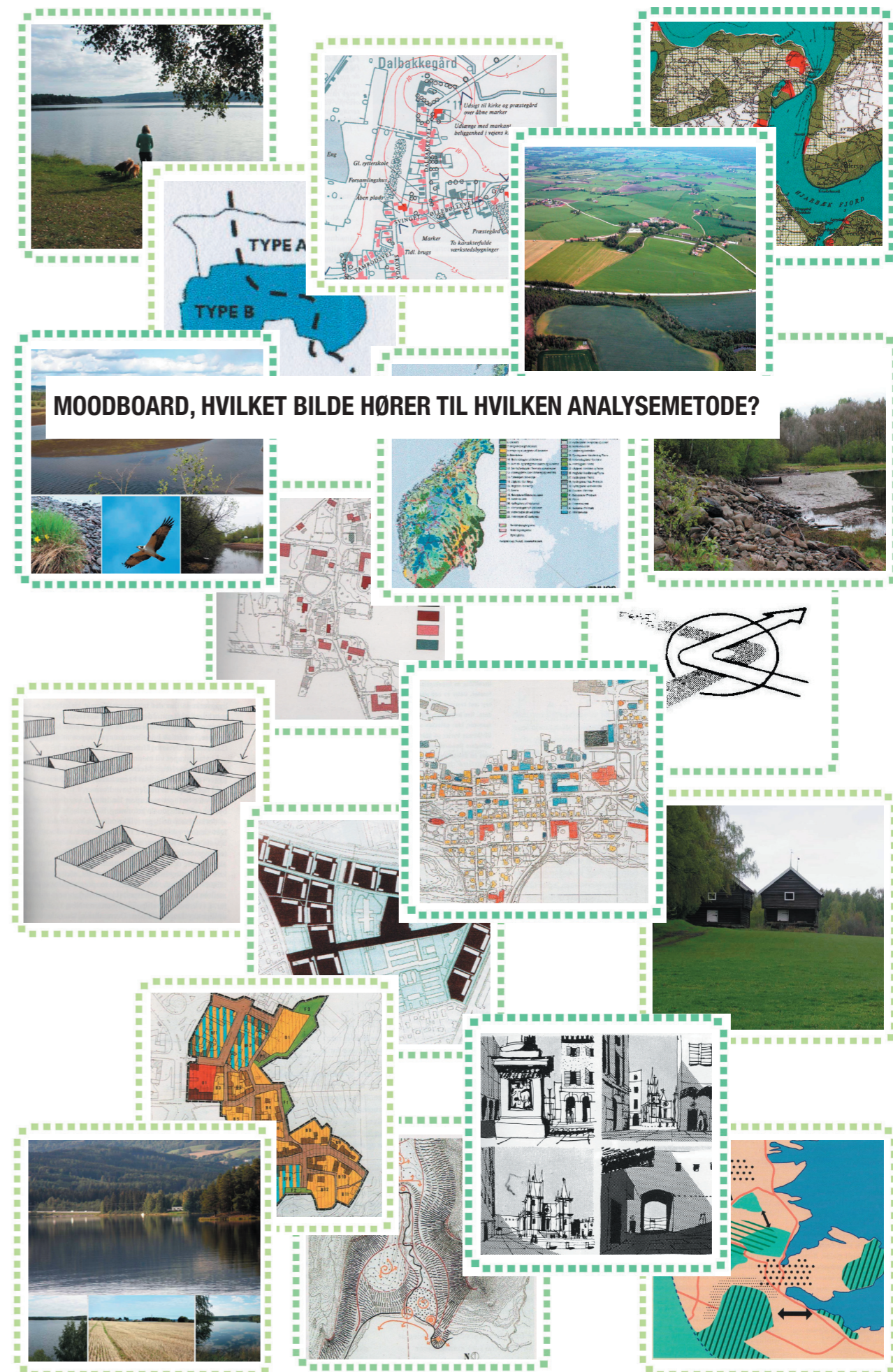
Fremstillingsmåte: Hvordan metoden formidler analysemateriale. Eksempelvis kart og/eller illustrasjoner.

Hvordan metoden behandler verdi: Eksempelvis om den danner grunnlag for implisitt - eller eksplisitt verdivurdering.

Hvilken relevans metoden har for min oppgave: Er det noe i disse analysemetodene jeg kan bruke som inspirasjon til "utvikling" av analyse for landskapsbildets verdi i Åkersvika?

Følgende grupperinger:

- Stedsanalyse
- Romlig analyse
- Områdeanalyse
- Verdianalyse
- Lokaliseringsanalyse
- Konsekvensanalyse

MOODBOARD, HVILKET BILDE HØRER TIL HVILKEN ANALYSEMETODE?

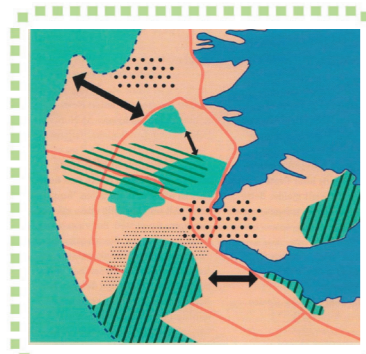
STEDSANALYSE

I "Veileder til stedsanalyse" defineres stedsanalyse slik:

"Stedsanalyse er en systematisering av kunnskap for å forstå stedets historie, situasjon og framtidsmuligheter." Videre står det at analysen "gir grunnlag for å forstå stedets forutsetninger og muligheter, for å diskutere tiltak og framtidbilder og for å fatte beslutningen." (Skjeggedal, 1993:3)

Under stedsanalyse presenteres følgende metoder:

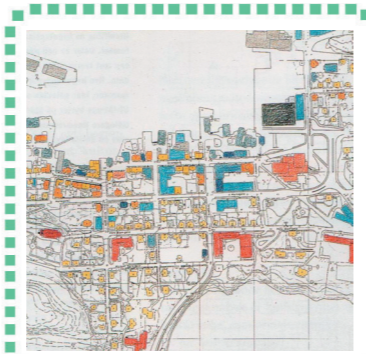
- Natur- og landskapsanalyse
- Kvantitativ stedsanalyse
- Realistisk byanalyse
- Kulturmiljøanalyse
- Kommuneatlas
- Estetisk byforming
- Landskap
- Landskapsbildet

Natur- og landskapsanalyse: "Grønn plakat". Den viser et sammenfattende bilde av: natur, "myk" transport, støy, lokalklima, luftkvalitet, landskap, vann, avløp og rekreasjon. (Thorén og Nyhuus 1993)

Kvantitativ stedsanalyse: "Identifikasjonsrommet" Sykkylven. Symbolene viser hva som er mest betegnende for hvert av stedene: naturlig sentrum i dalen som helhet, med veggens rytme og spenning for å understreke dette. (Vagstein 1993)

Realistisk byanalyse: "Bebyggelsesstruktur", kommuneplan Florø sentrum. Kartet viser eks. gate-struktur, park og grøntanlegg. (Ellefsen 1993)

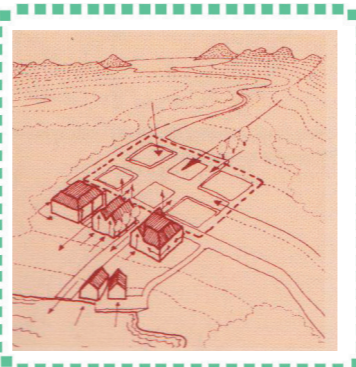
METODE	NATUR & LANDSKAPSANALYSE	KVANTITATIV STEDSANALYSE	REALISTISK BYANALYSE
HVA ANALYSERES	Ubebygde eller spredtbebygde deler av landskapet, tar sjelden for seg bebyggelse.	Vektlegger naturlandskap, men tar også for seg bebyggelse. Knyttet opp til tettstedsutvikling.	Bylandskap.
NIVÅ	Områdeanalyse, brukes i de fleste skalaer.	Områdeanalyse i landskapskala eller områdeskala.	Stedsskala, områdeanalyse.
HVA KARAKTERISERER METODEN	Beskrive landskapet: natur, form, kultur. Brukes i samtlige ledd av planleggingen. (Skjeggedal 1993)	Beskrive stedet slik det framtrer, med romstrukturer og karakter. Bakgrunnsanalyse i kommunal planlegging. (Skjeggedal 1993)	Beskrive arkitekturens ordensprinsipper slik de kommer til uttrykk i stedets form, forholdet mellom form og samfunn. Bakgrunnsanalyse for å gi retningslinjer i kommunal planlegging. (Skjeggedal 1993)
FREMSTILLINGS-MÅTE	Kart som viser romstruktur, skala, enhetlige områder og spesielt viktige elementer.	Kart som viser fire ulike rom: 1. Orienteringsrommet, enhetlige områder og grenselinjer. 2. Identifikasjonsrommet, tekstur, farge, lys og profil. 3. Erindringsrommet, bebyggelse, gruppering og landemerker. 4. Historierommet, historisk utvikling. (Skjeggedal 1993)	Kart som viser fire hierarkiske trinn: 1. Historisk utvikling av stedets form. 2. Overordnede strukturelle elementer. 3. Bebyggelsesstruktur. 4. Avgrensning av enhetlige områder.
HVORDAN BEHANDLER METODEN VERDI	Verdier er eksempelvis knyttet opp mot dyre- og palnteliv, og mulighet for opplevelser i grøntområder.	Metoden søker å gripe det ikke-målbare. Den munner ut i en sammenfattende redgjørelse for stedet som identitet. Den behandler ikke verdi, men kan danne grunnlag for en verdianalyse.	Analysen gir grunnlag for å klassifisere hvor stor betydning et prosjekt vil få for omgivelsene. Den behandler ikke verdi i seg selv, men danner grunnlag for diskusjon og vurdering av verdier.
HVILKEN RELEVANS HAR METODEN FOR MIN OPPGAVE	Metoden er relevant for min oppgave fordi den viser gode eksempler på fremstilling av eksempelvis landskapets omgivelsestyper.	Metoden er relevant for min oppgave fordi den søker å beskrive stedets identitet. I analysen av landskapsbildet vil det, eksempelvis, være viktig å vite hvordan man orienterer seg i landskapet.	Metoden har liten relevans for min oppgave, da den er rettet mot bylandskap, men det er mulig å "overføre" noe av metodikken, slik som historisk utvikling av stedets form.

Kulturmiljøanalyse: "Reguleringsplan for området under festningen", Halden kommune 1988. Kartet viser trafikkområder, friområder, spesialområder og andre bestemmelser. (Skjeggedal 1993)

Kommuneatlas: Kartet viser bevaringsverdige bygninger. Roskilde kommune 1990. (Miljøministeret 1990)

Estetisk byforming: Karakterisering av områdekarakter. (Thiis-Evensen 1992)

METODE	KULTURMILJØ-ANALYSE	KOMMUNEATLAS	ESTETISK BYFORMING
HVA ANALYSERES	Vektlegger områder i natur- og bylandskap. Knyttet opp mot by- og stedsutvikling.	Vektlegger bylandskap, ikke naturlandskap.	Bylandskap. Knyttet opp mot tettstedsutvikling.
NIVÅ	Landskapsskala - områdeskala.	Tematisk analyse. Sted til detaljskala.	Tematisk analyse. Ofte i områdeskala
HVA KARAKTERISERER METODEN	Beskrive den historiske utviklingen av de fysiske sidene ved stedet som grunnlag for avgrensning og utvelgning av kulturminner og kulturmiljøer med særskilt verdi. (Skjeggedal 1993). Vanligst brukt som bakgrunnsanalyse.	Finne fram til steders og bygningers bevaringsverdi basert på arkitektonisk og historisk vurdering. (Skjeggedal 1993). Bakgrunnsanalyse, ofte for bevaringsplanlegging.	Få oversikt over stedets visuelle særtrekk for å gjøre den visuelle delen av byplanarbeidet mest mulig objektiv og etterrettelig. (Skjeggedal 1993). Formingsrettleider for planlegging av ny bebyggelse.
FREMSTILLINGS-MÅTE	Kart- og reguleringsplan som for eksempel viser verne vurdering med bakgrunn i kunnskapsverdier, opplevelsesverdi og bruksverdi. (Schibby og Pålstam 2001)	Kart som viser bevaringsverdige sammenhenger og bevaringsverdige bygninger.	Kart som på grunnlag av registrering og karakterisering viser hvordan man ønsker at tettstedet skal utvikles i forhold til konkrete prosjektforslag. (Schibby og Pålstam 2001)
HVORDAN BEHANDLER METODEN VERDI	Analysen danner grunnlag for verdivurdering. Disse vurderingene omfatter historisk utvikling, betydning og lesbarhet i dagens landskap, samt kulturmiljøets tilstand (synlighet, tydelighet, autentisitet og integritet) og forholdet til prioriterte mål for vern og forvaltning av kulturmiljøet. (Riksantikvaren 2009)	I analysen blir bygningens arkitektoniske, kulturhistoriske og miljømessige bevaringsverdi vurdert, sammen med vurdering av originalitet og tilstand. Bygningene blir vurdert etter en skjønnhetsmessig bevaringsverdi, fra høy til middels eller lav, etter en skala fra 1-9. (Skjeggedal 1993)	Analysen danner grunnlag for verdivurdering. Den angir estetiske kvaliteter som bør tas hensyn til ved nybygging.
HVILKEN RELEVANS HAR METODEN FOR MIN OPPGAVE	Metoden er ikke relevant for min oppgave.	Metoden er ikke relevant for min oppgave.	Metoden er ikke relevant for min oppgave.

METODE	LANDSKAP Nordisk ministerråd	LANDSKAPSBILDE Magne Bruun
HVA ANALYSERES	Natur- og kulturlandskap.	Natur- og kulturlandskap.
NIVÅ	Landskapsskala.	Landskapsskala.
HVA KARAKTERISERER METODEN	Søker en bred landskapsoppfatning gjennom kartlegging av 1. Naturgrunnlag: Gjennom eksempelvis landform og vegetasjon. 2. Arealbruk før og nå. 3. Bebyggelse og andre kulturspor (arealbruk i historie og nåtid) 4. Helhetsinntrykket av landskapsbildet. (Nordisk ministerråd 1987). Ofte brukt som bakgrunnsanalyse.	Søker å klassifisere landskapskvaliteten innenfor geografiske områder som er sammenlignbare. De visuelle kvalitetene i landskapet evalueres ved hjelp av begrepene: VARIASJON eller mangfold. HELHET eller samsvar. INNTRYKKSSTYRKE eller intensitet. (Bruun 1996). Ofte brukt som bakgrunnsanalyse.
FREMSTILLINGS- MÅTE	Kart og bilder	Kart og bilder
HVORDAN BEHANDLER METODEN VERDI	Analysen danner grunnlag for verdi-vurdering.	Bruun omtaler kvalitetene: variasjon-mangfold, helhet-samsvar, inntrykksstyrke-intensitet, som ryggrad for metoden. Kvalitet og verdi, mener jeg, har sammenfallende betydning, og metoden vurderer verdien i områdene.
HVILKEN RELEVANS HAR METODEN FOR MIN OPPGAVE	Metoden er svært relevant for min oppgave fordi den søker en bred landskapsforståelse.	Metoden er svært relevant for min oppgave fordi den søker å evaluere karakter og identitet i landskapet.

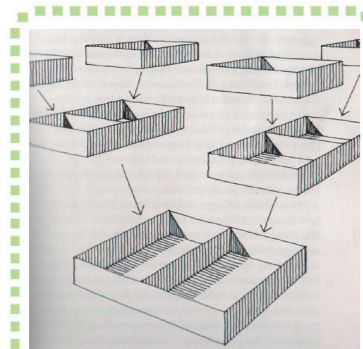
ROMLIG ANALYSE

I "Metoder til landskapsanalyser" defineres romlig analyse slik:

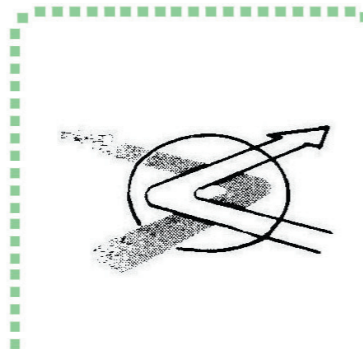
"Ved rumlig analyse forstås undersøgelse af de aspekter ved landskabets fysiske struktur, som man orienterer sig efter og i øvrigt oplever visuelt. Spørsmålet, den rumlige analyse kan svare på, er: Hvordan er landskabets arkitektur, d. v. s. dets rumlige struktur og udtryk." (Stahlschmidt, 2001:46)

Under romlig analyse presenteres følgende metoder:

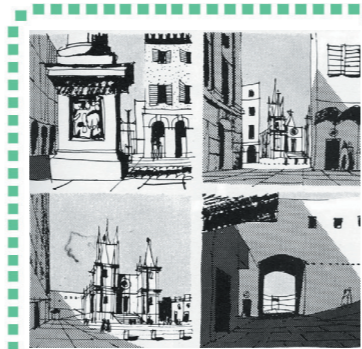
- Rominndeling som utgangspunkt
- Lynch-metoden
- Townscape

Rominndeling som utgangspunkt. (Lorange 1984)

Lynch-metoden: Nodes-knutepunkter. (Stahlschmidt 2001)

Townscape: Perspektivskisser ordnet i en sekvens. (Cullen 1961)

METODE	ROMINNDELING SOM UTGANGSPUNKT Erik Lorange	LYNCH-METODEN	TOWNSCAPE Gordon Cullen
HVA ANALYSERES	Naturlandskap.	Bylandskap, men det er mulig å bruke metoden til analyse av mindre tettsteder og naturområder.	Bylandskap, men det er mulig å bruke metoden til analyse av mindre tettsteder og naturområder.
NIVÅ	Landskapsanalyse, brukes i de fleste skalaer.	Stedsskala mest vanlig, men kan brukes i ulike skalaer.	Stedsskala mest vanlig, men kan brukes i ulike skalaer.
HVA KARKTERISERER METODEN	Beskrive et slags hierarki av landskapsenheter, fra overordnet til mindre enheter. "Den første fase i en landskapsanalyse kan bestå i å dele landskapet opp i slike stadig mindre "esker", og i tur og orden studere hva som særpreger hver enkelt eske og dens sammenheng og samspill med de øvrige eskene." (Lorange 1984)	I boken "The Image of the City" 1960, har Lynch utarbeidet en kvalitativ romlig analyse for å beskrive hvordan mennesker orienterer og leser den urbane storby. En kan tolke dette som en modell for hvordan vi mentalt organiserer vår visuelle opplevelse. Ofte brukt som bakgrunnsanalyse.	Tegninger som på en analytisk måte kartlegger funksjoner, estetiske kvaliteter, variasjoner, mønster etc.
FREMSTILLINGSMÅTE	Kart som viser hierarki av landskapsenheter.	Kart bestående av fem elementer: 1. Paths - ferdselsårer 2. Edges - grenser/kanter. 3. Districts - karakteristisk/homogene områder. 4. Nodes - knutepunkter. 5. Landmarks - orienteringspunkter. (Lynch 1960)	Perspektivskisser som er ordnet i en sekvens. Denne sekvensen er vist i en plan som angir punkter langs veien der perspektivene er hentet fra.
HVORDAN BEHANDLER METODEN VERDI	Denne metoden behandler ikke verdi.	Lynch omtaler den visuelle kvaliteten i urbane storbyer. På denne måten er dette en analyse som vurderer verdi.	Slik jeg skjønner det er dette en analyse hvor vi kartlegger det vi ser på en forenklet måte. Med bakgrunn i dette mener jeg vi gjør en verdivurdering gjennom å tegne det vi anser som viktig.
HVILKEN RELEVANS HAR METODEN FOR MIN OPPGAVE	Metoden er relevant for min oppgave og kan gi inspirasjon til hvordan jeg, på en oversiktlig måte, kan analysere landskapets overordnede strukturer til mindre enheter.	Metoden kan være relevant for min oppgave .	Metoden kan være relevant som inspirasjonskilde for hvordan jeg kartlegger funksjoner, estetiske kvaliteter, variasjoner, mønster etc.

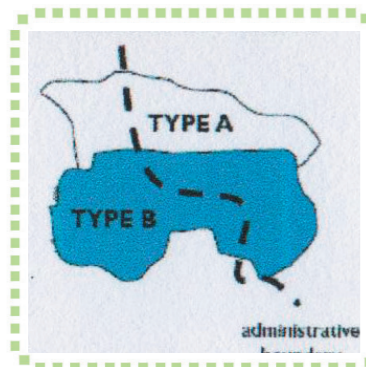
OMRÅDEANALYSE

I "Metoder til landskapsanalyser" defineres områdeanalyse slik:

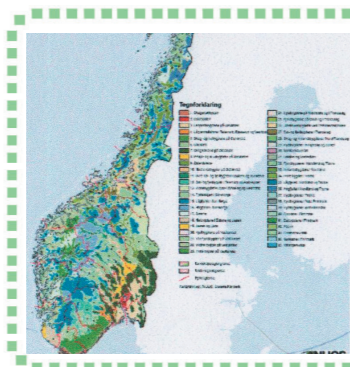
"Områdeanalysen brukes til at få overblikk over et landskap ved at stykke det opp i mindre arealenheder og derefter beskrive kompleksiteten inden for hver af disse enheder og mellom enhedene." Videre står det at analysen kan svare på: " Hvordan giver samspillet mellom landskabets temaer - naturmæssige og kulturelle - sig udslag i hver del-områdes karakter og muligheder?" (Stahlschmidt, 2001:58)

Under områdeanalyse presenteres følgende metoder:

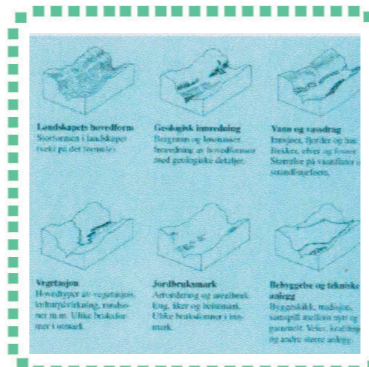
- Landskapskarakter
- Nasjonalt referansesystem for landskap

Landskapskarakter: Landscape character areas/types and administrative boundaries. (Swanwick 2002)

Nasjonalt referansesystem for landskap: Landskapsregioner i Norge. (Puschmann 2005)

Nasjonalt referansesystem for landskap: Metodeutvikling. (Puschmann 2005)

METODE	LANDSKAPSKARAKTER LANDSCAPE CHARACTER ASSESSMENT	NASJONALT REFERANSESYSTEM FOR LANDSKAP NIJOS
HVA ANALYSERES	Naturlandskap.	Regioner, underregioner og landskapsområder.
NIVÅ	Landskapskala, områdeanalyse.	Storskala, områdeanalyse.
HVA KARAKTERISERER METODEN	Søker å beskrive forskjellene i landskapet gjennom analyse av faktorer som har vært med å forme stedet, unike enkeltområder innenfor landskapskaraktertypen. (Swanwick 2002). Plandokument med retningslinjer for bruk av landskapet.	Søker å beskrive regioners særegne landskapskomponenter som form, vegetasjon, jordbruk, bebyggelse og tekniske anlegg. Målet er å gi økt forståelse for landskapet som ressurs. Bakgrunnsanalyse for kartlegging og verdsetting av større landskapsområder. (Puschmann 2005)
FREMSTILLINGS- MÅTE	Kart som viser landskapskarakterområder.	Kart, bilder samt illustrasjoner av landskapskomponenter som beskriver ulike områder.
HVORDAN BEHANDLER METODEN VERDI	Analysen beskriver hvilke elementer i et landskap som skiller det fra et annet, i stedet for å vurdere hva som er bedre eller dårligere. (Swanwick 2002). Med bakgrunn i dette leser jeg det dithen at den ikke vurderer verdien i de ulike landskapskarakterområdene.	Analysen skal gi kunnskap om beliggenheten til naturverdier gjennom beskrivelse av regioners særegne landskapskomponenter.
HVILKEN RELEVANS HAR METODEN FOR MIN OPPGAVE	Metoden er lite relevant for min oppgave.	Metoden kan være relevant for min oppgave fordi den gir kunnskap om landskapsverdier.

VERDIANALYSE

I ”Metoder til landskapsanalyser” defineres verdianalyse slik:

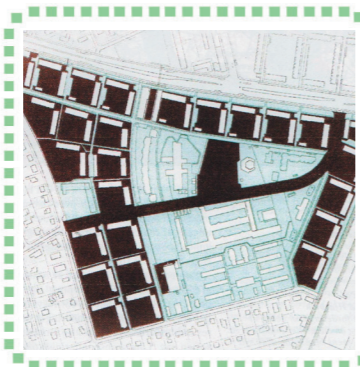
”Værdianalyse er metoder, hvor opgaven er at vurdere (= værdisette, bedømme, evaluere) landskabets kvalitet. Spørsmålet en værdianalyse kan svare på er: Hvad i dette område er - i forhold til den stillede opgave - verdifuldt/bevaringsverdigt eller dårligt/problematisk?” (Stahlschmidt, 2001, 68)

Under verdianalyse presenteres følgende metoder:

- Nominal verdianalyse
- Binær verdianalyse
- Ordinal verdianalyse
- Divergerende verdianalyse

Nominal verdianalyse: Bevaringsverdige sammenhenger i Vestre Ulsev, Nysted kommune. (Miljøministeret 1993)

Binær verdianalyse: Problematiske og velfungerende områder. (Knudsen 1999)

Ordinal verdianalyse: Fredningsområdenes fordeling i en del av Viborg Amt. (Viborg Amt 1974)

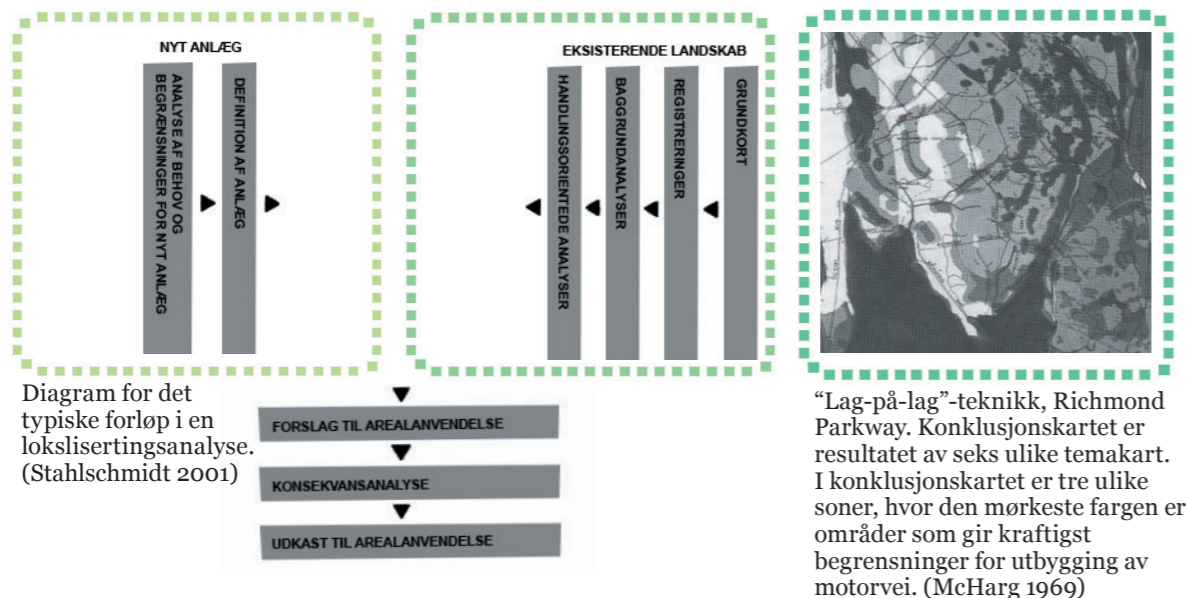
METODE	NOMINAL VERDIANALYSE	BINÆR VERDIANALYSE	ORDINAL VERDIANALYSE	DIVERGERENDE VERDIANALYSE
HVA ANALYSERES	Naturlandskap, spredtbygde strøk og bylandskap.	Naturlandskap, spredtbygde strøk og bylandskap.	Naturlandskap, spredtbygde strøk og bylandskap.	Naturlandskap, spredtbygde strøk og bylandskap.
NIVÅ	Ulike skalaer.	Ulike skalaer.	Ulike skalaer.	Ulike skalaer.
HVA KARAKTERISERER METODEN	Vurderer bevaringsverdige elementer/sammenhenger som bebyggelse, terreng, siktlinjer, vegetasjon, veier, vann etc. Analysen brukes som et ledd i planleggingsprosessen for å vurdere problemer og løsningsmuligheter. (Stahlschmidt 2001)	Vurderer verdifulle/ikke verdifulle områder. Et eksempel på dette kan være å prioritere arealer med behov for friarealforbedringer gjennom å kartlegge problematiske og velfungerende områder. Analysen brukes som et ledd i planleggingsprosessen. (Stahlschmidt 2001)	Det finnes ulike former for ordinal verdianalyse. Et eksempel er en ”lag-på-lag”-teknikk, hvor lagene representerer verdier og hvor man samler summen av disse lagene for å danne et konkluderende verdikart. Analysen brukes som et ledd i planleggingsprosessen. (Stahlschmidt 2001)	Vurderer konfliktpunkt, møte mellom to ulike ”poler”. Dette kan eksempelvis være i møte mellom to ulike landskaps-områder. Analysen brukes som et ledd i planleggingsprosessen. (Stahlschmidt 2001)
FREMSTILLINGSMÅTE	Kart hvor ulike elementer fremheves gjennom påskrift.	Kart hvor eksempelvis verdifulle/ikke verdifulle områder skraveres med ulike farger.	Ulike temakart som for eksempel viser: -Arkitektur. Fredede bygninger, bygninger med høy-middels-liten verdi. -Fredningsinteresseområder. Nøkkelord: variasjon, særpreg og innholdsverdi.	Kart som viser elementer med: -Positiv-negativ innflytelse. -Stor-liten betydning. -Bevaringsverdige/ikke bevaringsverdige elementer. -Konfliktpunkter.
HVORDAN BEHANDLER METODEN VERDI	Vurderer bevaringsverdige elementer eller sammenhenger.	Vurderer områder som verdifulle/ikke verdifulle.	Vurderer verdi gjennom eksempelvis høy/lite bevaringsverdige elementer eller landområder av stor/liten interesse.	Vurderer bevaringsverdige elementer eller sammenhenger.
HVILKEN RELEVANS HAR METODEN FOR MIN OPPGAVE	Metoden kan være relevant for min oppgave i og med at den vurderer bevaringsverdige sammenhenger.	Metoden er lite relevant for min oppgave.	Metoden er svært relevant som inspirasjonskilde for hvordan jeg gjennom en ”lag-på-lag”-teknikk kan samle summen av lagene.	Metoden kan være relevant for min oppgave, men det er lite litteratur om divergerende verdianalyse, og det gjør det vanskelig å vurdere om den er relevant eller ikke.

LOKALISERINGSANALYSE

I ”Metoder til landskapsanalyser” defineres lokaliseringsanalyse slik:
 ”Ved lokaliseringsanalyse forstås en systematisk utvalgelse af placering for et påtænkt anlæg. Spørsmålet lokaliseringsanalysen kan svare på er: Hvor i landskapet er der de bedste plasseringsmuligheter for det nye anlegget? Analysen er et godt grunnlag for et lokaliseringsforslag.” (Stahlschmidt, 2001:68)

Under lokaliseringsanalyse presenteres følgende metoder:

- Lokaliseringsanalyse

METODE	LOKALISERINGSANALYSE
HVA ANALYSERES	Naturlandskap, spredtbygde strøk og bylandskap.
NIVÅ	Alle nivåer, fra regioners store skala til privathagens lille skala.
HVA KARAKTERISERER METODEN	<p>Fremgangsmetode: 1. Definere anlegget. 2. Utredning av lokaliseringsfaktorer på ulike kart. 3. Kartene legges sammen gjennom en “lag-på-lag”-teknikk, til ett konklusjonskart.</p> <p>Lokaliseringsanalyse har felles trekk med verdianalyse. Forskjellen er om målet med lokalisering er av et konkret anlegg eller generell bevaring. (Stahlschmidt 2001)</p>
FREMSTILLINGS-MÅTE	Kart.
HVORDAN BEHANDLER METODEN VERDI	Verdivurdering gjennom en systematisk utvalgelse av hvilke deler i landskapet som er de beste for plassering av nye anlegg.
HVILKEN RELEVANS HAR METODEN FOR MIN OPPGAVE	Metoden er svært relevant som inspirasjonskilde for hvordan jeg gjennom en “lag-på-lag”-teknikk kan samle informasjon om beste plassering av E6.

KONSEKVENSANALYSE

I "Håndbok 140, Statens vegvesen" defineres konsekvensanalyse som:
 "...en analyse av sammenhengen mellom årsak og virkning, der tiltaket som skal analyseres er definert som årsak." (Hjermstad, 2006:10)

Under konsekvensanalyse presenteres følgende metoder:

- Landskapsbilde/bybilde
- Nærmiljø og friluftsliv
- Naturmiljø
- Kulturmiljø
- Naturressurser
- Verdi- og sårbarhetsanalyse

Landskap/bybilde.
 Foto: Statens vegvesen, Region Øst 2007.

Nærmiljø og friluftsliv.
 Foto: Statens vegvesen, Region Øst 2007.

Naturmiljø.
 Foto: Øyvind Wathne Johannessen 2007.

METODE	LANDSKAPSBILDE/ BYBILDE	NÆRMILJØ & FRILUFTSLIV	NATURMILJØ
HVA ANALYSERES	Naturlandskap, spredt-bygde strøk og bylandskap rettet mot planlegging av vei.	Naturlandskap, spredt-bygde strøk og bylandskap rettet mot planlegging av vei.	Naturlandskap, spredt-bygde strøk og bylandskap rettet mot planlegging av vei.
NIVÅ	Landskapsskala.	Landskapsskala.	Landskapsskala.
HVA KARAKTERISERER METODEN	Vurdere de visuelle kvalitetene i omgivelsene og hvordan disse endres som følge av et veiltak: - Hvordan tiltaket er tilpasset landskapet sett fra omgivelsene. -Hvordan landskapet oppleves fra veien. (Hjermstad 2006) Del av planprosess.	Vurdere tiltakets virkninger for beboerne og brukerne av det berørte området: Hvordan tiltaket svekker eller bedrer de fysiske forholdene for trivsel, samvær og fysisk aktivitet i utområdene. (Hjermstad 2006). Del av planprosess.	Vurdere tiltakets virkninger for naturmiljøet med utgangspunkt i naturens egenverdi: Livsmiljø for planter og dyr samt geologiske forekomster. I den grad luft, vann og grunn forurenses, skal betydningen av dette vurderes i forhold til det biologiske mangfoldet. (Hjermstad 2006) Del av planprosess.
FREMSTILLINGS- MÅTE	Plandokument med kart, bilder, illustrasjoner, verdiskala samt beskrivende tekst.	Plandokument med kart, bilder, illustrasjoner, verdiskala samt beskrivende tekst.	Plandokument med kart, bilder, illustrasjoner, verdiskala samt beskrivende tekst.
HVORDAN BEHANDLER METODEN VERDI	Verdivurdering i skala som går fra liten-middels-stor verdi med utgangspunkt i tre ulike områdetyper: 1.Områder der naturlandskapet er dominerende. 2.Områder i spredtbygde strøk. 3.Områder i by og tettbygde strøk. Områder som er typiske eller vanlige for stedet har middels verdi. Områder som inneholder visuelle kvaliteter tilsier at verdien øker, eller omvendt at landskapet har blitt redusert i verdi. (Hjermstad 2006)	Verdivurdering i skala som går fra liten-middels-stor verdi. Vurdering av boligområder tilsier at et vanlig boligområde skal ha middels verdi. Områder med lav boligtetthet og få boliger får lav verdi, men områder som private uteplasser og felles uteområder og lekeplasser anses å ha stor verdi. Verdien av funksjonsblandede områder er knyttet til hvor mange mennesker som bruker, bor og oppholder seg i området. (Hjermstad 2006)	Verdivurdering i skala som går fra liten-middels-stor verdi. Verdien fastsettes på bakgrunn av ulike kriterier. Direktoratet for naturforvaltningsmetoder er knyttet til enkeltområder basert på kartlegging av biologisk mangfold: faglige vurderinger av sjeldenhet, truetthet, økologisk funksjon og betydning, i tillegg til mer konkrete kriterier som rødlistestatus og viltvekt. (Hjermstad 2006)
HVILKEN RELEVANS HAR METODEN FOR MIN OPPGAVE	Metoden er relevant for min oppgave fordi den vurderer de visuelle kvalitetene i omgivelsene og hvordan disse endres som følge av et veiltak.	Metoden er ikke relevant for min oppgave.	Metoden er ikke relevant for min oppgave.

Kulturmiljø.
Foto: Statens vegvesen, Region Øst 2007.

Naturressurser.
Foto: Statens vegvesen, Region Øst 2007.

Verdi- og sårbarhetsanalyse.
Foto: Statens vegvesen, Region Øst 2007.

METODE	KULTURMILJØ	NATURRESSURSER	VERDI- & SÅRBARHETS-ANALYSE
HVA ANALYSERES	Naturlandskap, spredt-bygde strøk og bylandskap rettet mot planlegging av vei.	Naturlandskap, spredt-bygde strøk og bylandskap rettet mot planlegging av vei.	Naturlandskap, spredt-bygde strøk og bylandskap rettet mot planlegging av vei.
NIVÅ	Landskapsskala.	Landskapsskala.	Landskapsskala.
HVA KARAKTERISERER METODEN	Vurdere kulturminner og kulturmiljøer for ikke å ødelegge områder med stor kulturhistorisk verdi. Målet er at de bevares for fremtiden og ivaretas og forvaltes med grunnlag i deres verdi som kunnskaps- opplevels- og bruksressurser. (Hjermstad 2006). Del av planprosess.	Vurdere naturressurser for å bevare dem for fremtiden. Bærekraftig utvikling er et sentralt begrep, med dette menes en utvikling som tilfredsstillers dagens behov uten at det går på bekostning av fremtidige generasjoners behov. (Hjermstad 2006). Del av planprosess.	Dette er en metode som brukes for å, på et faglig grunnlag, kartlegge og vurdere verdier og sårbarhet i planområdet. Målet er å skaffe gode kunnskaper i prosjektområdet for å utvikle og bearbeide alternativer som har konsekvenser for miljøet. Vurderes etter en skala som går fra liten - middels - stor verdi/sårbarhet. (Hjermstad 2006)
FREMSTILLINGS-MÅTE	Plandokument med kart, bilder, illustrasjoner, verdiskala samt beskrivende tekst.	Plandokument med kart, bilder, illustrasjoner, verdiskala samt beskrivende tekst.	Plandokument med kart, bilder, illustrasjoner, verdiskala samt beskrivende tekst.
HVORDAN BEHANDLER METODEN VERDI	Verdivurdering i skala som går fra liten-middels-stor verdi. Kriteriene er en konklusjon på vurderingene av et område, og det må derfor begrunnes hvorfor og på hvilken måte eksempelvis et kulturmiljø har tidsdybde eller inneholder enkeltbygninger med arkitektoniske kvaliteter. (Hjermstad 2006)	Verdivurdering i skala som går fra liten-middels-stor verdi. Dette skal fremkomme ved at et sett verdikriterier brukes til å vurdere områdets registrerte egenskaper. Vurderingen skal begrunnes, slik at det fremgår hvordan en har kommet fram til verdien. (Hjermstad 2006)	Utbygging kan i mange tilfeller medføre store inngrep i natur- friluft- og kulturmiljøer og kan ha stor betydning for landskapsbildet. For å unngå negativ virkning er det viktig å skaffe seg kunnskap om området gjennom en verdi- og sårbarhetsanalyse i oppstart av planarbeidet. Hensikten er å finne verdifulle områder og avgjøre hvor sårbare de er for veiinngrep og hvilke forbedringsmuligheter tiltaket fører med seg.
HVILKEN RELEVANS HAR METODEN FOR MIN OPPGAVE	Metoden er ikke relevant for min oppgave.	Metoden er ikke relevant for min oppgave.	Metoden kan være relevant for min oppgave siden det er en del av landskapsbildet.

SAMMENSTILLING AV ANALYSEMETODER

Natur-og landskapsanalyse

Metoden er relevant for min oppgave fordi den viser gode eksempler på fremstilling av eksempelvis landskapets omgivelsestyper.

Kvantitativ stedsanalyse

Metoden er relevant for min oppgave fordi den søker å beskrive stedets identitet. I analysen av landskapsbildet vil det, eksempelvis, være viktig å vite hvordan man orienterer seg i landskapet.

Landskap Nordisk ministerråd

Metoden er svært relevant for min oppgave fordi den søker en bred landskapsforståelse.

Landskapsbilde Magne Bruun

Metoden er svært relevant for min oppgave fordi den søker å evaluere karakter og identitet i landskapet.

Rominndeling som utgangspunkt

Metoden er relevant for min oppgave og kan gi inspirasjon til hvordan jeg, på en oversiktlig måte, kan analysere landskapets overordnede strukturer til mindre enheter.

Nasjonalt referansesystem for landskap

Metoden kan være relevant for min oppgave fordi den gir kunnskap om landskapsverdier.

Nominal verdianalyse

Metoden kan være relevant for min oppgave i og med at den vurderer bevaringsverdige sammenhenger.

Ordinal verdianalyse

Metoden er svært relevant som inspirasjonskilde for hvordan jeg gjennom en "lag-på-lag"-teknikk kan samle summen av lagene, og danne et verdikart.

Lokaliseringsanalyse

Metoden er svært relevant som inspirasjonskilde for hvordan jeg gjennom en "lag-på-lag" teknikk kan samle informasjon om beste plassering av E6.

Landskapsbilde/bybilde

Metoden er relevant for min oppgave fordi den vurderer de visuelle kvalitetene i omgivelsene og hvordan disse endres som følge av et veiltak.

 ANALYSEMETODEN ER SVÆRT INTERESSANT SOM INSPIRASJONSKILDE I MIN OPPGAVE

 ANALYSEMETODEN ER INTERESSANT SOM INSPIRASJONSKILDE I MIN OPPGAVE

 ANALYSEMETODEN KAN VÆRE INTERESSANT SOM INSPIRASJONSKILDE I MIN OPPGAVE

OPPSUMMERING

Landskapsanalysemetodene har ulike formål, fra metoder som søker å beskrive stedet slik det framtrer til metoder som søker å verdisette landskapets kvaliteter. Metodene viser også hvilken funksjon og betydning de har for landskapet, ofte i relasjon til et prosjekt.

Ifølge Caplex fremmedordbok kommer metode av det greske methodes til hodos - vei mot målet eller planmessig fremgangsmåte for å løse et problem. Dette betyr at de landskapsanalysemetodene jeg har omtalt i dette kapitlet, fokuserer på prosessen og innholdet, og kan være en hjelp mot et analyseresultat.

MIN METODE FOR REGISTRERING OG ANALYSE AV LANDSKAPSBILDET I ÅKERSVIKA

I dette kapitlet vil jeg vurdere:

Hva som bør registreres.

Hvordan jeg analyserer disse registreringene.

Hvordan dette kan fremstilles grafisk/visuelt.

UTFORDRINGER FOR VIDERE ARBEID MED LANDSKAPSANALYSE

Oppfattelsen av landskap er, som tidligere nevnt, subjektiv. Dette blir særlig viktig når det er snakk om verdivurderinger, enten det gjelder verdisetting av elementer eller av landskapet som helhet. Her vil resultatet være helt avhengig av hvilke kriterier man legger til grunn for verdivurderingen.

Jeg har sett på ulike analysemetoder og hvordan de behandler verdi. Jeg ønsker å bruke dette i et videre forsøk på å finne en egnet landskapsanalysemetode for å vurdere landskapsbildets verdi i utredningsområdet og hvordan den vil endres ved utvidelse av E6 der den ligger i dag, eller ved flytting av E6.

En landskapsanalyse er flerdimensjonal, både som prosess og som produkt. Med dette vil hovedutfordringene for videre arbeid mot en egen analysemetode være at den skal være tilpasset oppgaven.

REGISTRERING

Registrering er en kartlegging av fakta som skal gi en oversikt over hvordan landskapet er i dag.

FREMGANGSMÅTE FOR REGISTRERING AV LANDSKAPSBILDET:

1. Registrere landskapets fysiske trekk på kart med supplerende bilder og beskrivelser. Følgende temaer er registrert:

- Områdets topografiske former
- Vegetasjon og kulturmark
- Vannflater og rennende vann
- Bebyggelse og industri
- Infrastruktur

2. Oppsummering.

INSPIRASJONSKILDE:

Landskap, Nordisk Ministerråd:

Søker en bred landskapsoppfatning gjennom kartlegging av

- Naturgrunnlag: Gjennom eksempelvis landform og vegetasjon.

- Bebyggelse

- Helhetsinntrykket av landskapsbildet. (Nordisk ministerråd 1987)

Metoden er svært relevant for min oppgave fordi den søker en bred landskapsforståelse.

ANALYSE AV LANDSKAPSBILDETS VERDI

Hensikten med analysen i denne oppgaven er å kartlegge og sammenstille verdiene i landskapsbildet på en måte som får frem de essensielle sidene ved Åkersvika. Jeg har derfor funnet det hensiktsmessig å behandle landskapsverdier fra overordnet til detaljert nivå.

Hva er piksler?

Et bilde består av mange små punkt (piksler), som tilsammen utgjør et bilde. For å få et skarpt bilde med detaljer og riktig farge trenger man mange piksler. Ved få piksler vil oppløsningen bli dårlig, og bildet uskarpt.

ANALYSE - OVERORDNET

Panorama - hvor pikslene smelter sammen.

ANALYSE - DELOMRÅDER

Panorama - hvor pikslene blir mer synlige og danner delområder.

ANALYSE - ELEMENTER

Panorama - hvor pikslene deler seg til elementer og får unik fargekode.

FREMGANGSMÅTE FOR ANALYSE AV VERDI - OVERORDNET:

Som grunnlag for en verdivurdering mener jeg det er viktig å skaffe seg et eget bilde av landskapet. Det gir en helt annen følelse av selv å stå der og studere det, enn å bare studere kart og se på bilder som andre har tatt. Med dette setter jeg opp følgende punkter:

1. HVA SOM OPPLEVES

2. HVORDAN DET OPPLEVES

Jeg vil gi en poetisk verdibeskrivelse av hva og hvordan jeg, med alle mine sanser, opplever landskapet og landskapsbildet i Åkersvika. Noen stikkord her er:

- Hva som oppleves som karakteristisk for landskapsbildet.

- Landskapets lesbarhet, eksempelvis om det er åpent eller lukket.

- Hvordan landskapet oppleves til fots vs. med bil.

- Om landskapsbildet oppleves forskjellig gjennom årstidsvariasjoner.

FREMGANGSMÅTE FOR ANALYSE AV VERDI - DELOMRÅDER:

Delområdene er mindre enheter innenfor utredningsområdet. Inndelingen vil skje på grunnlag av fremtredende kjennetegn ved området slik som terrengform, vegetasjon, vann og bebyggelse. Grensen mellom delområdene blir skillett mellom eksempelvis bebyggelse og kulturmark.

Formålet med denne inndelingen er å tolke og beskrive:

- Representativitet, typiskhet

- Variasjon/mangfold

-Inntrykksstyrke

innenfor hvert område, og på denne måten kunne se hvilke delområder som har:

Stor verdi - området som ikke må omdisponeres

Middels verdi - områder en bør ta hensyn til og så langt det lar seg gjøre ikke omdisponere

Liten verdi - områder som kan omdisponeres

INSPIRASJON FOR ANALYSE AV VERDI I DELOMRÅDENE:

1. Rominndeling som utgangspunkt av Erik Lorange:

Beskrive et slags hierarki av landskapsenheter, fra overordnet til mindre enheter. "Den første fase i en landskapsanalyse kan bestå i å dele landskapet opp i slike stadig mindre "esker", og i tur og orden studere hva som særpreger hver enkelt eske og dens sammenheng og samspill med de øvrige eskene." (Lorange 1984)

Metoden er relevant for min oppgave og kan gi inspirasjon til hvordan jeg, på en oversiktlig måte, kan analysere landskapets overordnede strukturer til mindre enheter.

2. Landskapsbilde av Magne Bruun: Søker å klassifisere landskapskvaliteten innenfor geografiske områder som er sammenlignbare. De visuelle kvalitetene i landskapet evalueres ved hjelp av begrepene:

VARIASJON eller mangfold.

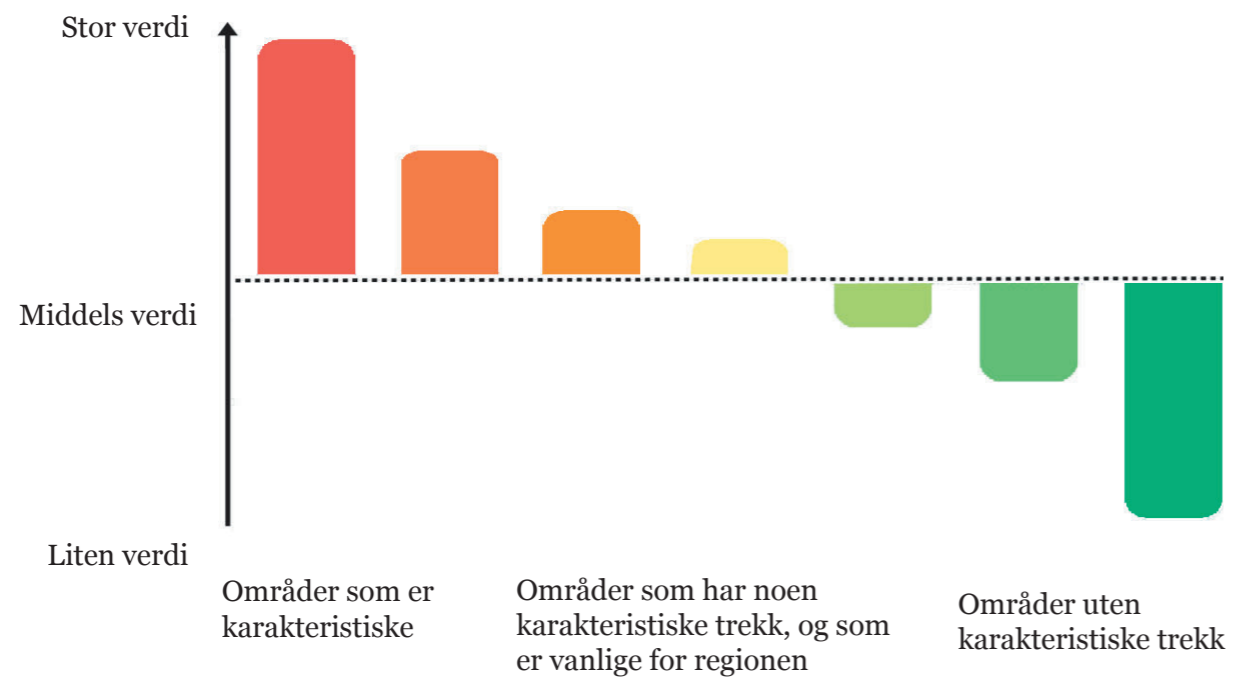
HELHET eller samsvar.

INNTRYKKSSTYRKE eller intensitet. (Bruun 1996)

Metoden er svært relevant for min oppgave fordi den søker å evaluere karakter og identitet i landskapet.

Representativitet, typiskhet:

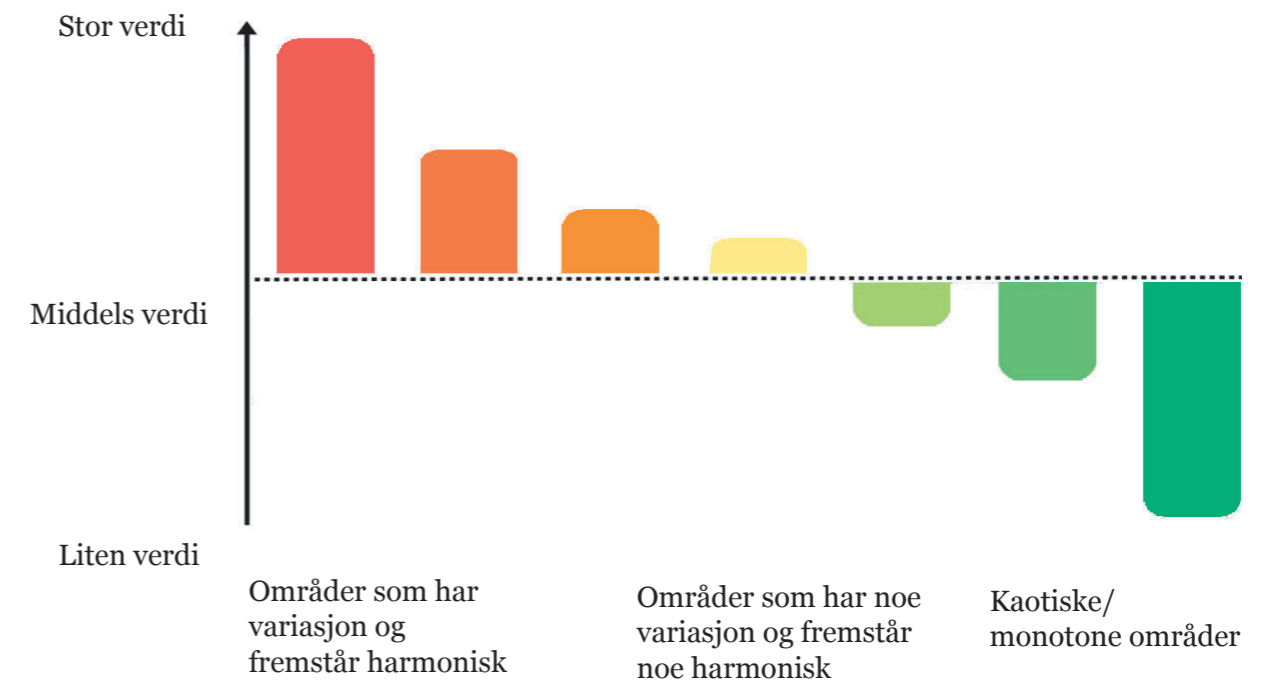
Hva som er karakteristisk for landskapet i området/regionen. Dette handler om å bevare det som har lokal egenart og identitet. Omdisponerer man områder som er karakteristiske for landskapet, endrer man også landskapsbildets identitet, og forringer landskapsverdiene.

- NEI-områder**
Områder som har stor verdi av representativitet/typiskhet
- TJA-områder**
Områder som har middels verdi av representativitet/typiskhet
- JA-områder**
Områder som har liten verdi av representativitet/typiskhet

Variasjon/mangfold:

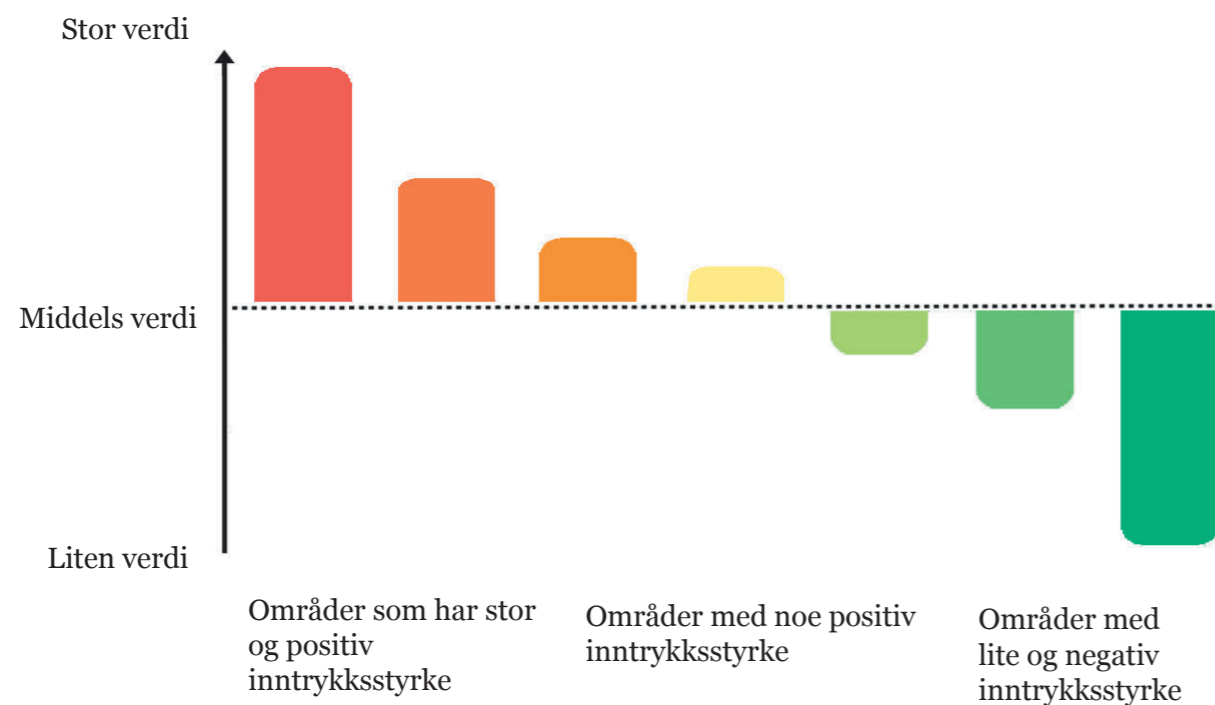
Er området rikt på ulike landskapselementer som terrengformer, vegetasjonstyper, ulike former for vann m.m., og er veksling mellom de ulike landskapselementene i en harmonisk sammenheng.

- NEI-områder**
Områder som har stor verdi av variasjon/mangfold
- TJA-områder**
Områder som har middels verdi av variasjon/mangfold
- JA-områder**
Områder som har liten verdi av variasjon/mangfold

Inntrykksstyrke:

Har området spesielt stor opplevelsesverdi? Dette handler om å bevare områder som har slående eller minneverdige landskap. (NM 1987)

- NEI-områder**
Områder som har stor verdi av inntrykksstyrke
- TJA-områder**
Områder som har middels verdi av inntrykksstyrke
- JA-områder**
Områder som har liten verdi av inntrykksstyrke

FREMGANGSMÅTE FOR ANALYSE AV VERDI - ELEMENTER

Poenget med metoden er at jeg vil gå mer i dybden for å finne hvilke elementer som eventuelt har stor verdi i de ulike delområdene.

Dette vil jeg gjøre gjennom:

1. Grafiske illustrasjoner som viser elementer som er fremtredende i delområdet, og hvilken verdi de har. Supplert med beskrivelser.
2. Lag-på-lag-teknikk hvor fargene representerer verdier og hvor man samler disse lagene for å hvilke eventuelle elementer som har stor verdi i delområdet.

INSPIRASJON FOR ANALYSE AV VERDI - ELEMENTER:

En kombinasjon av:

1. Ordinal verdianalyse (bonitetsanalyse):
Dette er en "lag-på-lag"-teknikk, hvor lagene representerer verdier og hvor man samler disse lagene for å hvilke eventuelle elementer som har stor verdi i delområdet.

Metoden er svært relevant som inspirasjonskilde for hvordan jeg gjennom en "lag-på-lag"-teknikk kan samle summen av lagene.

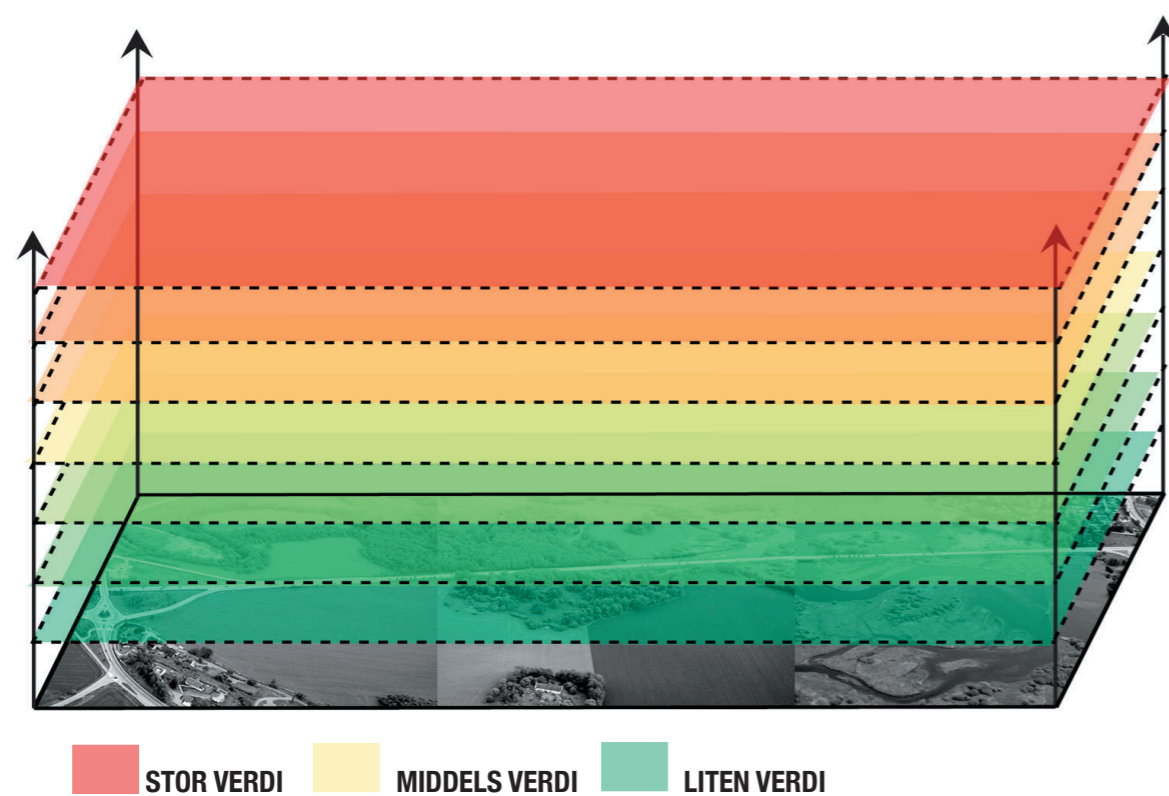
2. Lokaliseringsanalyse

1. Definere anlegget.
2. Utredning av lokaliseringsfaktorer på ulike kart.
3. Kartene legges sammen gjennom en "lag-på-lag"-teknikk.

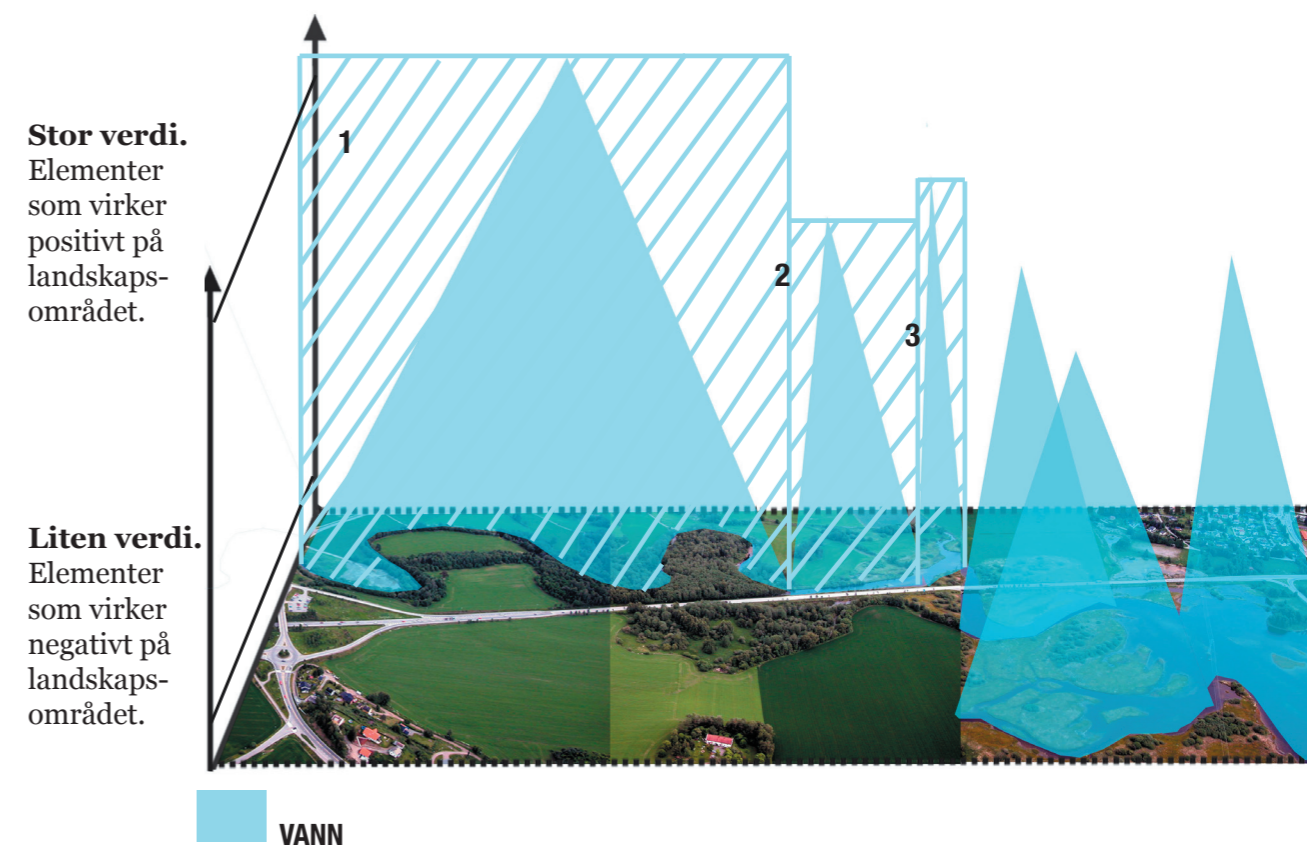
Verdivurdering gjennom en systematisk utvelgelse av hvilke deler i landskapet som er de beste for plassering av nye anlegg.

Metoden er svært relevant som inspirasjonskilde for hvordan jeg gjennom en "lag-på-lag"-teknikk kan samle informasjon om beste plassering av E6.

1. Lagene representerer verdier, skalaen går fra stor til liten verdi. Diagram sett i skråplan.

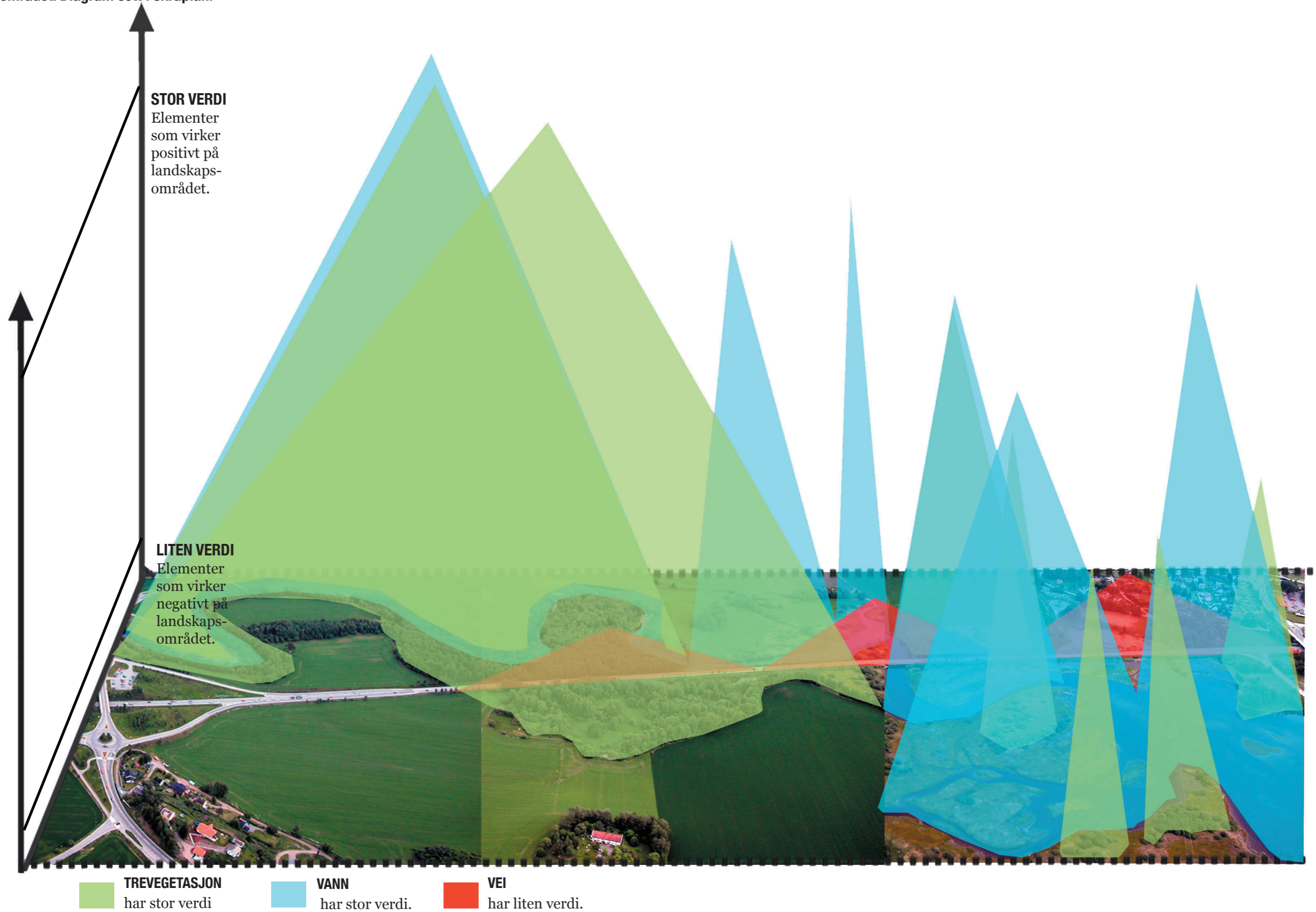

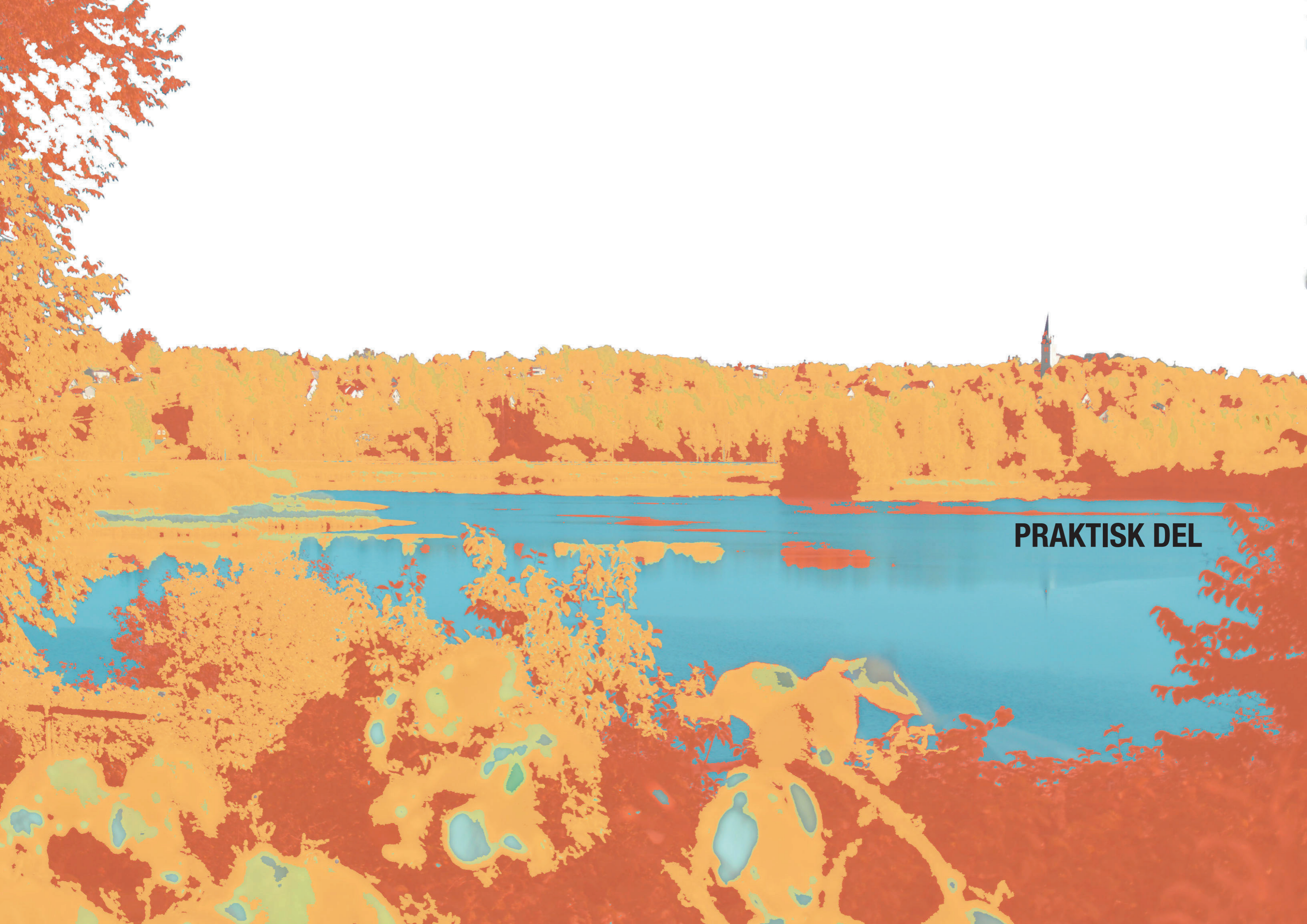
2. Vann som er fremtredende i delområdet. Diagram sett i skråplan.

Vannet har ulik visuell verdi i delområdet. Kjeglene representerer hvor stor verdi vannet har på ulike punkt. Spissen på kjeglen angir verdien. Dvs. at 1. i figuren ovenfor har stor verdi, 2. har middels stor - stor verdi og 3. har stor - middels stor verdi.

3. Lag-på-lag-teknikk hvor fargene representerer ulike elementer som er fremtredende i delområdet. Diagram sett i skråplan.

PRAKTISK DEL

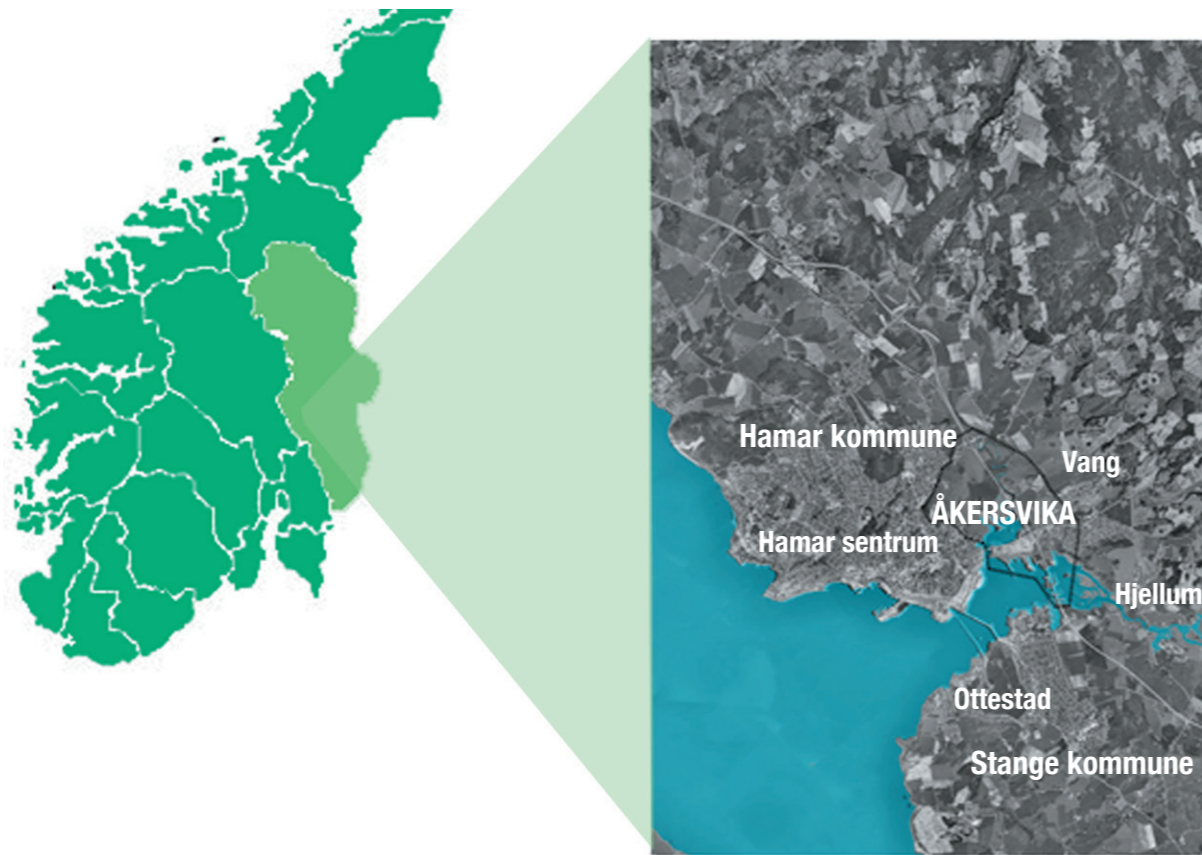
LOKALISERING

UTREDNINGSOMRÅDET

Utredningsområdet ligger i et åpent, skålformet landskap omgitt av lave, avrundede skogkledte åser. Området danner et sentralt rom mellom tettbebyggelsen i Hamar by (vest) og tettbebyggelsen i Vang (øst). Det deles av Flagstadelvas meandrerende elveløp og de viktigste hovedtrafikkårene i distriktet, E6 og rv25.

Utredningsområdet utgjør ca. 3,8 km². I nord er området avgrenset ved Vienkrysset

og Østre. I vest ved tettbebyggelsen på Stav, Børstad og Disen. I sør ved grensa til Stange kommune. I øst mot Vidarshov, Tronhus og Hveberg.

Åkersvika naturreservat ligger i Hamar og Stange kommune i Hedmark fylke. Reservatet dekker ca. 4 km², hvorav ca. 2,7 km² er vannarealer. (Nilssen & Paalhaugen, 2006)

REGISTRERING

Foto: Fra sørdelen av Åkersvika mot nord. Stetens vegvesen, Region Øst 1999

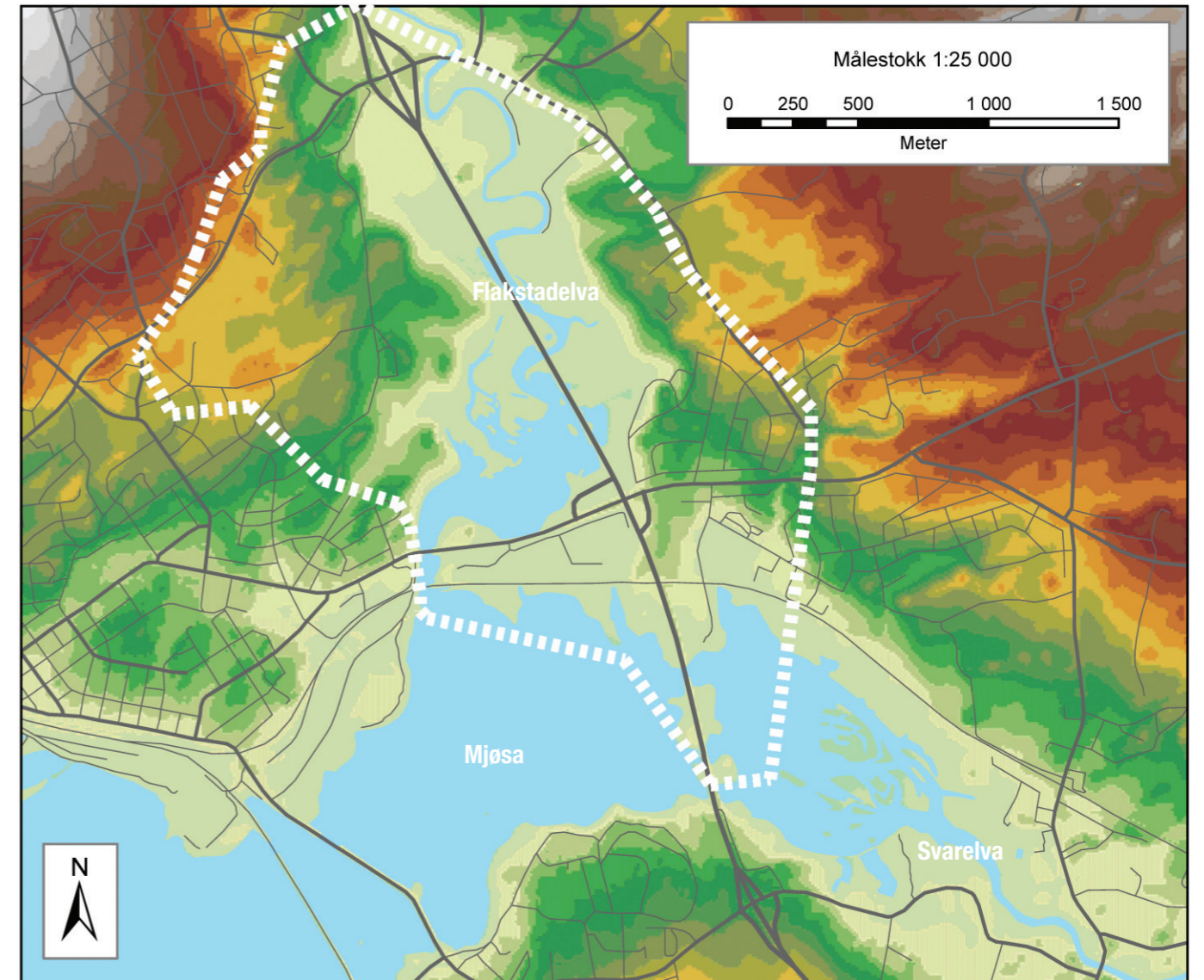
Hamar er en del de av kambro-siluriske områdene. Bergartene nedtæres lett av is, vann og vind. Dette har medført at landskapet har en rolig avrundet form. Løsmassene har gitt landskapet omkring Hamar gode produksjonsmuligheter. (Enger & Moen, 1990)

Åkersvika ligger i et stort åkerlandskap dominert av store, oppdyrkede arealer, med mindre områder vegetasjon. Rundt utredningsområdet er det lave, avrundede åser. Disse fungerer som en klimabevarende skjerm rundt Åkersvika.

Høydelagskartet viser hvordan Flakstadelva og Svartelva møtes, og har bygd opp hver sitt delta som kommer ut i Mjøsa. Dette understreker hvordan landskapet henger sammen som dalmøte og vik.

De lave, avrundede åsene gjør at man har vidt utsyn over landskapet, spesielt i sørvestlig retning ut mot Mjøsa. Det store landskapsrommet er avgrenset av Vangsåsen i nord, av Brynsåsen i øst, av Stangelandet i sør, av Skreifjellene i sørvest og av Helgøya og Neshalvøya i vest.

TOPOGRAFI

Høydelagskartet viser terrengformene og vannstrukturen i Åkersvika, GIS

TEGNEFORKLARING

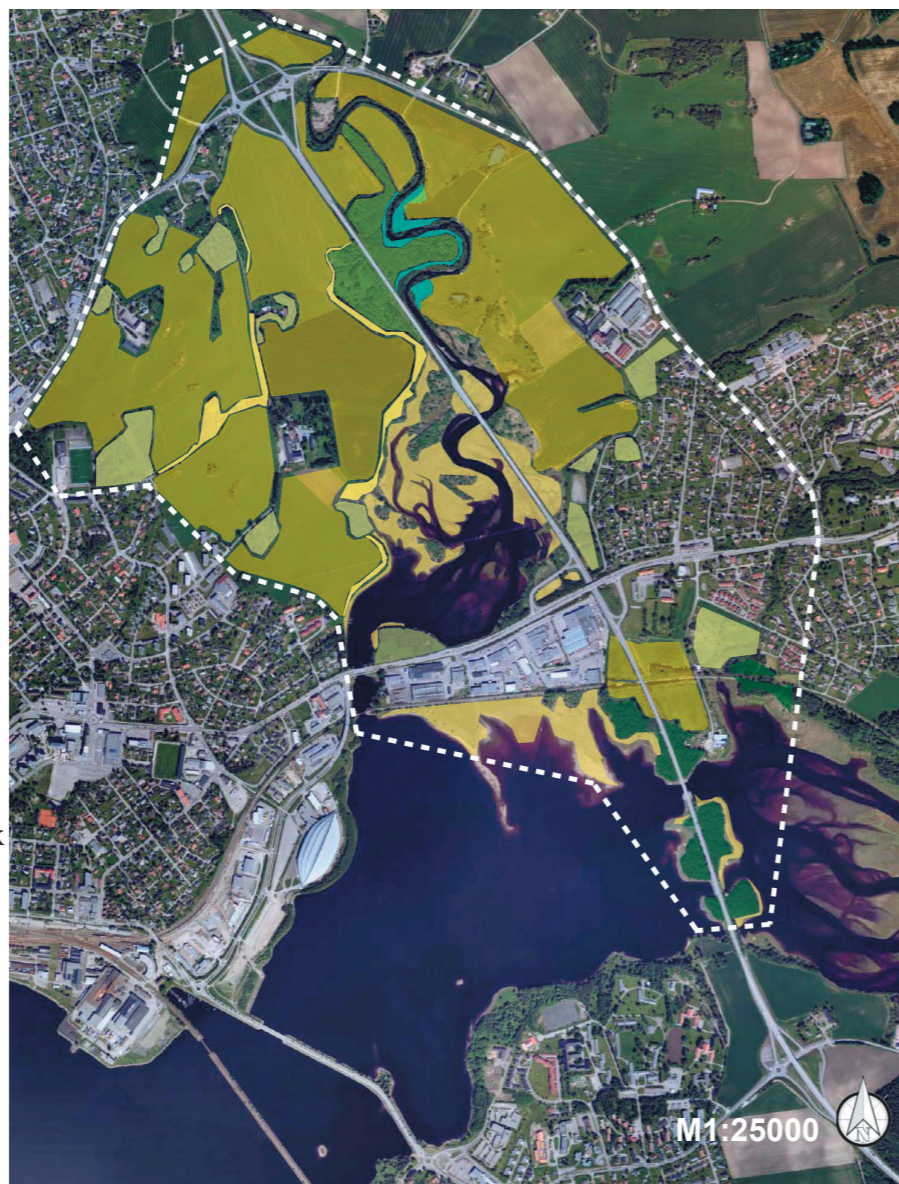
HØYDER

11 195-11 553	14 417-14 775	18 355-18 713
11 553-11 991	14 775-15 133	18 713- 19 071
11 911-12 269	15 133-15 491	19 071-19 429
12 269-12 627	15 491-15 894	19 429-19 787
12 627-12 985	15 894-16 207	19 787-20 145
12 985-13 343	16 207-16 565	20 145-20 503
13 343-13 701	16 565-16 923	20 503-20 861
13 701-14 059	16 923-17 281	20 861-21 219
14 059-14 417	17 281-17 639	21 219-21 577
	17 639-17 997	21 577-21 935
	17 997-18 355	

VEGETASJON

Terrengformene med løsmasser er godt egnet for jordbruksproduksjon. Jordene stiger opp fra Flagstadelva og omkranser gårdstunene på terrenghøyden omkring. Vegetasjonen er lokalisert som mindre skogbestander innen åkerlandskapet, langs vannkantene og i tilknytning til bebyggelsen.

- Engvegetasjon
- Gråor/heggeskog
- Mandelpilkratt
- Kratt i overgangen mellom dyrket mark og engvegetasjon
- Ospeskog
- Furuskog
- Jordbruk

Engvegetasjon i områder som er delvis oversvømmet av vann i perioder av året.

Gråor/heggeskog utgjør de største arealene i tilknytning til elveløpet lengst nord og øst.

Mandelpilkratt i tilknytning til Flagstadelva. Krattet ligger i en smal sone mellom elveløpet og gråor/heggeskogen.

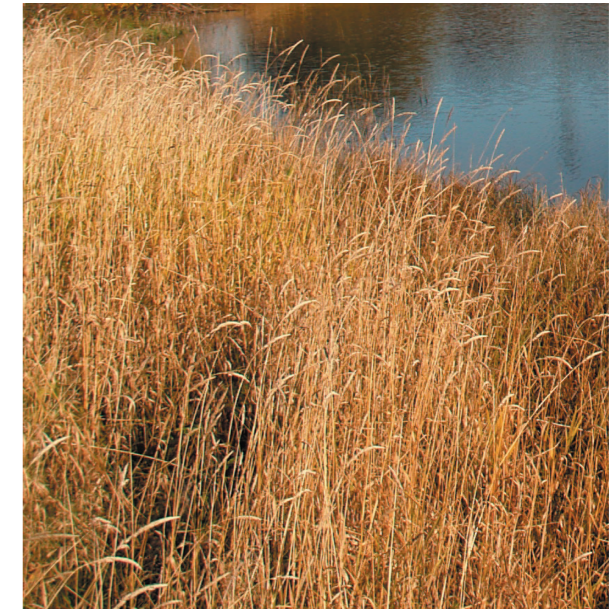
Kratt i overgangen mellom dyrket mark og engvegetasjon. Hegg, bjørk, rogn, bringebær og villrose.

Ospeskog med innslag av bjørk, rogn og hegg. Opptrer ofte på sterkt kulturpåvirkede områder i tilknytning til dyrket mark.

Furuskog med innslag av gran og bjørk, hovedsakelig på Kråkeholmen. Ellers er rogn og hyll viktige arter i området.

Jordbruk. Åkersvika ligger i et åpent jordbrukslandskap. Jordene ligger i skrånende, lett dyrkede lier som er tidlig klare om våren. Det dyrkes hovedsakelig korn og poteter. (Enger & Moen, 1992)

(Informasjon vegetasjonkart: Wold, 1983)

Engvegetasjon

Gråor/heggeskog og mandelpilkratt

Ospeskog med innslag av bjørk, rogn og hegg

VANN

Åkersvika er et deltaområde i utløpet av Flagstadelva i nord, Svartelva i sør og tilløp fra flere bekker. Om sommeren utgjør vika et stort, grunt vannspeil, på ca. 2,7 km², men om våren er det mudderflaten som dominerer.

Flagstadelva, bildet viser elvas meandrerende løp

Utløpet fra Svartelva

Utløpet fra Svartelva

Flagstadelva

Flagstadelva kommer fra Nybudsjøen i Hamar.

De ytre deler av Flagstadelvas delta er avskåret fra resten av deltaet på grunn av oppfylling ved anlegg av jernbane, vei og Midtstranda industriområde. I indre del av deltaet er det noe sedimentering som har utviklet innersvingsbanker. Dette er mest fremtredende i nordenden av reservatet, i overgangen mellom Flagstadelvas elveslette og selve deltaet.

Svartelva

Svartelva kommer fra Gjetholmsjøen i Stange, men har også betydelig tilførsel av vann fra sidevassdragene Fura og Rokoelva i Løten.

Svartelvas delta ligger øst for Kråkeholmene. Ytterst er det flere lave banker med løp imellom. De indre delene av deltaet ligger noe høyere. På sørsiden av Svartelva ligger en markert terrasse.

BEBYGGELSE

Bebyggelsesmønsteret opptrer i hovedsak samlet i grupper, unntatt gårdsbebyggelsen som ligger noe mer spredt. Med unntak av industrifeltet på Midtstranda følger bebyggelsen i hovedsak terrenget, som går øst-vestlig retning.

- Gård
- Boligområde
- Industri

Åker gård

Det har vært sammenhengende bosetting på Åker gård gjennom 1800 år. Her er det blandet bebyggelse fra forskjellige perioder. Veiutbygging, jernbane, bolig, og industribebyggelse har avskåret Åker gård fra det opprinnelige kulturlandskapet. (Austeng, 1994)

Åker gård

Sælid gård

Gårdsanlegget har store dimensjoner. Dels tilknyttet kulturlandskapet, men ligger nær industribebyggelse. Brukes som privatbolig og gårdsdrift.

Boligfelt på Ridabu

Børstad gård

Gården har et helhetlig tunanlegg som en del av kulturlandskapet. Her er blant annet folkebygning i utpreget dragestil, gamle veier, alleer og steingjerder. (Austeng, 1994). Brukes som privatboliger, gårdsdrift og næring.

Boligfelt på Ridabu

Boligfeltet består av ensartet boligbebyggelse, hovedsakelig villabebyggelse med hager og egen parsell.

Industri Midtstranda

Industri Midtstranda

På Midtstranda er det handel og store varegrupper, transportfirma og industridrevet virksomhet. Her er ingen klar struktur, og blandet arkitektur.

INFRASTRUKTUR

E6 og Rv 25 går omtrent midt i utredningsområdet og ligger åpent i landskapet. Gang- og sykkelveier følger veiene. Jernbanen ligger forholdsvis skjult av vegetasjon som vokser på begge sider av linja.

- Rørosbanen
 - E6 sør for Åkersvikakrysset
ÅDT 12200.
 - E6 nord for Åkersvikakrysset
ÅDT 14600
 - Rv25 ÅDT 4900
 - Fv222 ÅDT 11200
 - Fv116 ÅDT 4920
- ÅDT 2009
Hentet fra Nasjonal Vegdatabank

E6. Bildet tatt fra Åkersvika veikryss mot sør

Rv25. Bildet tatt fra Åkersvika veikryss møt øst

E6 og rv25 er de mest trafikkerte veiene i området. Som kartet viser er Åkersvika veikryss et viktig kommunikasjonsknutepunkt.

Gang- og sykkelveier

Det er utbygd gang- og sykkelveier fra tettstedene til Hamar sentrum. Gang- og sykkelvei forbi Midtstranda ligger langs rv25, fv222 og fv116. På Hamar-siden av Flagstadelva og på innsiden av tettbebyggelsen på Børstad er det en gårdsvei i tilknytning til Børstad gård.

Jernbane

Rørosbanen krysser Åkersvika ved Midtstranda og går under E6.

Rørosbanen. Fra øst mot vest. Veien som krysser over jernbanen er E6

OPPSUMMERING

Utredningsområdet ligger i et åpent skålformet landskap omgitt av lave avrundede skogkledte åser. Området danner ett sentralt rom mellom tettbebyggelsen i Hamar by (vest) og tettbebyggelsen i Vang (øst).

Vegetasjon:

Vegetasjonen er lokalisert som mindre skogbestander innen åkerlandskapet, langs vannkantene og i tilknytning til bebyggelsen.

Vann:

Åkersvika er et deltaområde i utløpet av Flagstadelva i nord, og Svartelva i sør, som kommer ut i Mjøsa. Om sommeren utgjør vika et stort, grunt vannspeil, men om våren er det mudderflaten som dominerer.

Bebyggelse:

Bebyggelsesmønsteret opptrer i hovedsak samlet i grupper, unntatt gårdsbebyggelsen som ligger noe mer spredt. Med unntak av industrifeltet på Midtstranda følger bebyggelsen i hovedsak terrenget, som går øst-vestlig retning.

Infrastruktur:

E6 og rv25 går omtrent midt i utredningsområdet og ligger åpent i landskapet. Gang- og sykkelveier følger veiene. Jernbanen ligger forholdsvis skjult av vegetasjon, som vokser på begge sider av linja.

Vegetasjon

- Engvegetasjon
- Gråor/heggeskog
- Mandelpilkratt
- Kratt i overgangen mellom dyrket mark og engvegetasjon
- Ospeskog
- Furuskog
- Jordbruk

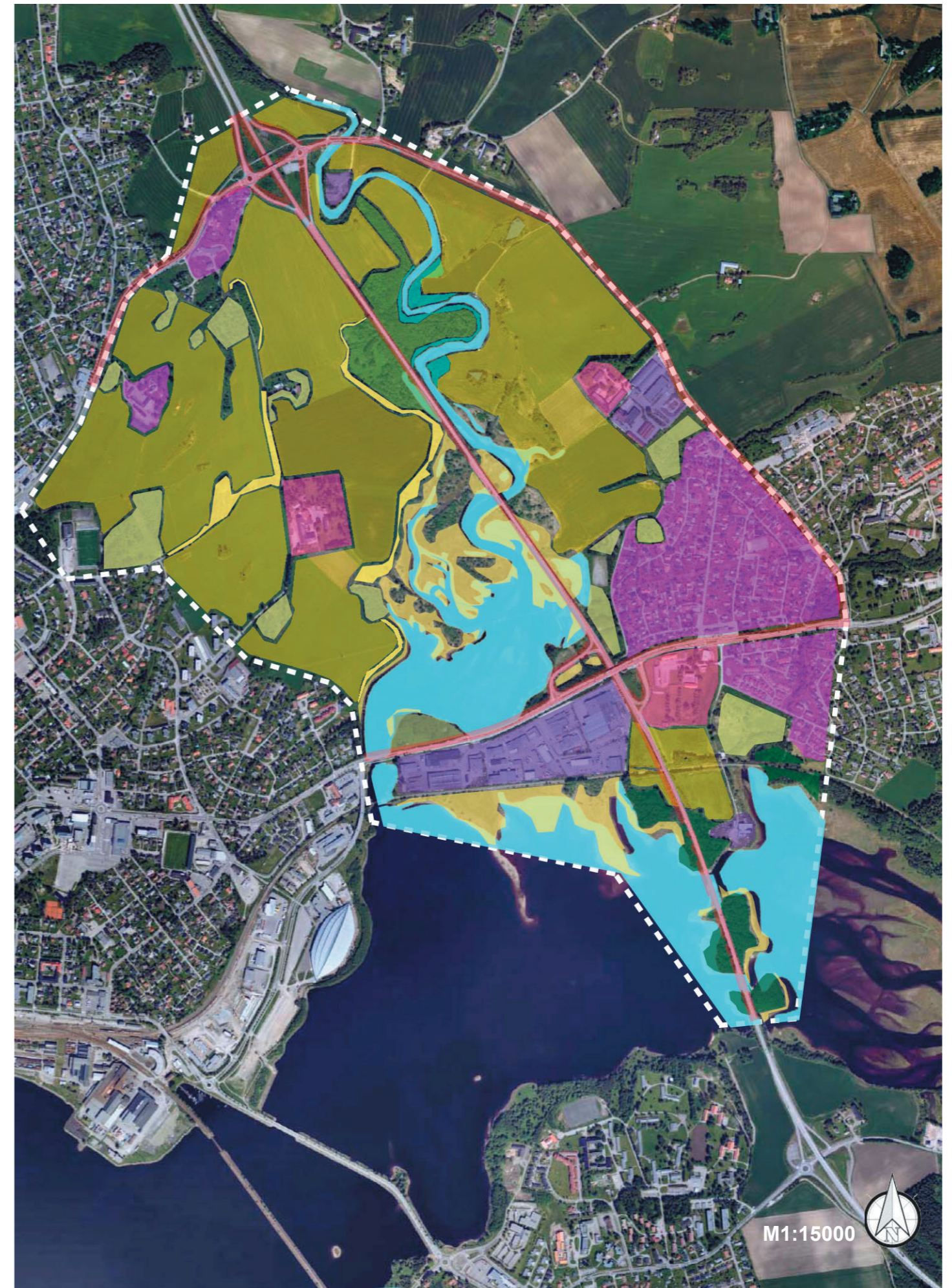
Vann

Bebyggelse

- Gård
- Boligområde
- Industri

Infrastruktur

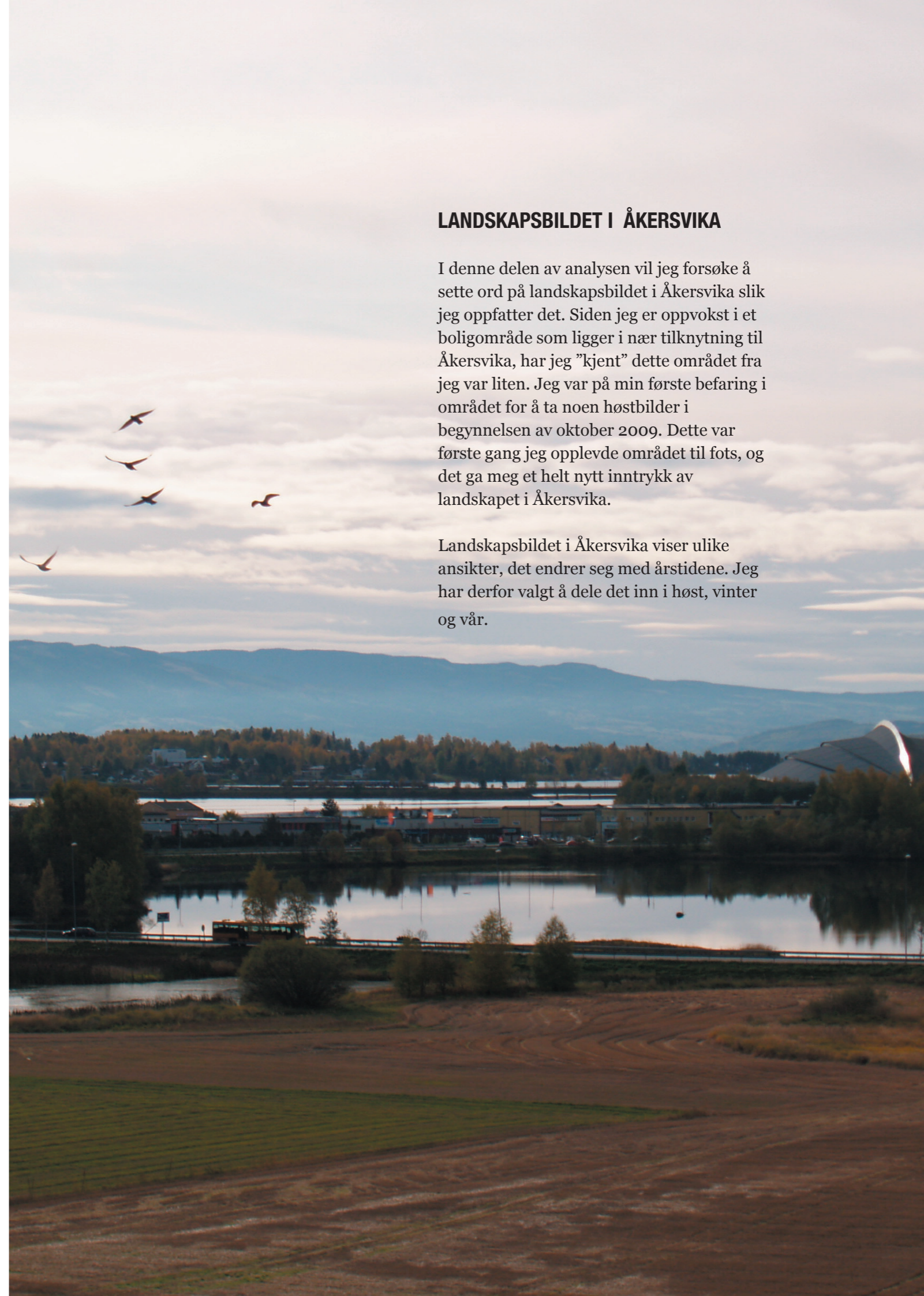
ANALYSE AV LANDSKAPSBILDETS VERDI EKSISTERENDE SITUASJON

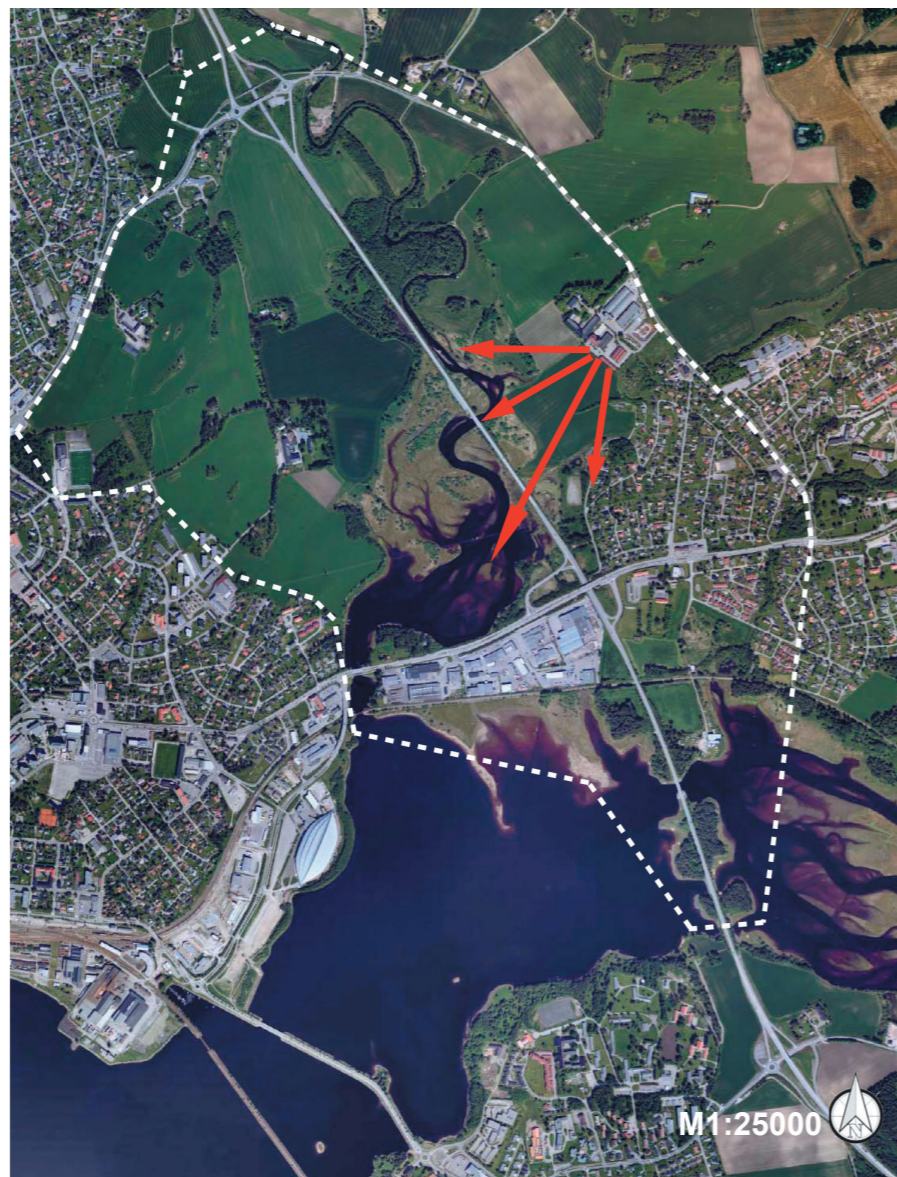

LANDSKAPSBILDET I ÅKERSVIKA

I denne delen av analysen vil jeg forsøke å sette ord på landskapsbildet i Åkersvika slik jeg oppfatter det. Siden jeg er oppvokst i et boligområde som ligger i nær tilknytning til Åkersvika, har jeg "kjent" dette området fra jeg var liten. Jeg var på min første befaring i området for å ta noen høstbilder i begynnelsen av oktober 2009. Dette var første gang jeg opplevde området til fots, og det ga meg et helt nytt inntrykk av landskapet i Åkersvika.

Landskapsbildet i Åkersvika viser ulike ansikter, det endrer seg med årstidene. Jeg har derfor valgt å dele det inn i høst, vinter og vår.

HØST

Jeg står på en industritomt på østsiden av Åkersvika hvor jeg får et godt bilde av landskapet. Det er stort, åpent med slake høydedrag. Det er stille og fredelig, og jeg blir værende til solen står høyt på himmelen.

Landskapets mange elementer møter hverandre og danner et stort panoramabilde. I sørvest åpner det seg mot et industriområde. Bakenfor ligger Vikingskipet, og Mjøsa med sin speilblanke flate, og i det fjerne skimter jeg Skreifjellets blånede åsrygg. Foran meg ligger Børstad gård med sitt gyldengule, vidstrakte åkerlandskap og sin prektige allé. Til høyre, mellom trærne, stikker husene fram. Løvet på trærne fyller trekronene og skaper mindre rom i det store landskapsrommet. Vegetasjonens farger tegner landskapet. Det er spesielt vakkert med de gule fargene som møtes av en blå bakgrunn i komplementær kollisjon. Det gir kraft og dynamikk i fargeopplevelsen.

I bunnen mellom de to slake høydedragene ser jeg Åkersvikas våtmarksområde. Vannet ligger, som Mjøsa, speilende, blankt og stille. Det får tilløp fra to elver, men jeg kan kun se den ene, Flagstadelva. Den slynger seg gjennom landskapet og har utviklet innersvingsbanker. Vegetasjonen langs elvebredden er med på å understreke elvas form. E6 skjærer igjennom dette organiske landskapsmønsteret og virker forstyrrende og negativt i landskapsbildet.

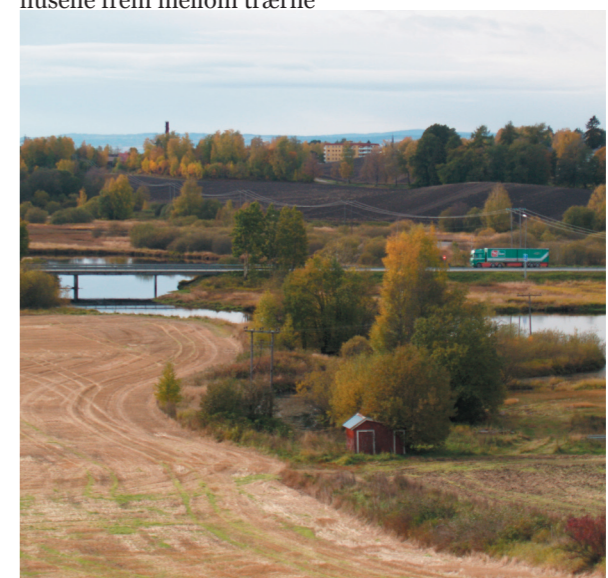
Alle elementene i det store panoramabildet hjelper meg å forstå skalaen på landskapet jeg ser.

Bilde mot sørvest. I bakkant skimter du Skreifjellets blånede åsrygg

Bilde mot nordvest. På venstre side kan du skimte Børstad gårds prektige allé. På høyre side stikker husene frem mellom trærne

Bilde mot vest. Flagstadelva som slynger seg gjennom landskapet og E6 gjennom våtmarksområdet

VINTER

Jeg parkerer bilen på Børstad gård og trasker over jorder med snø, til over knærne, for tilgjengeligheten i naturreservatet er forholdsvis dårlig.

Landskapsbildet har forandret seg mye siden jeg var på befaring i høst.

Morgensolen forkynner sitt budskap om lyset og fremtiden, der den kjemper seg opp over horisonten en kald vinterdag i januar. Vannet har frosset til is og er dekket av hvit snø. Det er lyst og vakkert i Åkersvika, og jeg fylles av en ren atmosfære.

Idet jeg beveger meg i landskapet brytes det opp og jeg kan se over til østsiden av Åkersvika. Jeg ser Sælid gård, med boliger i bakkant, og Vang kirke som stikker opp med sitt spisse spir. Det høye spiret er synlig fra hele Åkersvika. De ulike elementene møblerer landskapsrommet, og fra denne siden (vest) virker landskapsrommet mindre enn fra østsiden av Åkersvika.

Landskapsrommet omkring Flagstadelvdeltaet omfatter selve deltaområdet som gulvet. Området deles av E6, som har medført en endring i Flagstadelvas løp i området hvor veien krysser elva. Fra deltaet stiger det slake jorder opp mot omkringliggende gårder som vegger. Gårdstunene er elementer som gir fine kvaliteter til landskapet. Tunene i dette skålformede rommet omkring Flagstadelvedeltaet har en karakteristisk plassering på framskutte terrenghøyder.

Bilde mot øst. I bakkant skimter du Vang kirke

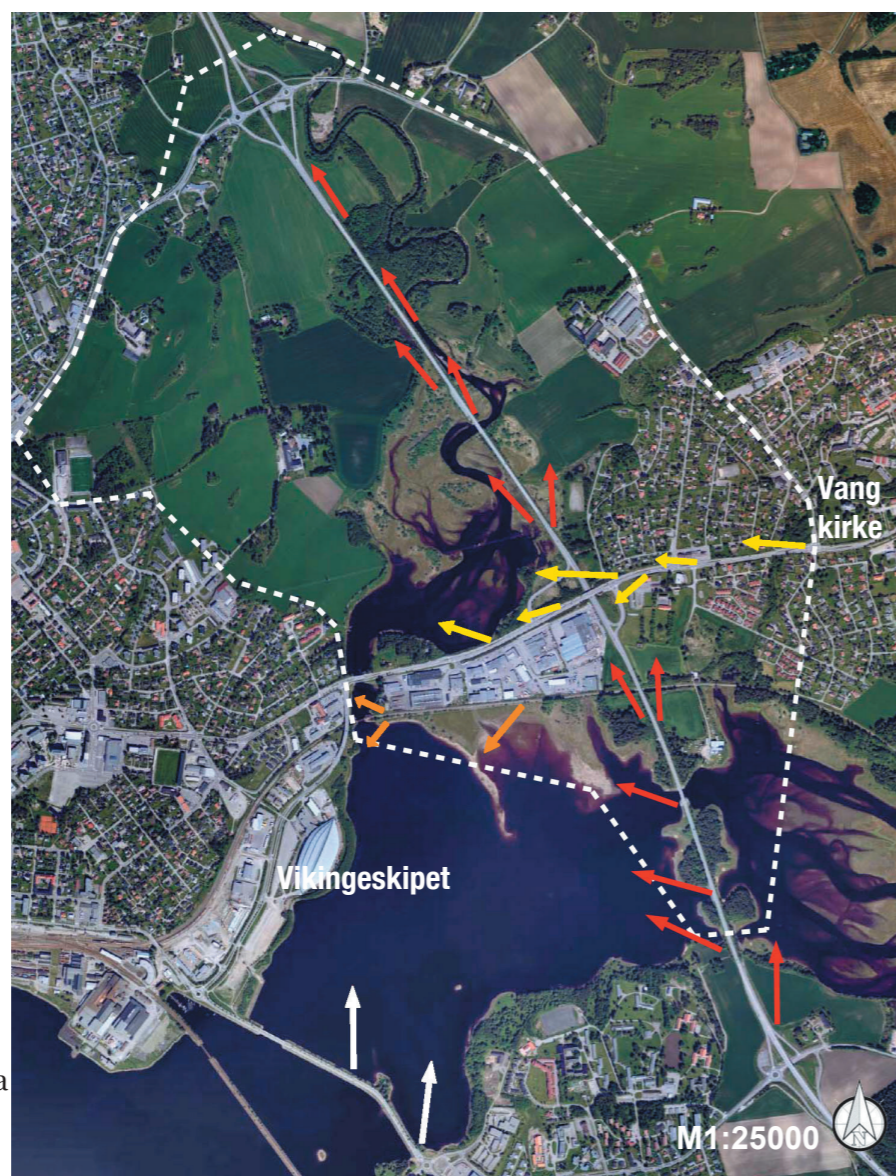

Bilde mot sør-øst. Vannet som er dekket av snø

Bilde mot sør. Morgensolen som forkynner sitt budskap om lysere tider

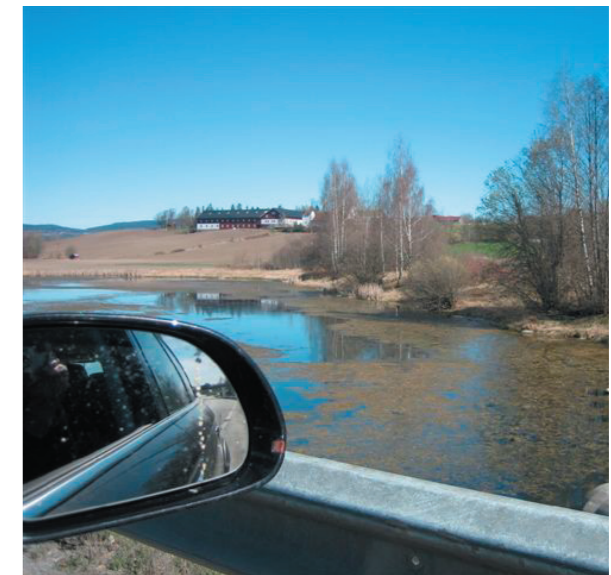
- E6 nordover
- Rv25 mot Hamar
- Fv222, Stangebrua
- NSB Rørosbanen

VÅR

E6 nordover

Idet jeg kjører ut av skogen i Nordvimarka åpner landskapet seg med Mjøsa, Vikingeskipet, Åker og Vang kirke sentralt i bildet og Vangsåsen i bakgrunnen. Etterhvert som jeg nærmer meg Hamar begrenses landskapsrommet av Midtstranda som virker visuelt forstyrrende og Åker før en er midt i Flagstaelvdeltaet og opplever landskapet åpner seg med våtmarksområdet, jordbruksområder og av gårdene i lisdene på begge sider. Fra dette punktet er det Flagstadelva og kulturlandskapet som dominerer landskapsbildet.

E6 nordover

Rv25 mot Hamar

På vei til Hamar oppdager jeg selve Åkersvika først når man kommer til bakken forbi Ridabu skole og Vang kirke. Støyskjermer hindrer til dels utsikten over Åkersvika og er forstyrrende på helhetsbildet av småhusbebyggelse med mye trevegetasjon og Åkersvika bakenfor.

Rv25 mot Hamar

Rv222, Stangbrua

Riksveien ligger i en slak nord-vestvendt helling og terrenget med bebyggelsen i Bekkelaget hindrer kontakten med Åkersvika fra sør inntil jeg nesten har nådd Stangebrua. Da åpner utsikten seg med vannspeilet og Hamar-bebyggelsen i forkant av Furuberget, Brumundkampen og Vangsåsen.

NSB, Rørosbanen

Fra Elverum følger daldraget og landskapsrommet hvor Svartelva slynger seg som det lavestliggende element, helt fra Ilseng og Løten. Mye skog langs linja hindrer kontakt med elva, bortsett fra der jordene åpner for utsikt og bildet av kulturlandskapet på begge sider av elva og jernbanen.

Rørosbanen

OPPSUMMERING, LANDSKAPSBILDETS VERDI

Landskapsbildet er variert med verdifulle opplevelseskvaliteter på og imellom slake høydedrag. Selv om høydeforskjellene er små, angir de hovedretninger og gjør det lett å orientere seg i landskapet. Vekslingen mellom de ulike områdene skaper en mosaikk av større og mindre rom.

Her ligger åkrene, her ligger elvene, her ligger Mjøsa, her ligger gårdene.

Åkersvika viser ulike ansikter gjennom høst, vinter og vår. Om høsten tegner vegetasjonens farger landskapet og får det til å stå i brann. Om vinteren dekker snø jordene, isen vannet og rim vegetasjonen. Så smelter snøen og våren kommer med sitt grønne teppe og vannet med sin speilblanke flate.

Opplevelsen av landskapsbildet varierer mye for menneskene som bor i området og opplever det "utenfra" og trafikanten som opplever området fra innsiden. Det er mange som ferdes igjennom landskapsområdet, men tilgjengeligheten for myke trafikanter i området er ikke ideell. På grunn av hensyn til fugleliv i naturreservatet vil det ikke bli tillatt med et omfattende stisystem langs vannkanten. Det er behov for å finne andre løsninger for å tilgjengliggjøre større deler av reservatet slik at folk skal kunne se verdiene som naturområdene og landskapsbildet i Åkervika representerer.

HER LIGGER ÅKRENE HER LIGGER ELVENE HER LIGGER MJØSA HER LIGGER GÅRDENE

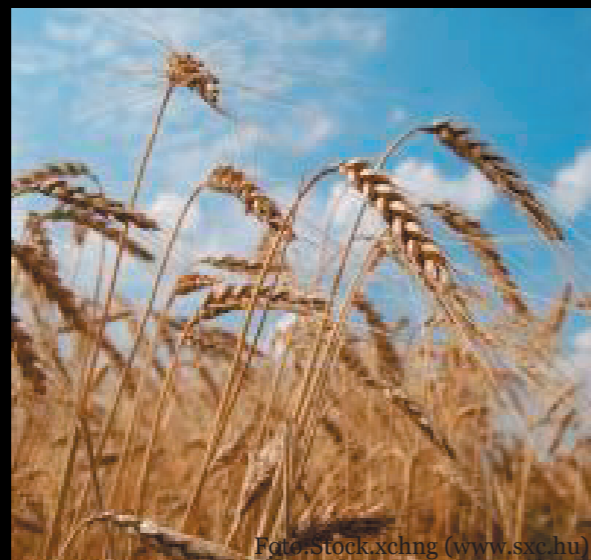

Foto: Stock.xchng (www.sxc.hu)

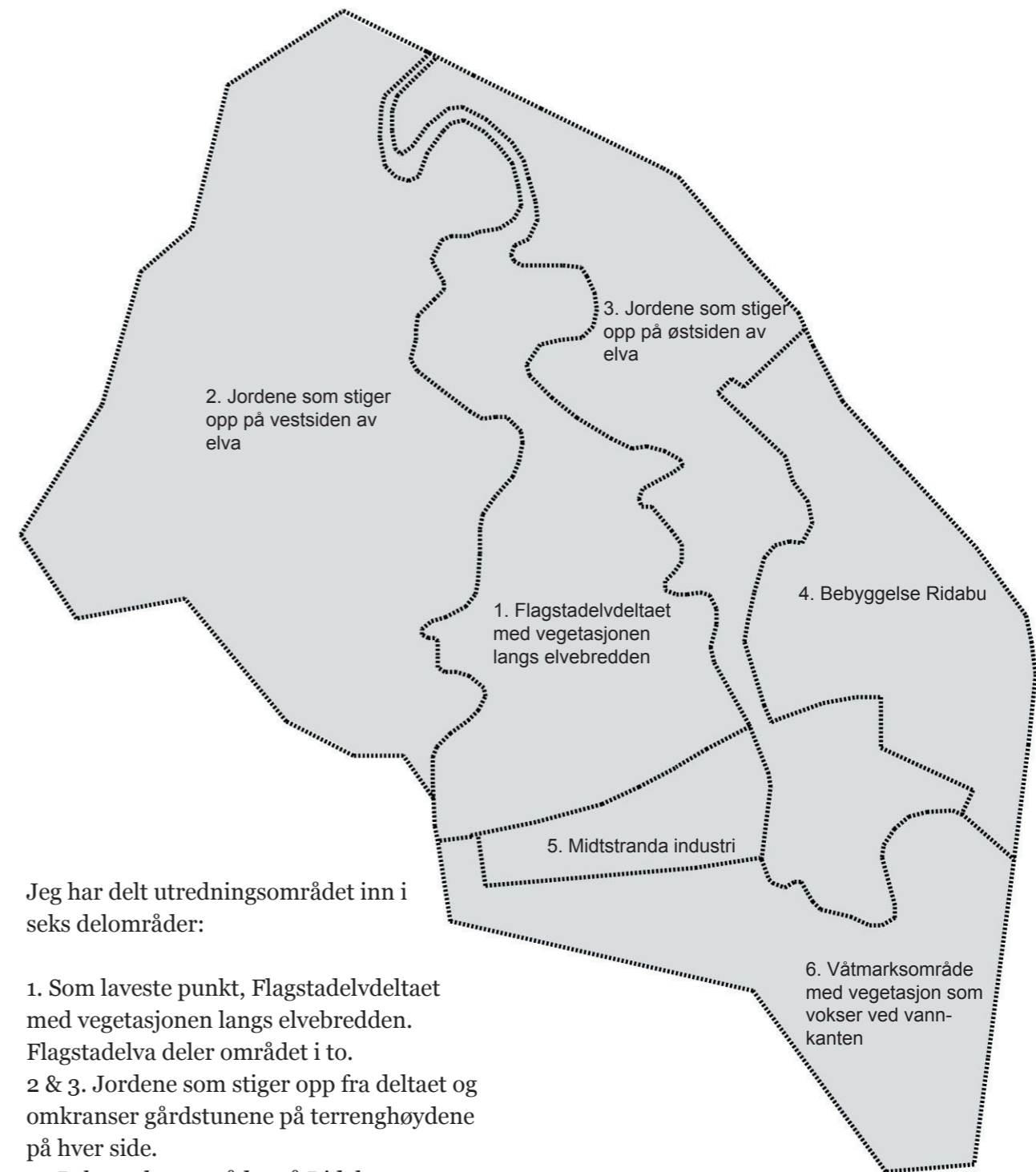

Foto: Stock.xchng (www.sxc.hu)

Foto: Stock.xchng (www.sxc.hu)

Jeg har delt utredningsområdet inn i seks delområder:

1. Som laveste punkt, Flagstadelvdeltaet med vegetasjonen langs elvebredden. Flagstadelva deler området i to.
- 2 & 3. Jordene som stiger opp fra deltaet og omkranser gårdstunene på terrenghøyden på hver side.
4. Bebyggelsesområdet på Ridabu.
5. Midtstranda industri som deler norddelen av reservatet fra sørdelen.
6. Våtmarksområdet på sørdelen av fokusområdet, med vegetasjonen som vokser ved vannkanten.

DELOMRÅDE 1

Representativitet, typiskhet:

Vannspeielt preger og er med på å understreke landskapsrommet. Den meandrerende elva er et karakteristisk og dominerende element. Vegetasjonen rammer inn elveløpet og vannspeilet og er enkelte steder med på å understreke formen.

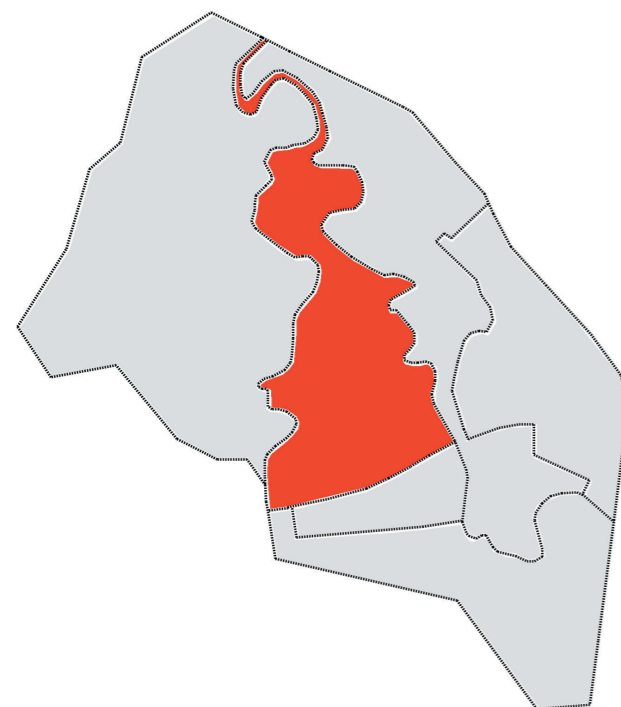
E6 deler elveløpet i to og kan virke som et forstyrrende element for den som opplever området "utenfra", mens trafikanten får muligheten til å oppleve våtmarksområdet der det ikke er vegetasjon som sperrer for utsikten.

Variasjon/mangfold:

Delområdet har variasjon, med gradvise overganger fra sør til nord: Fra åpent til mer lukket, fra stort, stille vann til smalt, rennende og meandrerende vann, fra lav vegetasjon til høyere vegetasjon i klynger til høy og tett vegetasjon.

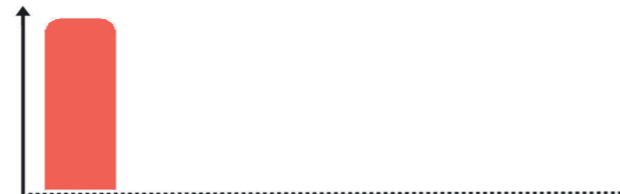
Inntryksstyrke:

Elvas meandrerende elveløp og vegetasjonen er særegen for distriktet og skiller seg visuelt ut på en svært positiv måte.

STOR VERDI

Området har karakteristiske trekk

STOR VERDI

Området har stor variasjon

STOR VERDI

Området har stor inntryksstyrke

 NEI-område
Området har samlet stor verdi av: representativitet/typiskhet, variasjon/mangfold og inntryksstyrke

DELOMRÅDE 2

Representativitet, typiskhet:

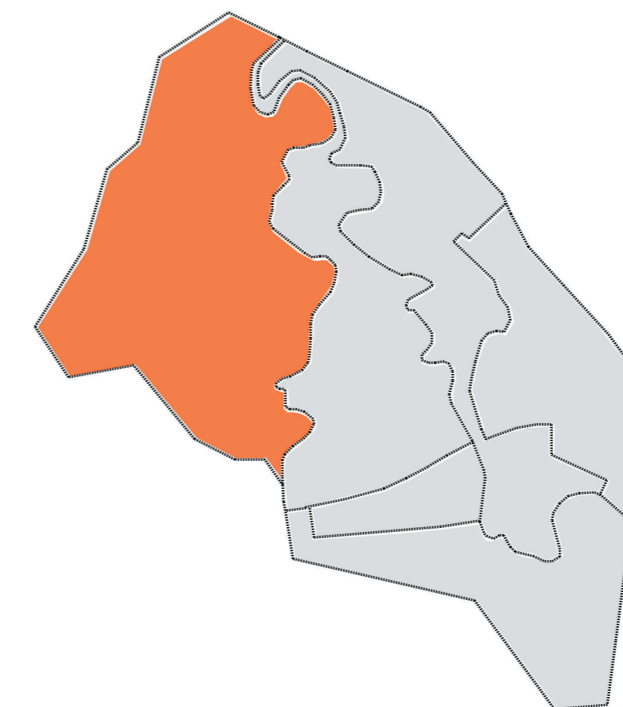
Delområdet består av store, åpne til middels-åpne og bølgete jordbrukslandskap. Kulturlandskapet er karakteristisk for regionen.

Variasjon/mangfold:

Delområdet består av vekslingen mellom jorder, mindre skogområder og kantsoner. Vekslingen mellom duvende jorder og kantsoner gir god balanse. Terrenget heller opp mot vest, dette gjør at man får god utsikt over fokusområdet mot øst. Fra vest er Børstad gård godt synlig på terreng høyden og har mye flott og eldre vegetasjon.

Inntryksstyrke:

Svært positiv opplevelseskvalitet. Vegetasjonen bryter opp og lager pusterom, og variasjon i jordbrukslandskapet er positivt, sett med tanke på landskapsbildet. Området er spesielt verdifullt fordi det ligger som et grøntdrag i nær tilknytning til tettbebyggelsen i Hamar sentrum, men tilgjengeligheten til området er dårlig.

MIDDELS STOR - STOR VERDI

Området har karakteristiske trekk

STOR - MIDDELS STOR VERDI

Området har stor variasjon

STOR VERDI

Området har stor inntryksstyrke

 NEI-område
Området har samlet en stor - middels stor verdi av: representativitet/typiskhet, variasjon/mangfold og inntryksstyrke

DELOMRÅDE 3

Representativitet, typiskhet:

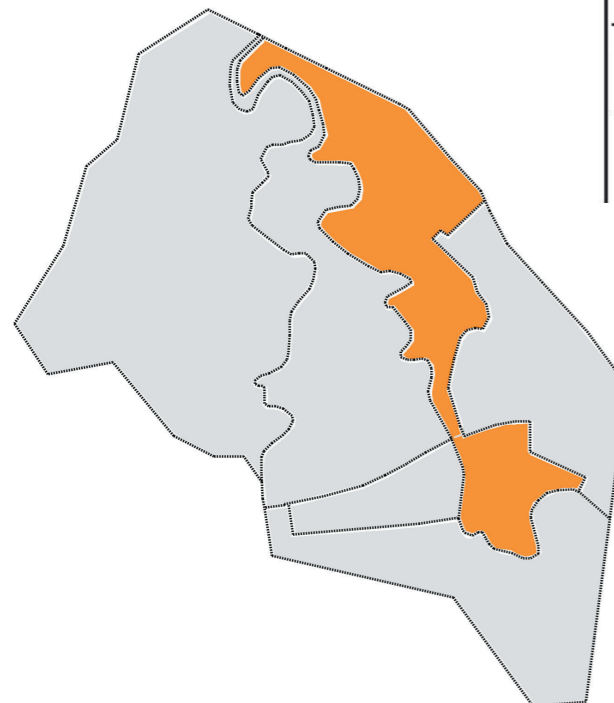
Delområdet består av store, åpne til middels-åpne og bølgete jordbrukslandskap. Kulturlandskapet er karakteristisk for regionen.

Variasjon/mangfold:

Delområdet består av vekslingen mellom jorder, mindre skogområder og kantsoner. Vekslingen mellom duvende jorder og kantsoner gir god balanse. Sælid gård er godt synlig på terreng høyden. Terrenget heller opp mot øst, dette gjør at man får god utsikt over fokusområdet mot vest. Fra øst og E6 er Sælid gård godt synlig på terreng høyden. Rv25 deler delområdet i to og er en visuell barriere som gjør at Åker gård med tilhørende kulturmark bare synes fra E6 og til dels fra rv25. I nord-østlig del av området, i tilknytning til fv116 fremtrer Felleskjøpet som en negativ kontrast til området rundt.

Inntryksstyrke:

Vegetasjonen som bryter opp og lager "pusterom" og variasjon i jordbrukslandskapet, er positiv sett med hensyn til landskapsbildet. Området er spesielt verdifullt fordi det ligger som et grøntdrag i nær tilknytning til

tettbebyggelsen i Vang, men tilgjengeligheten til området er dårlig, og rv25 skjærer området i to.

MIDDELS STOR - STOR VERDI

Området har karakteristiske trekk

MIDDELS STOR - STOR VERDI

Området har variasjon

STOR - MIDDELS STOR VERDI

Området har stor inntryksstyrke

NEI-område
Området har samlet en middels stor - stor verdi av: representativitet/typiskhet, variasjon/mangfold og inntryksstyrke

DELOMRÅDE 4

Representativitet, typiskhet:

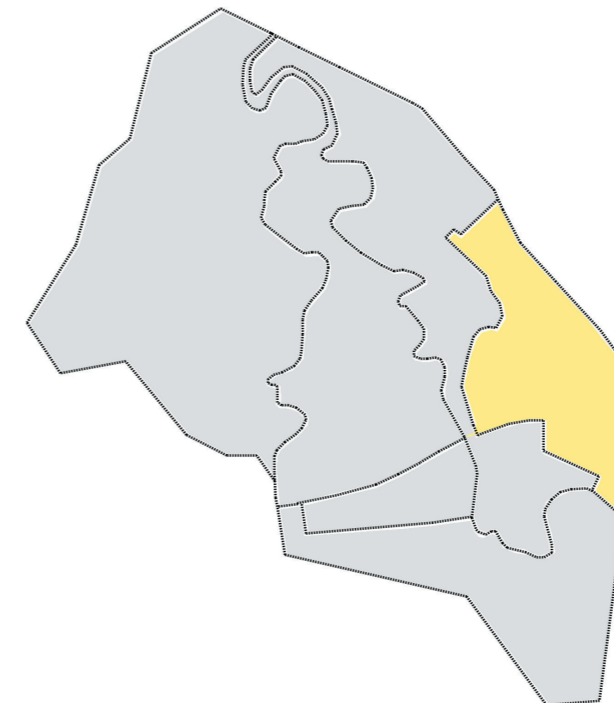
Boligfeltet ligger på høyeste platå i fokusområdet helt inntil jordbruket. Det består i utgangspunktet av ensartet villabebyggelse, med hager og egne parseller. I norddelen av delområdet, mellom boligfeltet og Sælid gård, er det et lite industrifelt, som i sammenligning med resten av området framtrer som en samling byggeklosser droppet litt tilfeldig i landskapsbildet.

Variasjon/mangfold:

Delområdet har som helhet god variasjon, men rv25 og industriområdet trekker verdien ned.

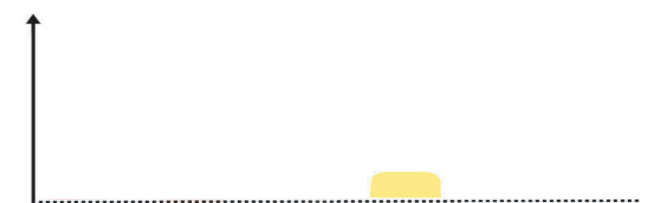
Inntryksstyrke:

Fra positiv til mindre positiv.

(-) MIDDELS STOR VERDI

Området har noe karakteristiske trekk

(+) MIDDELS STOR - STOR VERDI

Området har variasjon

(+) MIDDELS STOR VERDI

Området har inntryksstyrke

TJA-område
Området har samlet en middels stor verdi av: representativitet/typiskhet, variasjon/mangfold og inntryksstyrke

DELOMRÅDE 5

Representativitet, typiskhet:

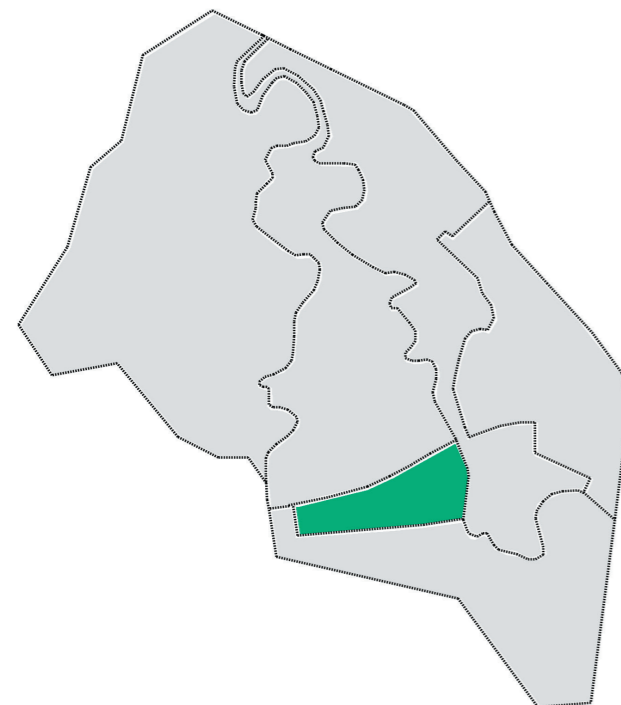
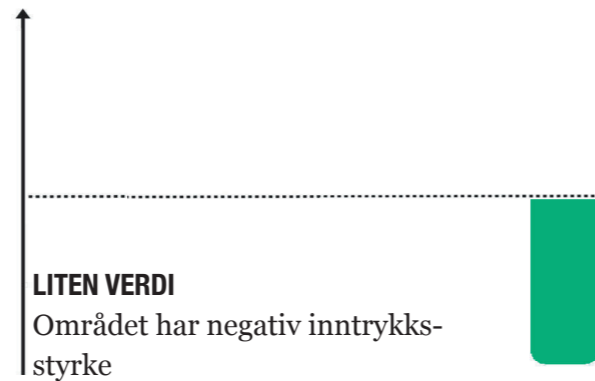
Delområdet er ikke karakteristisk for området og er lite flatterende. Det danner en visuell barriere i landskapsbildet og skiller nordsiden av fokusområdet fra kontakten med Mjøsa og svekker sammenhengene i landskapsrommet.

Variasjon/mangfold:

Delområdet er monotont, og oppleves som en asfaltplass med en samling store byggeklosser droppet litt tilfeldig. Industriområdet er en negativ kontrast til resten av fokusområdet.

Inntryksstyrke:

Bygningenes størrelse, volum og utforming gir en klar oppfattelse av å være i et industriområde. Rv25 virker som et avgrensende element og opptrer som en barriere. Svært negativ opplevelseskvalitet.

JA-område
Området har samlet liten verdi av: representativitet/typiskhet, variasjon/mangfold og inntryksstyrke

DELOMRÅDE 6

Representativitet, typiskhet:

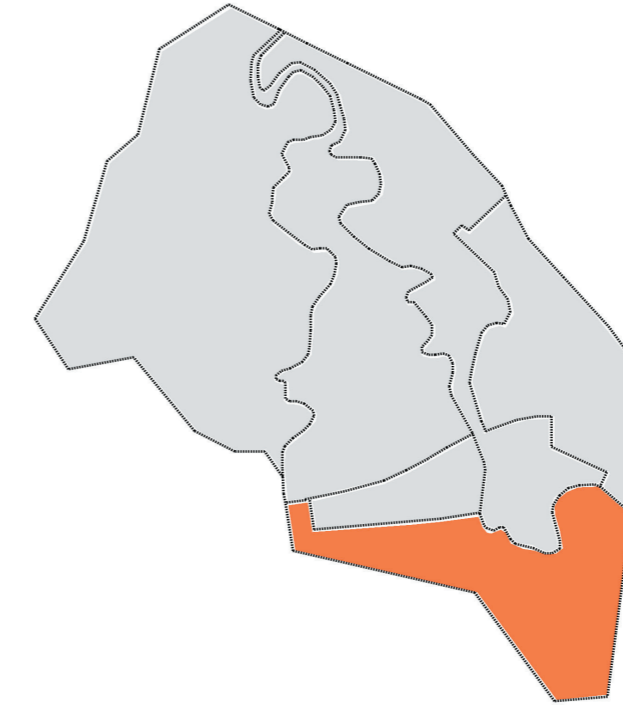
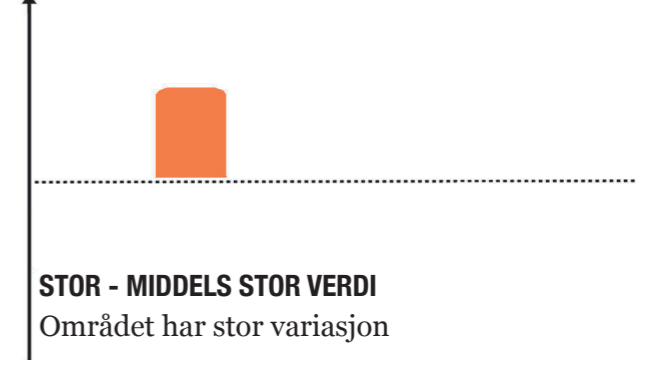
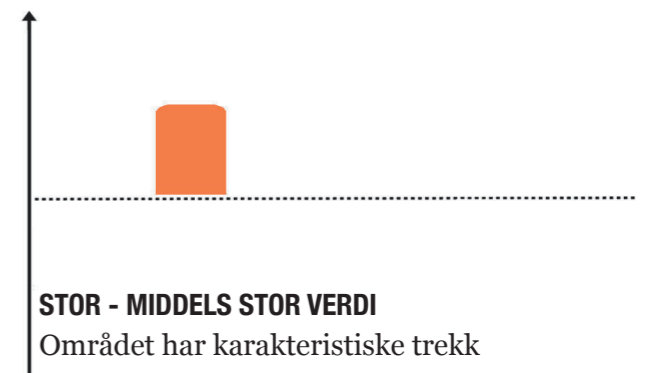
Landskapet i delområdet domineres av utspringet til Svartelvas møte med Mjøsas åpne vannflate, som er omkranset av strandsonevegetasjon. Området deles av to vegetasjonsrike holmer og E6 i nord-sør retning, samt av NSB-traseen som krysser under E6 i nordenden av området i sør-vestlig retning. Den opprinnelige sammenhengen i landskapet er opprettholdt selv om E6 og jernbanen krysser gjennom området.

Variasjon/mangfold:

Delområdet består av vekslingen mellom åpent vannareal, kantvegetasjon og tett vegetasjon som gir variasjon i området.

Inntryksstyrke:

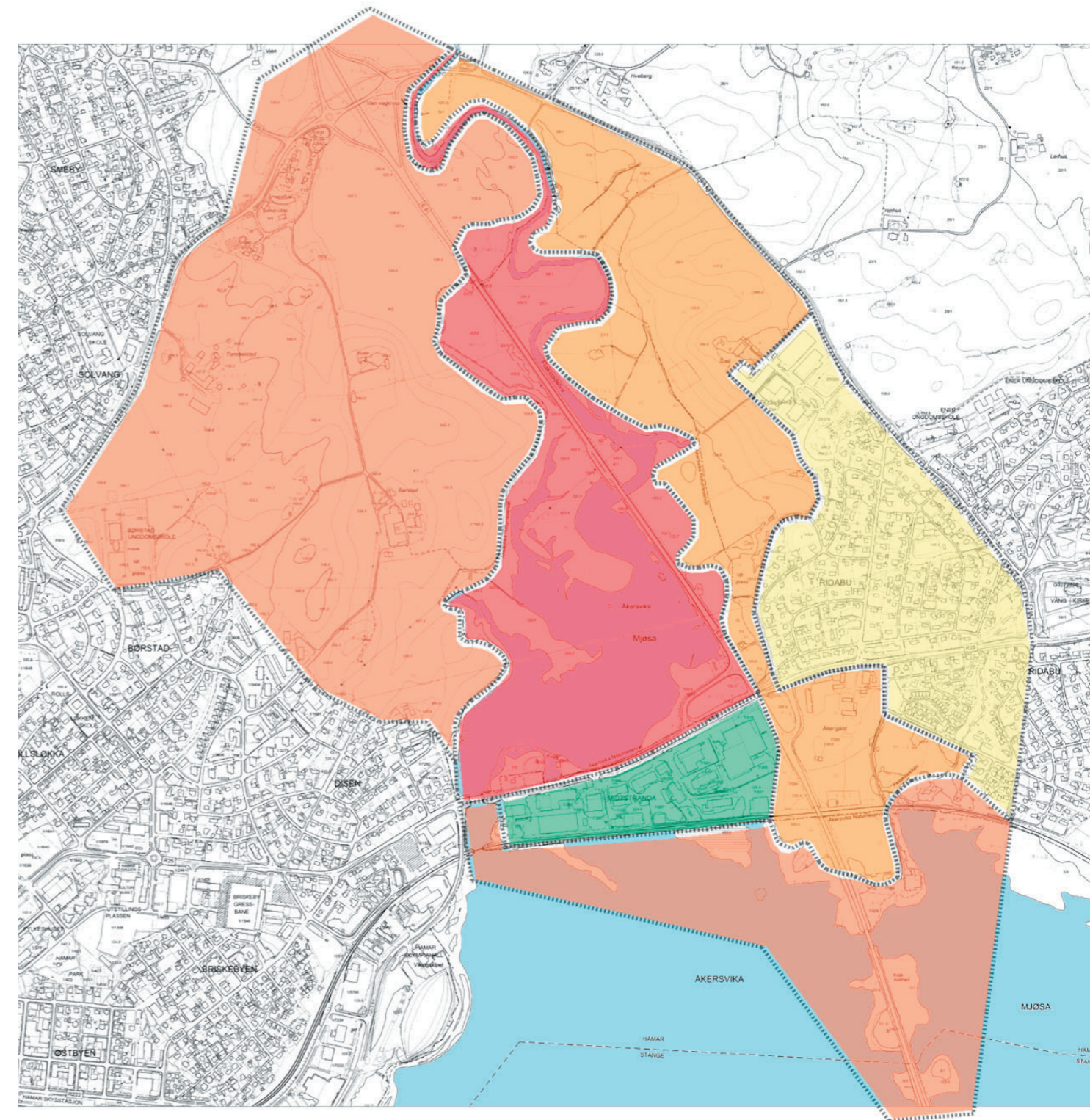
Delområdet har opplevelseskvalitet.

NEI-område
Området har samlet en stor - middels stor verdi av: representativitet/typiskhet, variasjon/mangfold og inntryksstyrke

OPPSUMERINGSKART - DELOMRÅDENES VERDI

- **NEI-område**
Området har samlet en stor verdi av:
representativitet/typiskhet,
variasjon/mangfold og
inntryksstyrke
- **NEI-område**
Området har samlet en
stor - middels stor verdi av:
representativitet/typiskhet,
variasjon/mangfold og
inntryksstyrke
- **NEI-område**
Området har samlet en
middels stor - stor verdi av:
representativitet/typiskhet,
variasjon/mangfold og
inntryksstyrke
- **TJA-område**
Området har samlet en
middels stor verdi av:
representativitet/typiskhet,
variasjon/mangfold og
inntryksstyrke
- **JA-område**
Området har samlet liten verdi
av: representativitet/typiskhet,
variasjon/mangfold og
inntryksstyrke

ELEMENTER SOM ER REPRESENTERT I DELOMRÅDE 1

VEGETASJON

Gråor/heggeskog i tilknytning til elveløpet lengst nord og øst er med på å understreke Flagstadelvas form, og er et visuelt estetisk element.

Mandelpilkratt i tilknytning til Flagstadelva. Ligger enkelte steder som små tuer og er med på å gi området karakter.

Engvegetasjon er det et vakkert element, selv når snøen dekker det.

E6

Dagens europavei gjennom delområde 1 kan oppleves som et negativt og forstyrrende element for den som ser området "utenfra" fordi den:

- Lager siktskår i vegetasjonsområdet som følger Flagstadelva
- Veiens retning ikke har tilstrekkelig avstand til Flagstadelva og kommer i konflikt med elva.

Positive sider ved dagens vei:

- Veien har ikke ført til behov for støyskjerm

FLAGSTADELVA

Elva er et godt synlig element i landskapet, med svært høy visuell verdi sett fra omkringliggende områder, og delvis fra veiene.

VEGETASJON

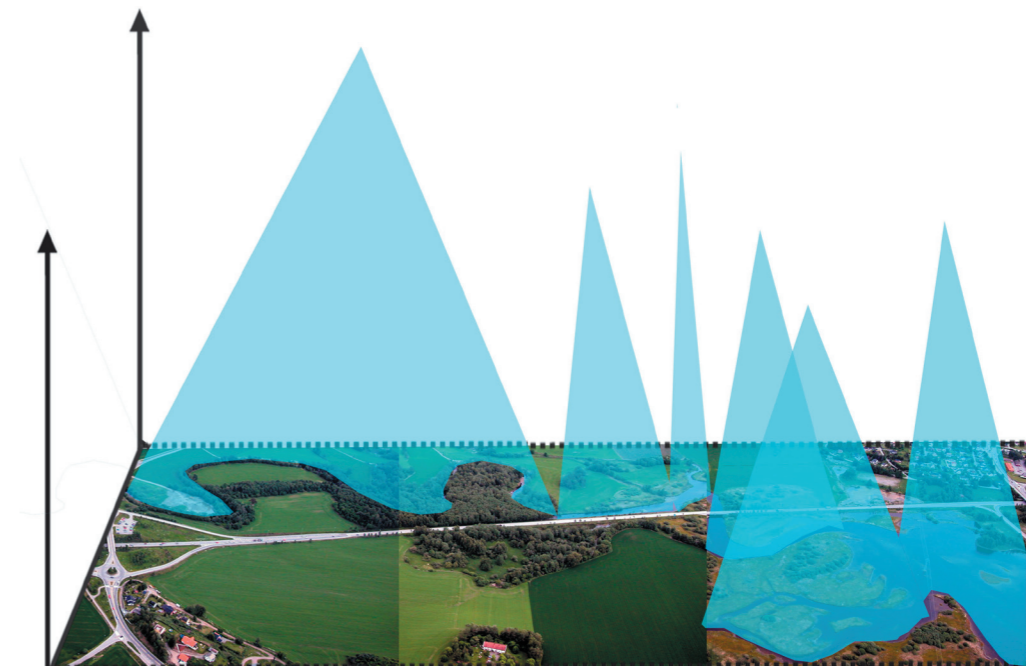
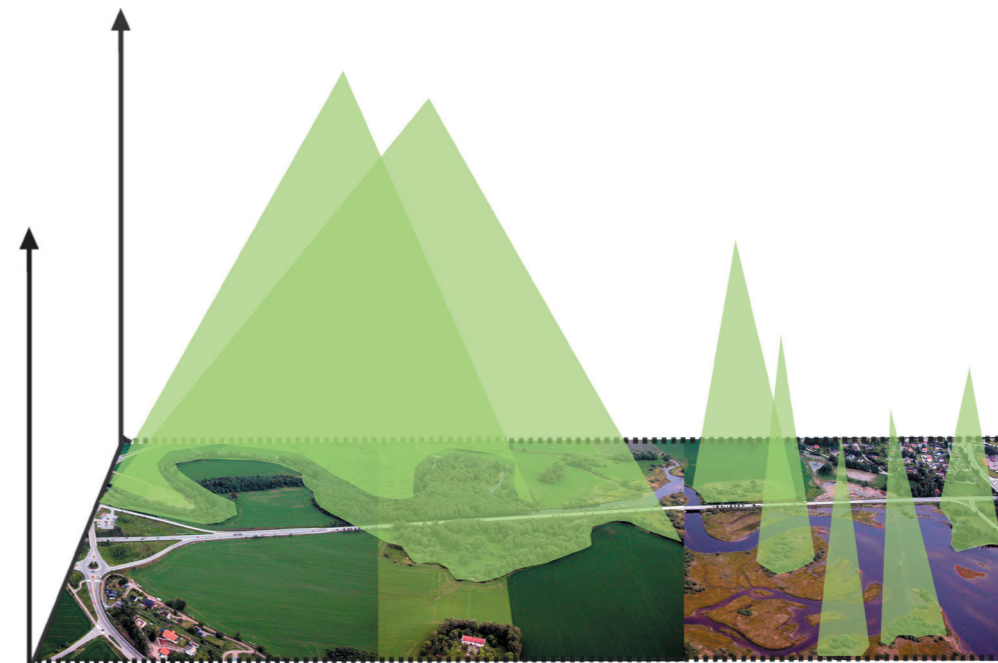
 trevegetasjon

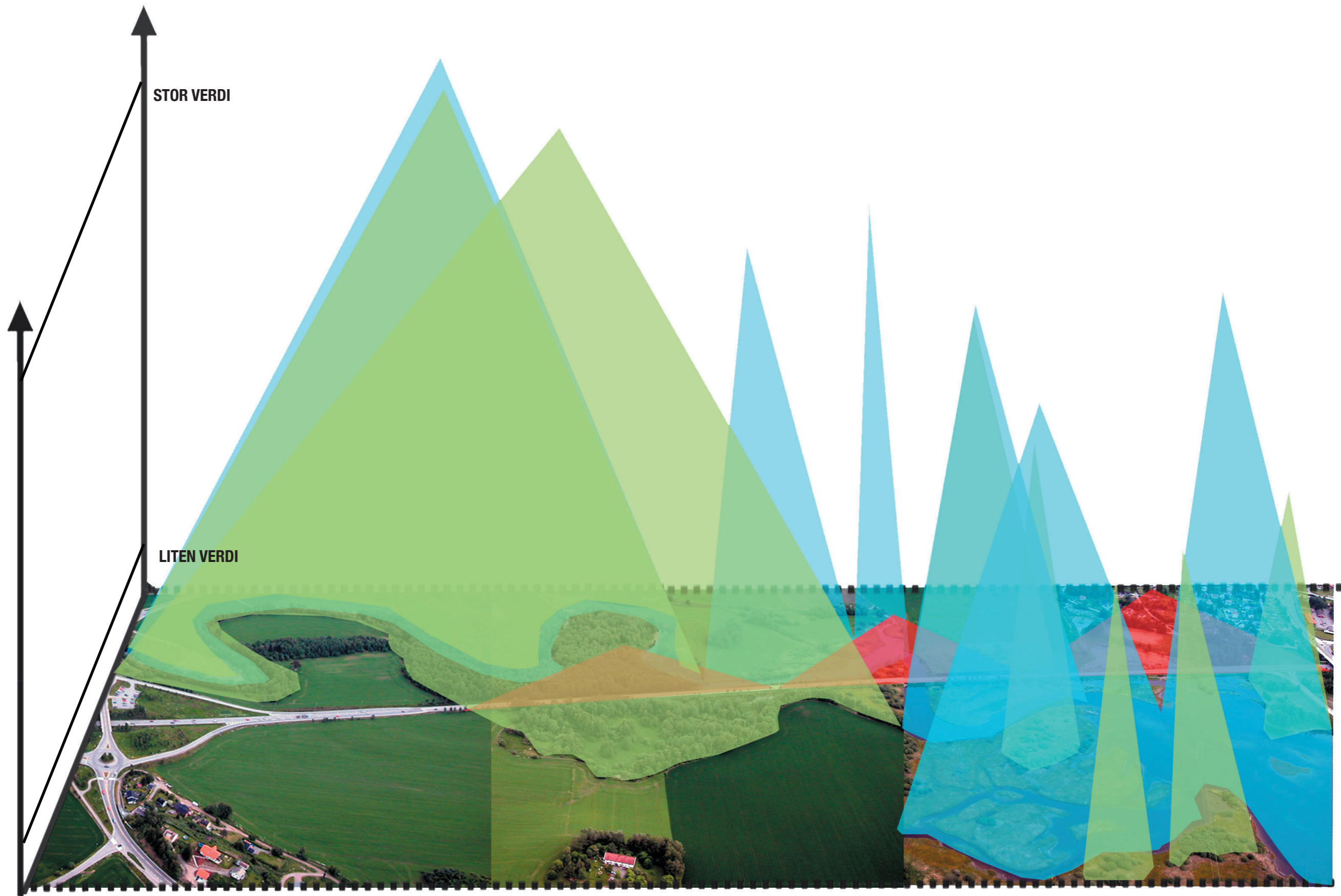
INFRASTRUKTUR

VANN

VIEN VEIKRYSS

ÅKERSVIKA VEIKRYSS

ELEMENTER SOM ER REPRESENTERT I DELOMRÅDE 2

VEGETASJON

Trevegetasjon: De små ospeskogene med innslag av bjørk, rogn og hegg virker som visuelt romdannende elementer.

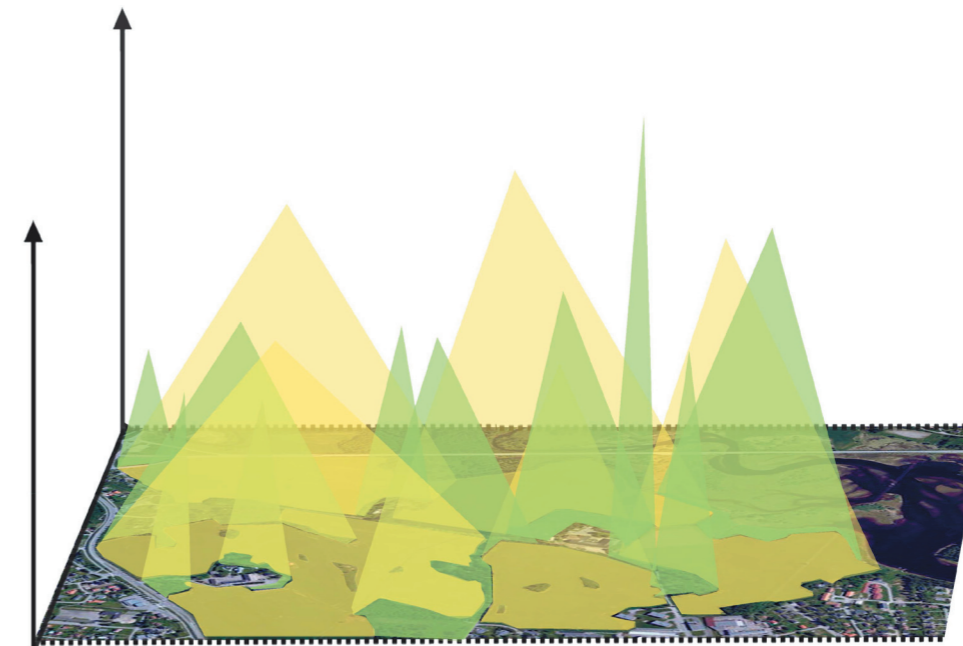
Innenfor delområdet er det registrert en flott allé i tilknytning til Børstad gård.

Jordbruk: Det åpne jordbrukslandskapet preger området, og danner en fin ramme rundt Børstad gård og tettstedsbebyggelsen ved Disen og Børstad.

VEGETASJON

trevegetasjon

jordbruk

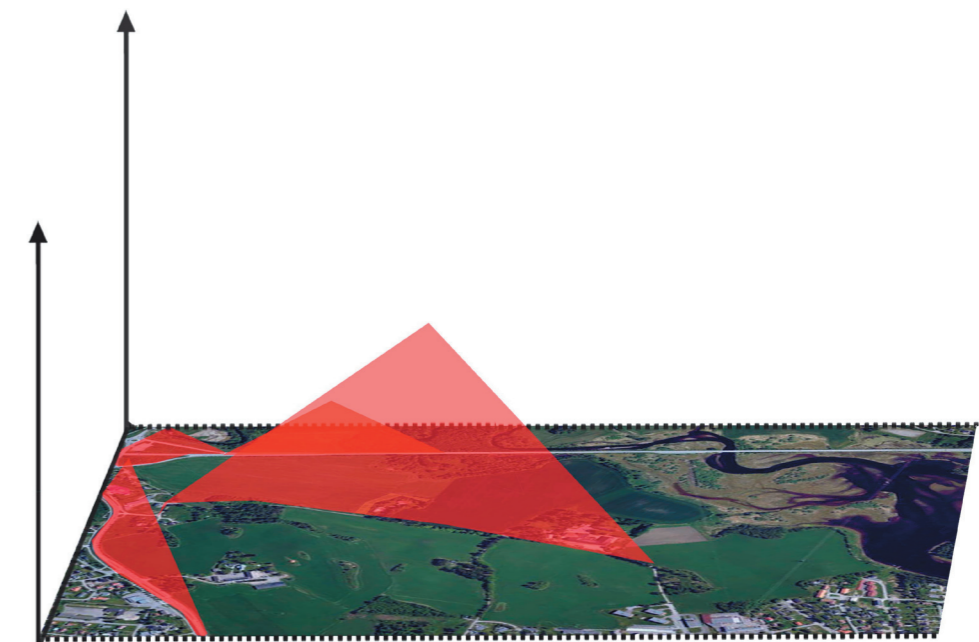

INFRASTRUKTUR

I tilknytning til Børstad gård går det en grusvei mellom Børstad og Stav. Denne veien kan fungere som gang- og sykkelvei og er et visuelt positivt element i området, samt at det åpner for at folk kan oppleve kulturlandskapet.

Fv222 ligger mellom tettstedsbebyggelsen ved Stav og jordbrukslandskapet. Den virker ikke som et forstyrrende element, men har heller ikke noen stor visuell verdi i området.

INFRASTRUKTUR

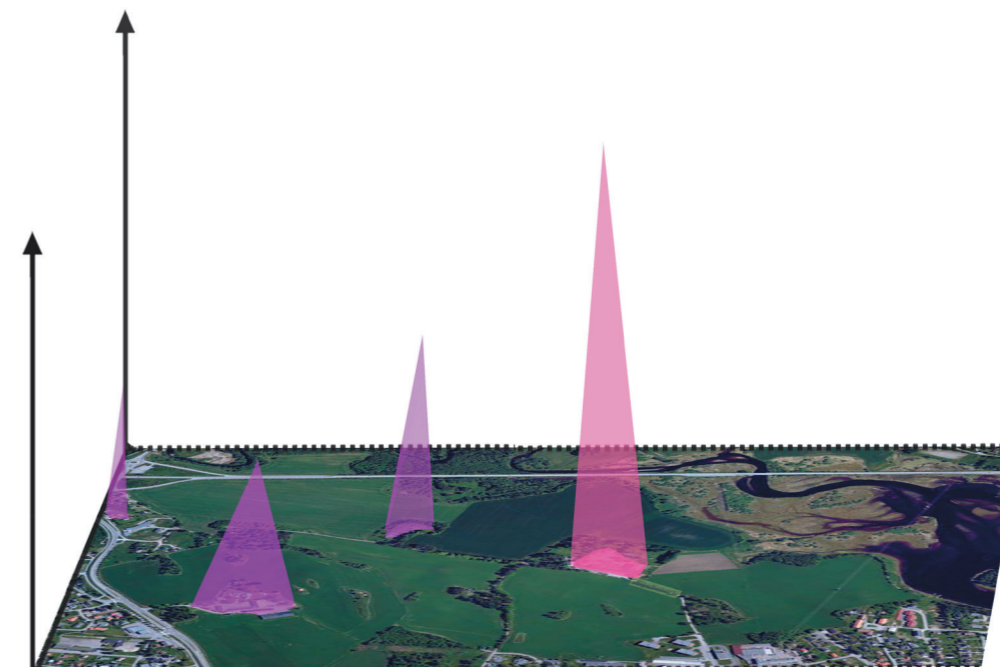
BEBYGGELSE

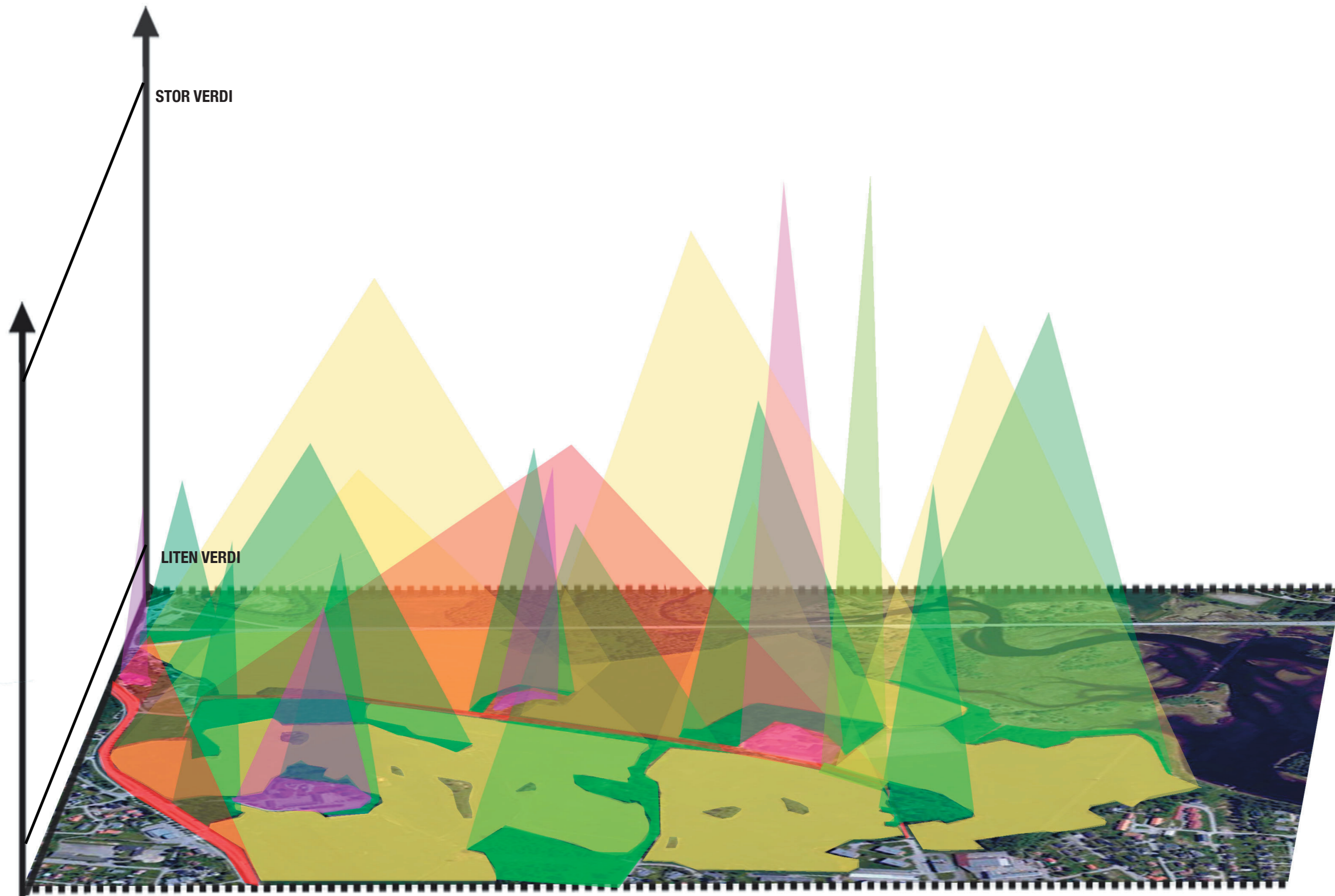
Børstad gård har et helhetlig tunanlegg som en del av kulturlandskapet. Den spesielle arkitekturen på bygningene har stor visuell verdi.

BEBYGGELSE

gårdsbebyggelse

bolighus

STOR VERDI

LITEN VERDI

VIEN VEIKRYSS

ÅKERSVIKA VEIKRYSS

ELEMENTER SOM ER REPRESENTERT I DELOMRÅDE 3

VEGETASJON

Trevegetasjon: De små vegetasjonsholmene virker som visuelt romdannende elementer.

Jordbruk: Det åpne jordbrukslandskapet preger området, og danner en fin ramme rundt Sælid gård og trevegetasjonen ved Ridabu.

INFRASTRUKTUR

Fv116 deler jordbruksområdene i to og har liten visuell verdi.

Rv25 deler området i to. Den ligger helt inntil Åker gård og er et visuelt forstyrrende element.

E6 ligger på et mellomplatå mellom Åker gård og industrifeltet på Midtstranda. Den har liten verdi.

BEBYGGELSE

Sælid gård har et helhetlig tunanlegg som en del av kulturlandskapet. Den spesielle arkitekturen på bygningene har stor visuell verdi.

Åker gård er avskåret fra det opprinnelige kulturlandskapet, men den spesielle arkitekturen på bygningene har stor visuell verdi.

VEGETASJON

trevegetasjon

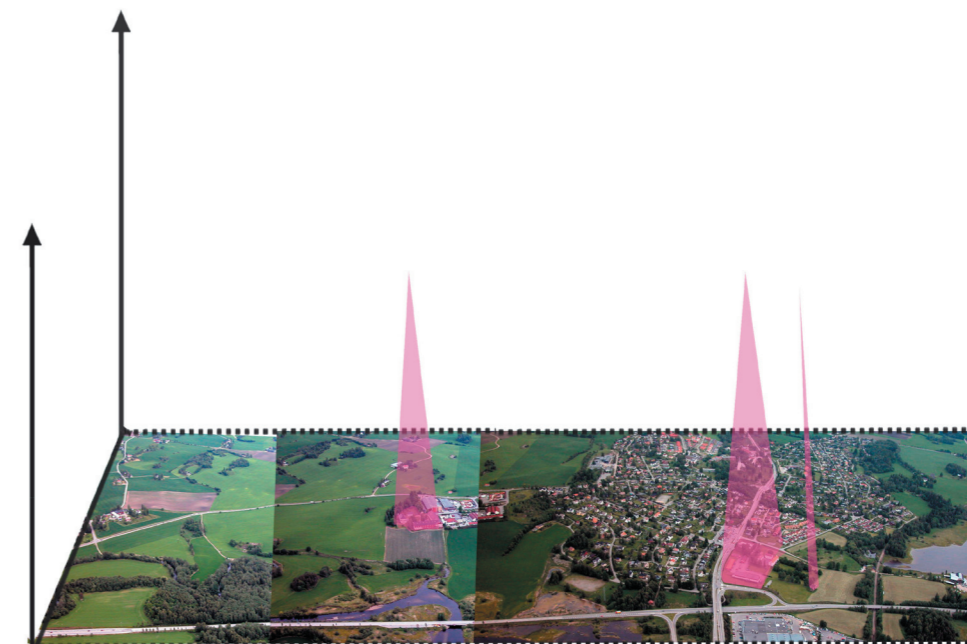
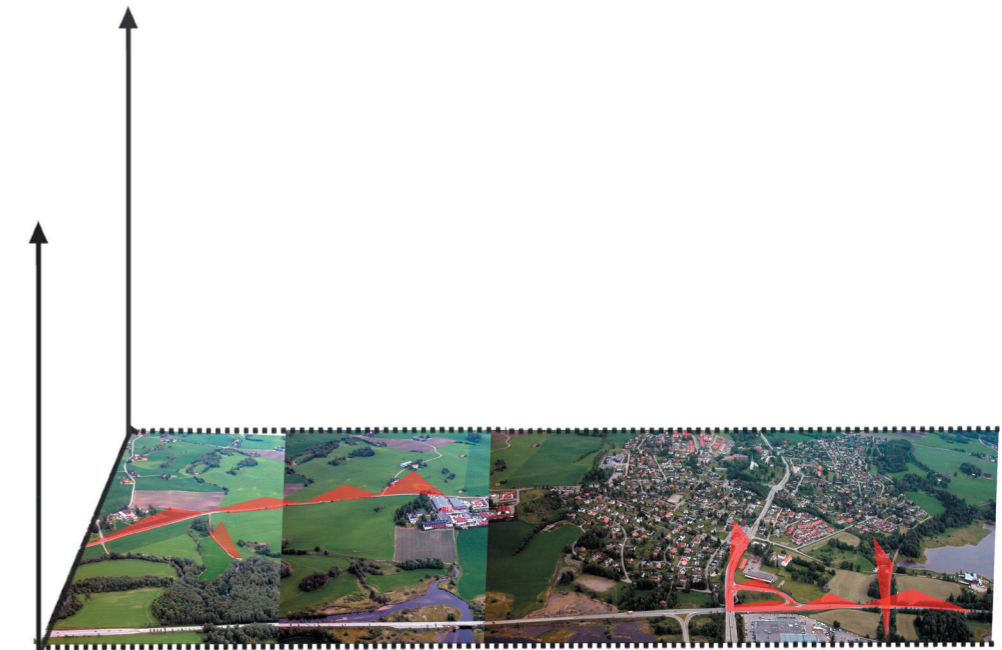
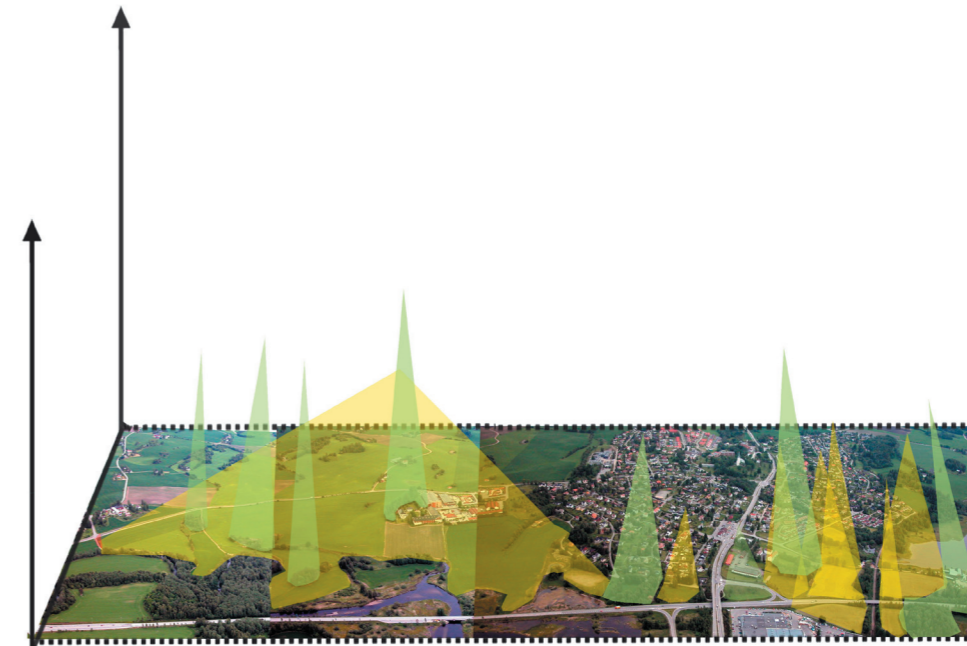
jordbruk

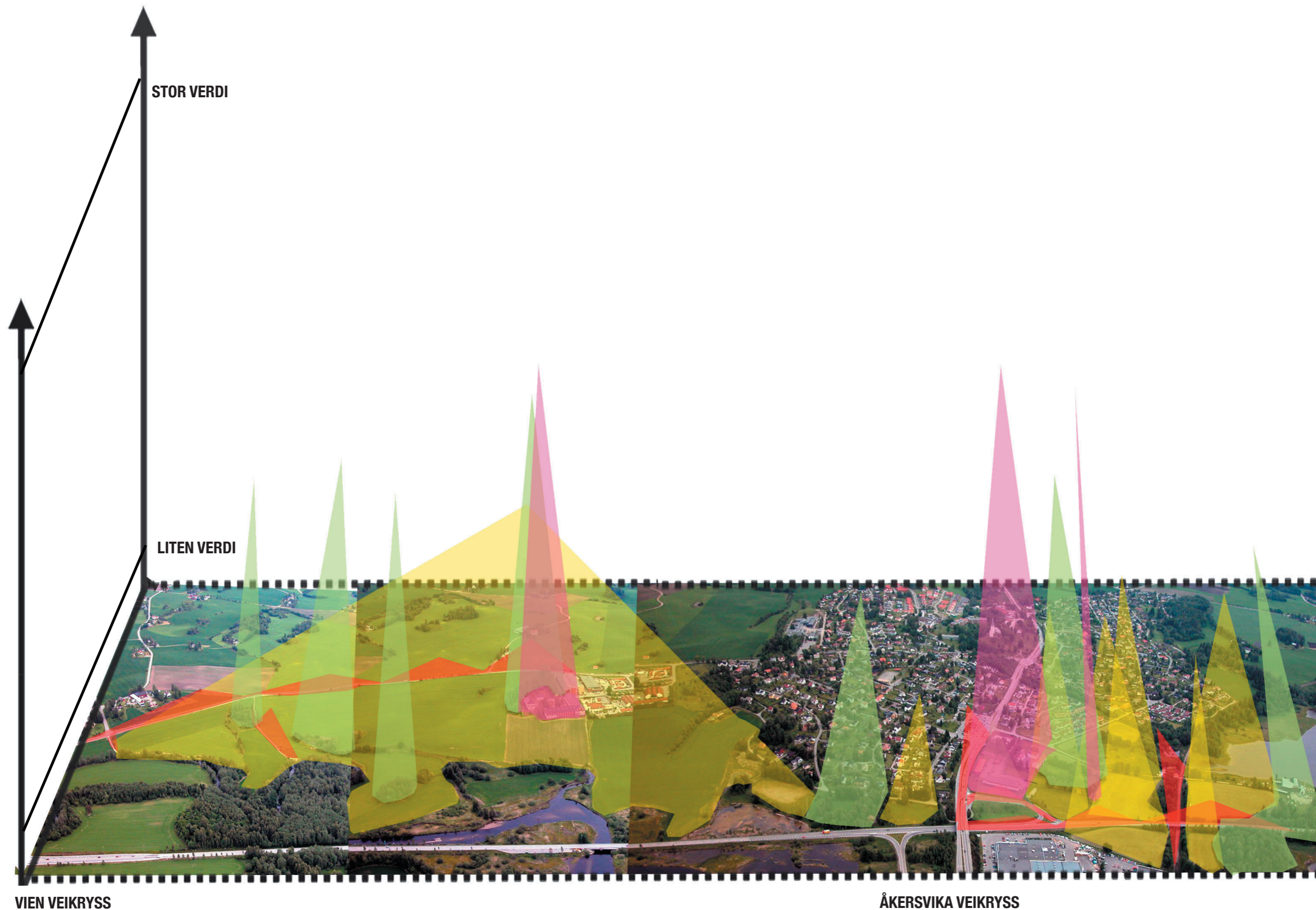
INFRASTRUKTUR

BEBYGGELSE

gårdsbebyggelse

VIEN VEIKRYSS

ÅKERSVIKA VEIKRYSS

ELEMENTER SOM ER REPRESENTERT I DELOMRÅDE 4

VEGETASJON

Trevegetasjon danner en visuell vegg mellom jordbrukslandskapet og bebyggelsen på Ridabu. Det har middels - stor visuell verdi.

INFRASTRUKTUR

Fv116 mellom tettstedsbebyggelsen ved Ridabu og jordbrukslandskapet. Den virker med dette ikke som et forstyrrende element, men er heller ikke noen stor visuell verdi i området. Videre mot sør-øst deler veien boligområdet på Ridabu i to.

Rv25 deler boligområdet i to og har medført at det er bygd støyskjerm mot bebyggelsen. Liten visuell verdi.

BEBYGGELSE

Ensartet område med villabebyggelse. I utgangspunktet enfamiliehus med egen parsell. Middels stor verdi.

VEGETASJON

 trevegetasjon

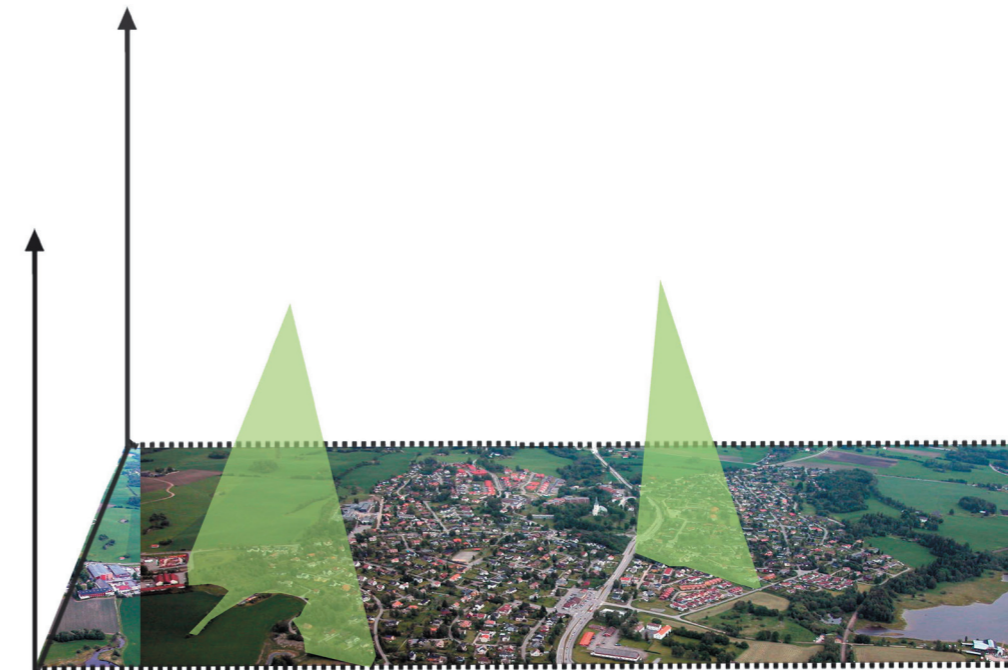
INFRASTRUKTUR

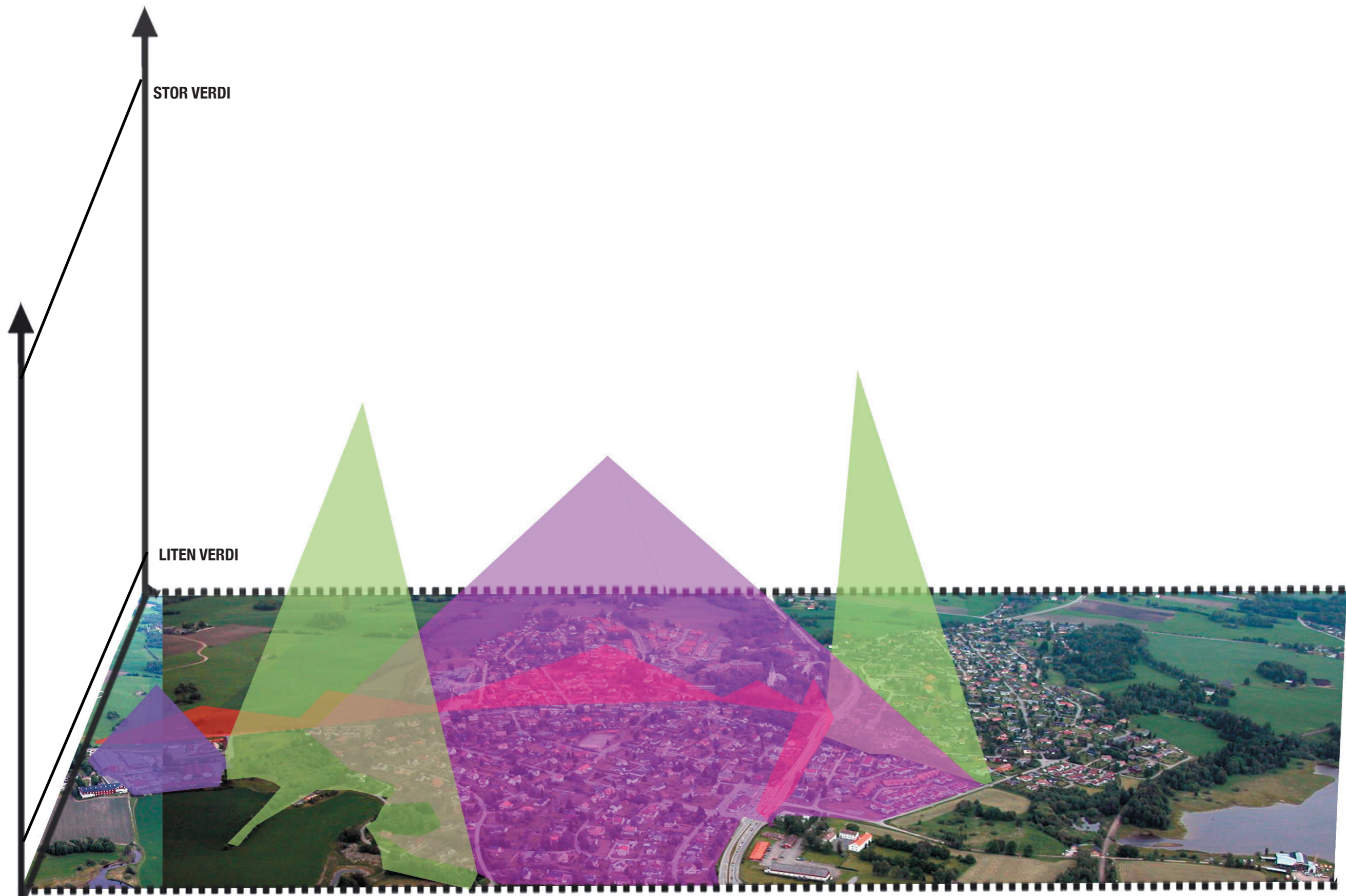

BEBYGGELSE

 industri

 bolighus

ÅKERSVIKA VEIKRYSS

ELEMENTER SOM ER REPRESENTERT I DELOMRÅDE 6

VEGETASJON

Trevegetasjon

Furuskog med innslag av gran og bjørk, hovedsakelig på Kråkeholmene, har positiv opplevelseskvalitet sett fra områdene rundt, men mindre opplevelseskvalitet for den som er trafikant.

Kantvegetasjonen rundt vannet danner veggene i delområdet.

INFRASTRUKTUR

E6 danner en kunstig forbindelse mellom Kråkeholmene.

NSB-traseen er skjult av vegetasjon.

VANN

Er det mest karakteristiske elementet i delområdet. Det danner gulvet i området og åpner det slik at man har god utsikt.

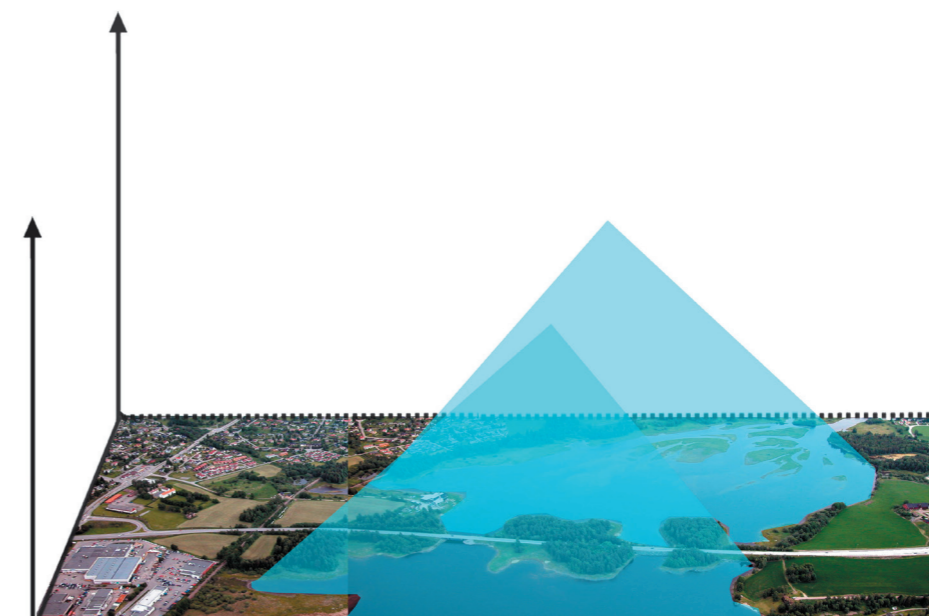
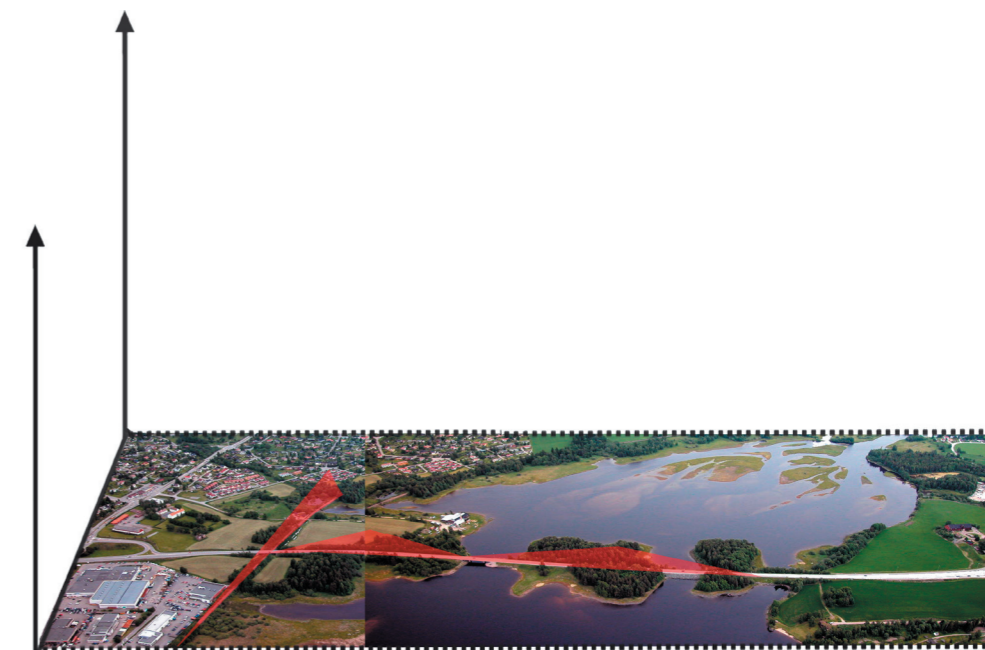
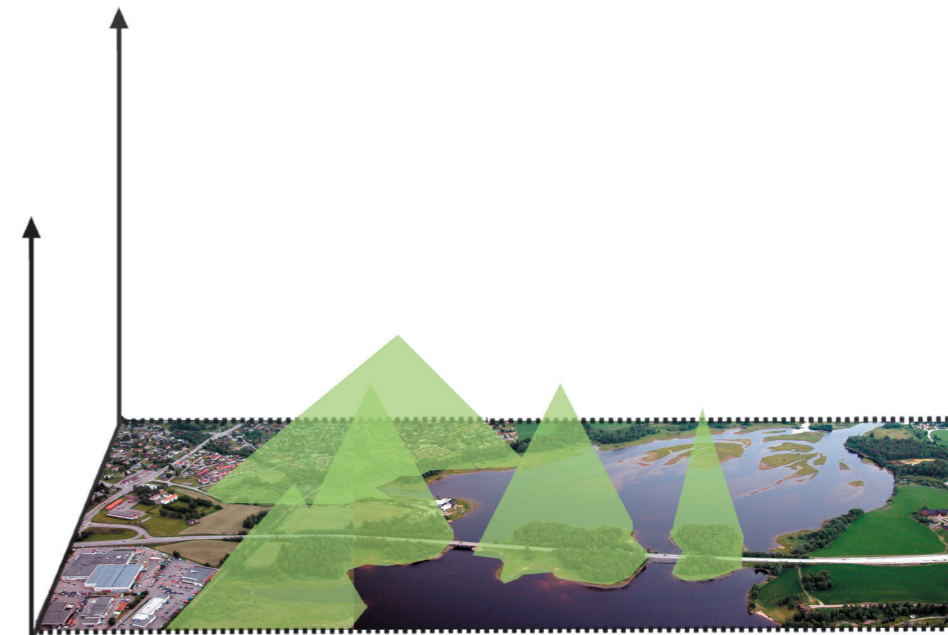
VEGETASJON

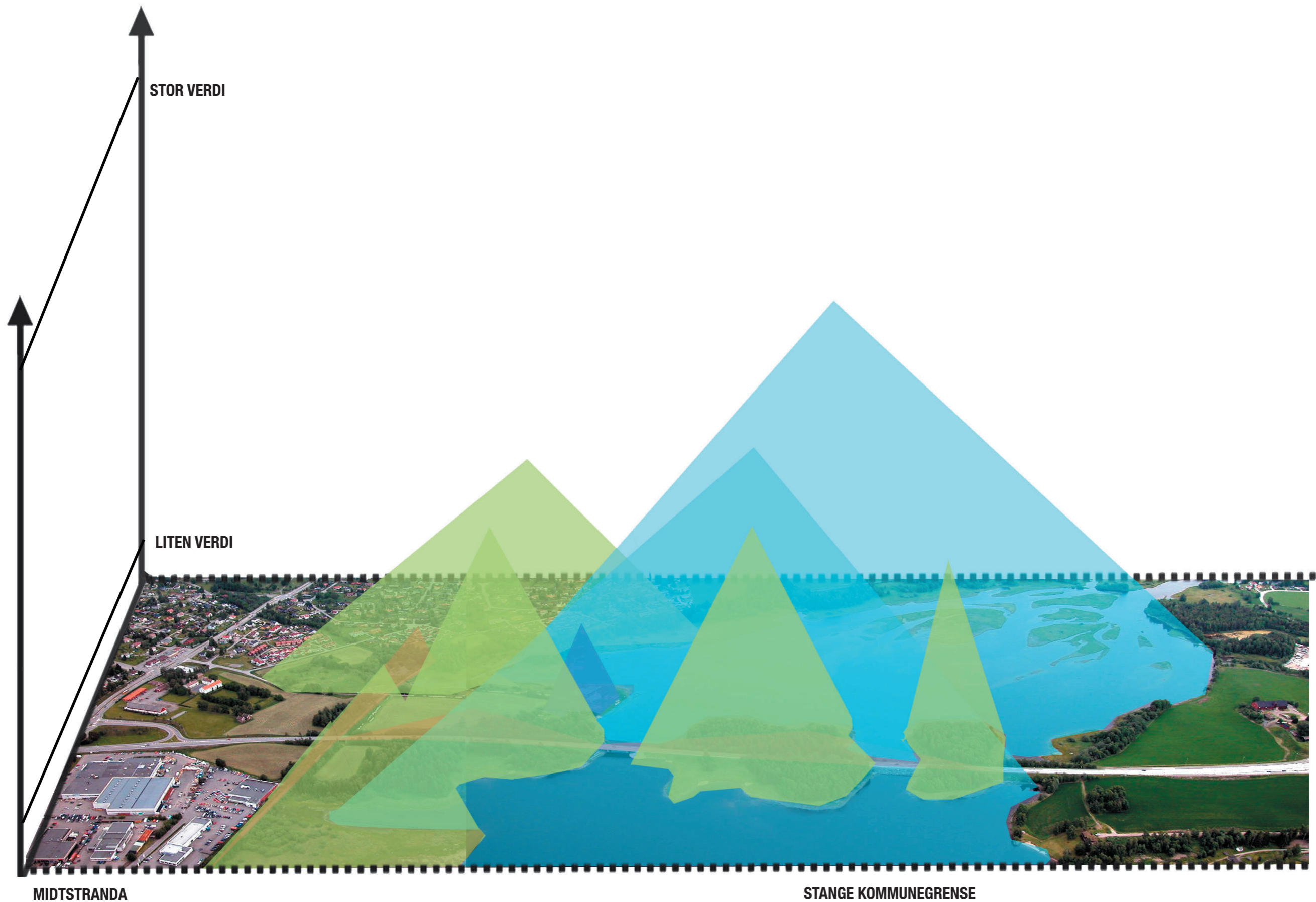
trevegetasjon

INFRASTRUKTUR

VANN

MIDTSTRANDA

STANGE KOMMUNEGRENSE

OPPSUMMERING - ELEMENTENES VERDI

Elementer i delområde 1:

Vegetasjonen understreker Flagstadelvas form og er et visuelt estetisk element. E6 har liten verdi og virker som et dominerende og forstyrrende element. Flagstadelva har stor visuell verdi.

Elementer i delområde 2:

Vegetasjonen virker romdannende og har stor - middels stor verdi.

Grusvei i tilknytning til Børstad gård er et visuelt positivt element. Børstad gård har fin arkitektur og er et positivt blikkfang.

Elementer i delområde 3:

Vegetasjonen virker romdannende og har stor - middels stor verdi. Fv116, rv25 og E6 virker forstyrrende og har

liten verdi.

Sælid gård har fin arkitektur og er et positivt blikkfang.

Elementer i delområde 4:

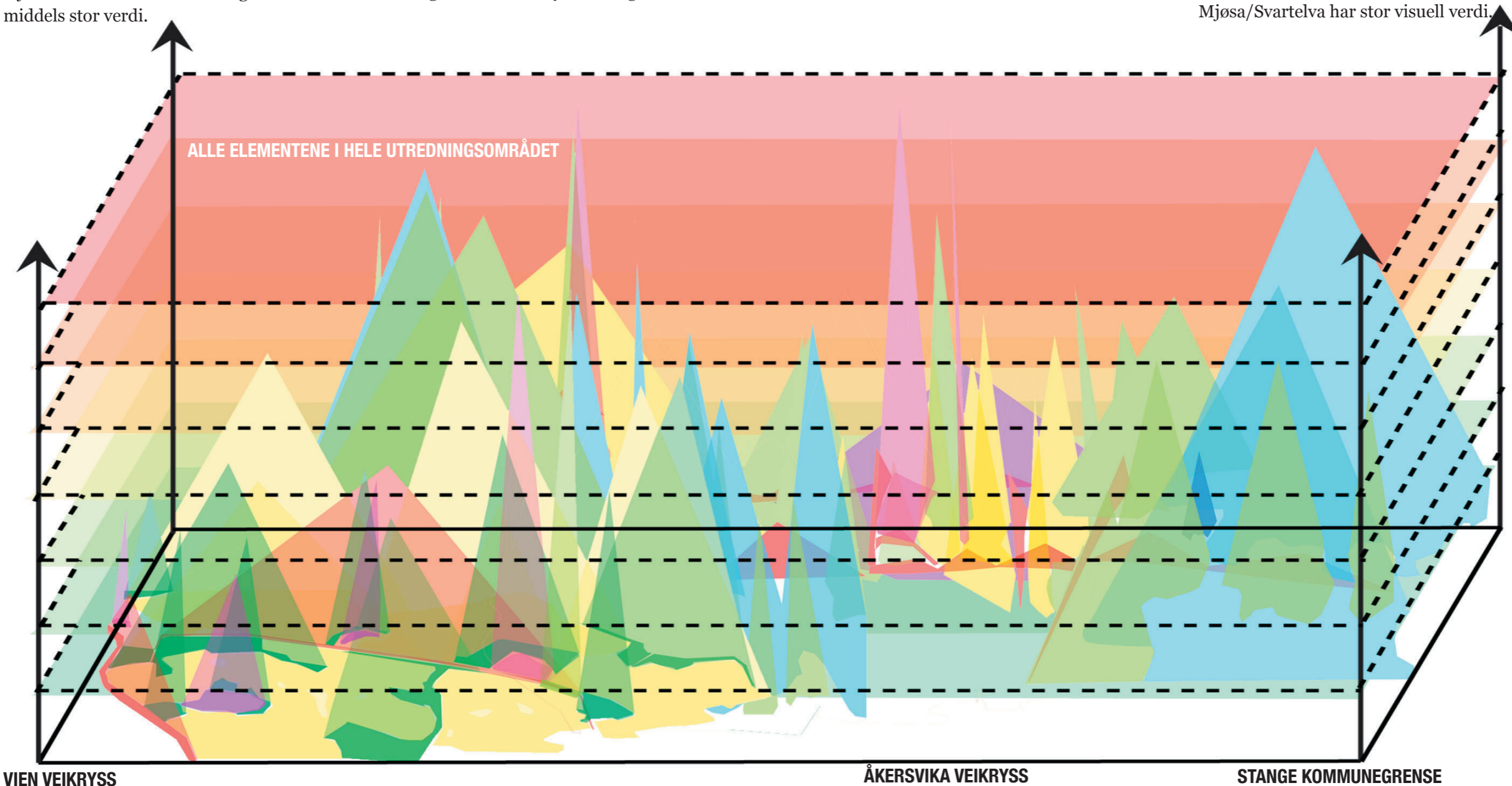
Vegetasjonen danner en visuell vegg rundt bebyggelsen, det har middels stor verdi. Bebyggelsen er samlet i større felt. Middels stor visuell verdi.

Elementer i delområde 5:

Industrifeltet er ikke tatt med i vurderingen fordi hele området har liten verdi.

Elementer i delområde 6:

Vegetasjonen har positiv opplevelseskvalitet sett "utenfra", mindre "innenfra". E6 danner en kunstig forbindelse mellom Kråkeholmene. Liten visuell verdi. Mjøsa/Svartelva har stor visuell verdi.

VIEN VEIKRYSS

ÅKERSVIKA VEIKRYSS

STANGE KOMMUNEGRENSE

FREMTIDIG PLANLEGGING AV E6 GJENNOM ÅKERSVIKA.

Dagens E6 er en tofelts vei med en bredde på 10 meter og har tilfredsstillende horisontal- og vertikalkurvatur på hele strekningen. Den ligger på fylling på det meste av strekningen, med gjennomløp av Svartelva og Flagstadelva. Det er 2 planskilte kryss på strekningen gjennom fokusområdet, Åkersvika veikryss og Vien veikryss. Den kommende utfordringen for Statens vegvesen er å finne fremtidsrettede løsninger som et alternativ til dagens veitrasé som skjærer gjennom våtmarksområdet i Åkersvika.

VURDERTE & FORKASTEDE ALTERNATIVER FOR FIRE FELTS E6

Ulike alternative traséløsninger har vært oppe til diskusjon, og det er foretatt en stillingsprosess for å dokumentere fordeler og ulemper ved de ulike traseene. Alternativene under er vurdert og forkastet.

“**Alternativ 1:** Utvidelse av dagens trasé. Alternativet ble i en tidlig planfase også foreslått vurdert med tre varianter:

Variant 1: Senketunnel på strekningen mellom Åkershagan og Vien.

Variant 2: Variant med bruer over Kråkeholmene.

Variant 3: E6 i to etasjer (med bru i tre- eller betong).

Alternativ 2: Kort omlegging.

Alternativet innebærer at traseen legges om fra Åkersvikakrysset og føres videre langs grensen for reservatet til påkobling ved eksisterende Vienkryss.

Alternativ 3: Lang omlegging

Dette alternativet er også vurdert med to varianter, omlegging av Flagstadelva og variant uten kryss på Vien.

Alternativ 4: Lang omlegging mellom Kråkeholmene og Vien veikryss.

Alternativet krysser Rørosbanen i bru, og er tenkt ført forbi Ridabu i tunnel. Ny tilknytning til rv25 er tenkt anlagt nord for Ridabuområdet ved Sælid gård.

Alternativ 5: Lang omlegging mellom kryssing av Rørosbanen til nord for eksisterende Vien veikryss. Ny veg forlater eksisterende E6 sør for Rørosbanen. Det etableres nytt toplanskryss i området ved Åker gård. Videre går den i kort tunnel under Ridabu, og ny kort tunnel nord for Sælid gård.

Alternativ 6: Østre linje utenom Åkersvika. Alternativet ligger øst for naturreservatet og boligområdene på Ridabu. Ved dette alternativet er det også en forutsetning om at eksisterende E6 gjennom Åkersvika stenges og Åkersvika restaureres / istandsettes.”

(Svånå 2007:28-29)

DAGENS ALTERNATIVER FOR FIRE FELTS E6 GJENNOM ÅKERSVIKA.

E6 Kolomoen - Moelv
Oversiktskart

Utvidelse av E6 til fire felt

Utvides med to felt, alt. A
Utvides med to felt, alt. B

(Svånå, 2007)

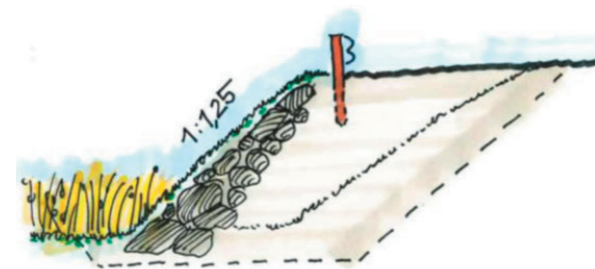
ÅKERSVIKA VEIKRYSS TIL VIEN VEIKRYSS

ALTERNATIV A

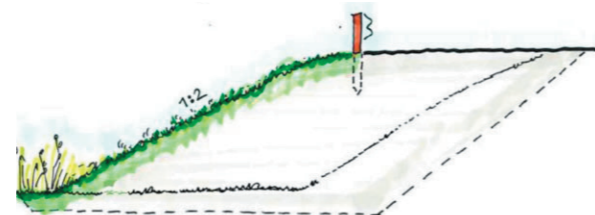
I alternativ A foreslås det at eksisterende vei benyttes med en ensidig utvidelse mot vest for eksisterende E6.

“ Det legges til grunn et prinsipp om en veiskråning på henholdsvis 1:2 og 1:1,25 gjennom reservatet. Dette innebærer behov for rekkverk på begge sider. For nordgående kjørefelt opprettholdes dagens trasé og kjørefelt, inkludert veirekkverk mot øst ut mot reservatet. På deler av strekningen gjennom våtmarksområdene over en strekning på ca. 200 meter syd for Sælid bru og en strekning på ca. 300 meter nord for dagens parkeringsplass/stopplass, vurderes veiskråning satt som en ordnet steinfylling med skråning 1:1,25. Utenfor naturreservatet forutsettes veiskråningen utformet som en standard veiskråning med sikkerhetssoner på 8 meter med helning 1:5.” (Svånå, 2007:36).

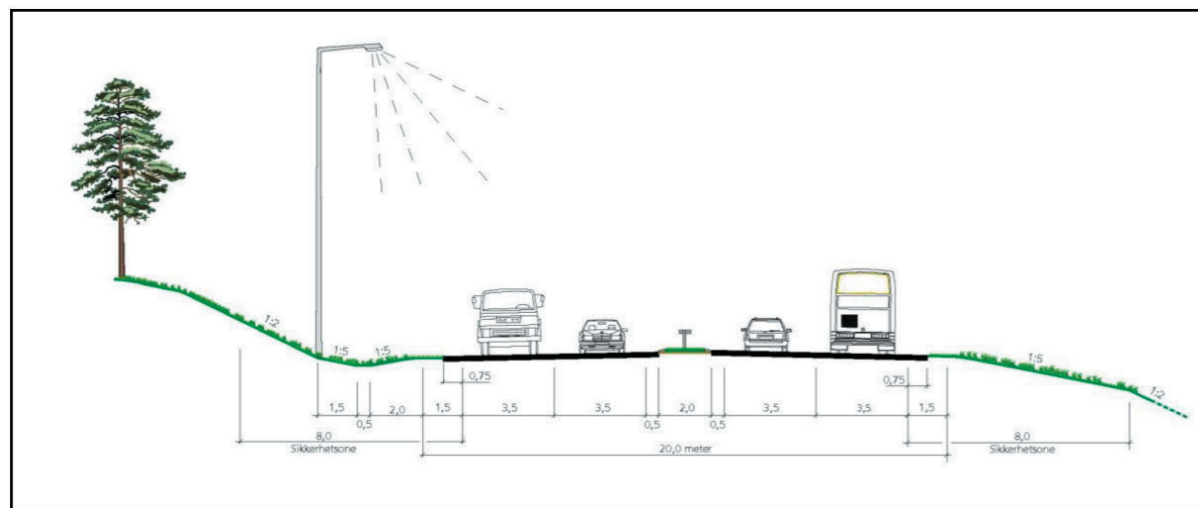
Åkersvika veikryss etableres som ruterkryss med rundkjøring i plan med dagens riksvei, der E6 passerer under. Vien veikryss opprettholdes som dagens prinsipløsning, men med justeringer av ramper og tilknytning til rv222.

Ordnet steinfylling, 1:1,25.
(Svånå, 2007)

Naturlig skråning 1:2.
(Svånå, 2007)

Standard tverrprofil for fremtidig E6 i Hedmark. (Svånå, 2007)

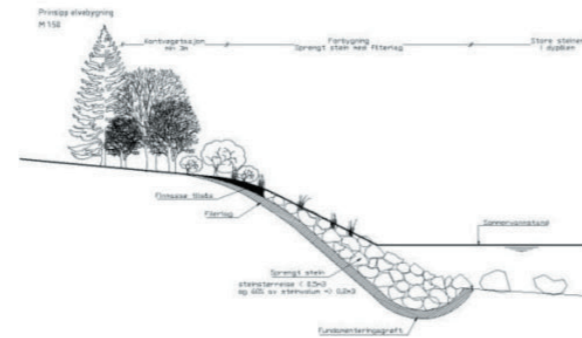
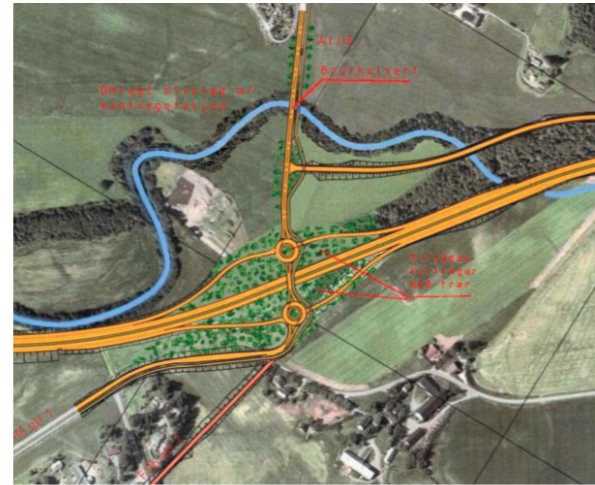
“Alternativ A innebærer inngrep i våtmarksområdene. Som kompensasjon for dette foreslås det etablert nye våtmarksområder i eksisterende jordbruksarealer innenfor reservatgrensen til erstatning for det som går med til veitvidelsen.” (Svånå, 2007:36). Planlagte områder for restaurering i alternativ A. Utsnitt av tegning B-020-A i tegningshefte. (Svånå, 2007)

ALTERNATIV B

I alternativ B foreslås det at fire felts E6 mellom Åkersvika veikryss og Vien veikryss føres langs grensen for reservatet i nedkant av skråningen opp mot Sælid gård. “Det etableres nytt kryss på Vien, vest for det eksisterende. Påkobling mellom alternativ B og eksisterende E6 skjer nord for dagens Vienkryss.” (Svånå, 2007:37)

“I alternativ B må Flagstadelva legges om, og det etableres to nye underganger for jordbruksdrift, friluftsliv og vilt under E6 mellom Åkersvika veikryss og Vienkryss. Omlegging av Flagstadelva må tilpasses områdene den skal gå i, og det bygges som et vassdrag, ikke som en kanal.”

Støyskjerming forutsettes etablert med en voll, eventuelt med en mindre skjerm på toppen, mellom påkjøringsrampe mot nord fra Åkersvika veikryss og boligområdene på Ridabu.” Støyvollen strekker seg over en lengde på ca. 450 meter. (Svånå, 2007:37)

Illustrasjon av mulig omlegging av Flagstadelva. (Svånå, 2007)

Eksisterende veigrunn tilbakeføres til natur. Som i alternativ A foreslås det kompensasjon til berørte våtmarksarealer. Forslag til områder for restaurering i alternativ B. Utsnitt av tegning B-020-B i tegningshefte. (Svånå, 2007)

Åkersvika veikryss, alternativ B. Perspektiv fra 3D-modell. (Svånå, 2007)

Åkersvika veikryss sett fra E6 nordgående løp, alternativ B. (Svånå, 2007)

ANALYSE AV LANDSKAPSBILDETS VERDI NY SITUASJON

Hvordan vil en utvidelse av E6 der den ligger i dag (alt. A), eller flytting av E6 (alt. B) gjennom Åkersvika naturreservat påvirke landskapsbildets verdi?

Hvilket alternativ gir størst positiv/ minst negativ påvirkning?

I dette kapitlet vil jeg vurdere de visuelle virkningene alternativ A og B vil få på landskapsbildets verdi ved analyse på:

Overordnet nivå

I denne delen av analysen jeg, på en poetisk måte, prøve å sette ord på hvordan landskapsbildet i Åkersvika vil oppfattes i fremtiden ved utvidelse av eksisterende E6 (alt. A) eller flytting av E6 (alt. B).

Delområdenivå

I denne delen vil jeg se hvilke delområder E6 berører, og gi en vurdering på hvilken innvirkning veien vil ha ved utvidelse av eksisterende E6 (alt. A) eller flytting av E6 (alt. B) for eksisterende representativitet/typiskhet, variasjon/mangfold og inntryksstyrke.

Elementnivå

I denne delen vil jeg se om E6 ved utvidelse av eksisterende E6 (alt. A) eller flytting av E6 (alt. B) vil komme i konflikt med noen eksisterende elementer av stor verdi.

Veiens virkning på landskapsbildets verdi er basert på registrering og analysemateriell fra eksisterende situasjon samt

Ingerlise Amundsens fire prinsipper for veiens landskapstilpassing:

“- Veien som en positiv visuell kontrast til landskapet.

- Veien underordner seg landskapet samtidig som den understreker landskapets karakter. På den måten kan den tilføre landskapsbildet positive verdier.

- Veien underordner seg landskapet uten å tilføre verken positive eller negative verdier.

- Veien fremstår som en negativ visuell kontrast til landskapet.”
(Amundsen, 1995:4.7)

“Den naturlige vägen vill landskapet väl. Den tar inte strid med naturen, utan söker sig följsamt och förväntansfullt från rum till rum.

Den naturliga vägen finner stöd och trygghet i terrängens former. Samtidigt väljer den ett läge som ger trafikanten det bästa bilden av landskapet, och omgivningen det bästa intrycket av vägen.

Den naturliga vägen känns välkommande och välbekant; som om den alltid legat just där.”

(Birgersson, 2006:5)

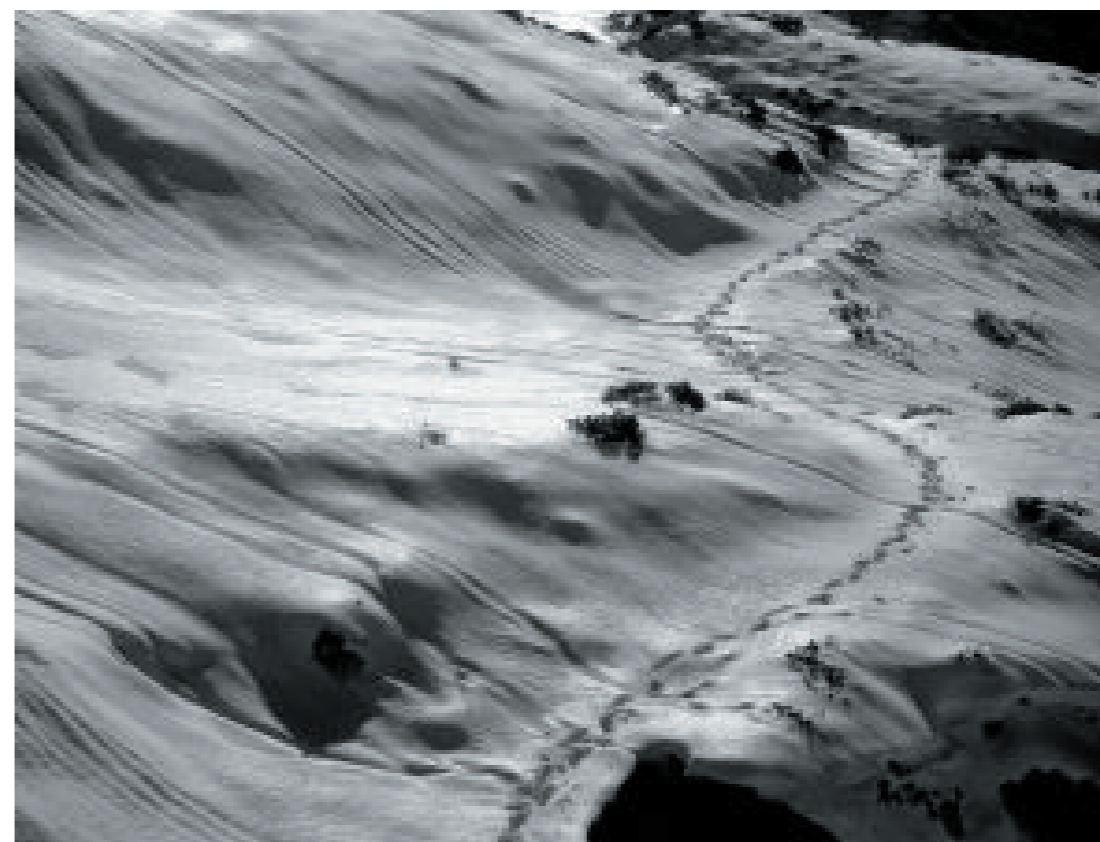

Foto:Stock.xchng (www.sxc.hu)

OVERORDNET

ALTERNATIV A

Jeg parkerer bilen på industritomta på østsiden av Åkersvika, hvor jeg får et godt bilde av landskapet.

Det er en vårdag i juni, luften er frisk og sval så tidlig om morgenen. Solen kikker opp over Skreifjellets blånende rygg i det fjerne. Landskapsbildets mange elementer danner et stort panoramabilde, og jeg kan se Mjøsa som hviler i morgensolens glans. Foran meg ligger Børstad gård med sitt vidstrakte åkerlandskap og prektige allé, og til høyre mellom trærne, stikker husene fram.

I bunnen mellom de to slake høydedragene ser jeg Åkersvikas våtmarksområde og E6, som tar seg fram på en rå og brutal måte. Lyden av biltrafikk når opp til industritomta og får oppmerksomheten min til å trekkes ned mot veien. Den er stiv og bred, og avviker fra landskapets skala, form og farge. Veiens lineære karakter skjærer tvers igjennom, og kommer i konflikt med Flagstadelvas meanderende løp og kantvegetasjonen, som er det mest karakteristiske i landskapsbildet. Dette får den til å virke dominerende og forstyrrende i det overordnede landskapsmønsteret.

Mot sør treffer blikket mitt en "svevende" elliptisk rundkjøring. Jeg ser bilene som kjører i bane, dette får meg til å assosiere rundkjøringen med planeten Neptun, hvor bilene er steinene som suser rundt planeten i bane.

De sterkt gyldengule åkerlappene og frodig vegetasjon bryter med den grå veien. Solen katalyserer fargene på jordene og får vegetasjonen til å kaste skygger på bakken.

Jeg setter meg i bilen for å oppleve landskapsbildet fra E6.

Jeg kjører i nordgående retning. E6 ligger hardt og stivt i landskapet. Trafikantens opplevelse av området varierer fra om man er sjåfør eller passasjer.

Ut fra veiens rett-fram struktur legger man generelt mindre merke til landskapet i Åkersvika. Som sjåfør tar høyere hastighet og veiens massive og rette konstruksjon mye av oppmerksomheten.

Som passasjer kan jeg i større grad oppleve våtmarksområdet, jordene og gårdene i lisdene.

Jeg kjører av ved Vienkrysset og til Børstad gård, hvor jeg parkerer bilen. Her følger jeg en traktorvei som stopper ved en liten bekk. Fra dette punktet må jeg gå gjennom kratt for å komme meg til toppen av det ene jordet hvor jeg får god utsikt over til østsiden av utredningsområdet.

Landskapsbildets elementer møtes og danner panoramabilde med Sælid gård, boliger i bakkant og Vang kirke som stikker opp med sitt spisse spir.

Jeg går nedover jordet mot vannkanten, hvor

Flagstadelva renner ut. Mot høyre ser jeg frodig vegetasjon, men lenger fram mot Åkersvikakrysset ligger rv25 inntil våtmarksområdet, og det er bare en liten skråning som skiller dem fra hverandre.

Når jeg vender blikket fremover, ser jeg Flagstadelvas utløp og noen vegetasjon som stikker opp av vannet. I bakkant ligger E6, som tar mye av oppmerksomheten min, og ødeleggelsen av våtmarksområdet er svært synlig. Veien skjærer igjennom Flagstadelva og vegetasjonen på en brutal måte og danner en visuell barriere.

Mot venstre forsvinner veien inn i tett og frodig vegetasjon.

ALTERNATIV B

Det er en vakker dag i juni, solen står høyt på himmelen og solstrålene brer seg over landskapet.

Jeg står på industritomta på østsiden av Åkersvika, hvor jeg får et godt bilde av landskapet. Det første jeg legger merke til i landskapsbildet når jeg går ut av bilen er E6. Den er svært dominerende fordi den ligger nær, og det kommer støy fra biltrafikken.

Jeg kan se Mjøsa med sin speilblanke flate, Skreifjellets blånende rygg i det fjerne og Børstad gård med sitt vidstrakte

åkerlandskap og prektige allé, men det virker nesten som om det ligger langt borte.

Mot sør stopper landskapsbildet ved en stor elliptisk rundkjøring som er svært fremtredende. Fra rundkjøringen følger E6 langs bebyggelsen ved Ridabu. Veiens plassering har medført at det ligger en støyvoll mellom bebyggelsen og veien. Denne stopper like bortenfor industritomta hvor jeg står, som ligger noe høyere i terrenget. Veien ligger på en svakt hellende gresskråning som har en myk overgang til det eksisterende terrenget. Formen på veien gjør at jordene

på østsiden av Flagstadelva er delt i to. E6 er det fremste og mest dominerende i landskapsbildet. I bakkant kan jeg se Flagstadelvas utløp som glir inn sammen med jordbrukslandskapet. Området på den andre siden av veien ser vakkert ut.

Jeg setter meg i bilen og kjører til den andre siden av utredningsområdet, men først vil jeg oppleve landskapsbildet fra E6.

Jeg kjører i nordgående retning. Idet jeg kjører under Åkersvika veikryss, svinger veien forsiktig mot høyre. Veiens beliggenhet i terrenget gjør at jeg opplever

våtmarksområdet i Åkersvika mot vest. Mot øst stenges utsikten av støyvollen langs boligbebyggelsen på Ridabu. Støyvollen slutter slik at jeg ser jordene og Sælid gård i lisen mot øst. Ved dette punktet treffer blikket vegetasjonen som følger Flagstadelva mot vest.

Jeg parkerer bilen på Disen og bestemmer meg for å gå på vestsiden langs vannkanten, hvor Flakstadelva renner ut.

Jeg går langs randsonen av engvegetasjon som vokser mellom vannkanten og åkrene. Landskapsmønstrene er fremtredende, og verdiene i landskapsbildet er sterke.

Jeg hører fuglenes kvitter svakt mot himmelen, og trærne som hvisker stille i vindens dans.

Foran meg ligger det en gammel trebrygge,

det er tydelig at dette har vært en populær badeplass. Til høyre er det en vegetasjonsholme, og til venstre heller åkrene svakt opp og omkranser husene.

Jeg går videre langs vannkanten, og landskapet åpner seg mot øst. Opplevelsen av de visuelle omgivelsenes karakter, med naturskjønne elementer, er fremtredende etter at E6 som skar igjennom våtmarksområdet ble tilbakeført til natur.

Jeg ser:

Gyldengule åkre som stiger opp fra Flagstadelva og omkranser gårder og hus.

Engvegetasjonen med sine skjøre strå som svaier i vindens pust.

Trærne som speiler seg i vannets store og blanke flate.

Elva som med sin meanderende løp tegner organiske former.

E6 ligger lenger i det fjerne, og mot

nord-øst forsvinner veien bak det frodige vegetasjonsbeltet som følger elva. Linjeføringen av veien står i harmoni med terrengformen og vegetasjonen, og følger Flagstadelvas retning.

Det er stille og rolig, og jeg skuer ut og opplever det vakre landskapsbildet en stund. Det gir en fornemmelse av fornyelse, både kroppslig og sjelelig. Det gir en opplevelse av åpenhet og ro. Man trenger ikke å være noen natur-romantiker for å oppleve disse kvalitetene av landskapsbildet i Åkersvika.

SAMMENDRAG

ALTERNATIV A

Landskapsbildet i Åkersvika har visuelt verdifulle opplevelseskvaliteter, men disse vil i stor grad blitt berørt av E6. Veitraseen mangler visuell forankring i landskapet og vil bli svært dominerende i det overordnede landskapsmønsteret.

Landskapsbildet vil på mange måter mistet sin identitet, opplevelsesverdier og muligheter som et fremtidig rekreasjonsområde hvor folk kan oppleve det landskapsbildet Åkersvika har å by på.

ALTERNATIV B

Landskapsbildet i Åkersvika har store visuelle verdier.

Fra østsiden av utredningsområdet vil E6 bli dominerende, mens opplevelsen av de visuelle omgivelsenes karakter, med naturskjønne elementer vil bli svært fremtredende på vestsiden av området. E6 som skjærer igjennom området vil bli tilbakeført til natur som vil gjøre landskapsmønstrene mer fremtredende, og verdiene i landskapsbildet sterkere. E6 vil ikke bli et forstyrrende element fordi den har visuell forankring og følger landskapsmønstrene.

Landskapsbildet i Åkersvika vil bli spesielt og verdifullt.

LANDSKAPET ÅPNER SEG, JEG TRER INN.

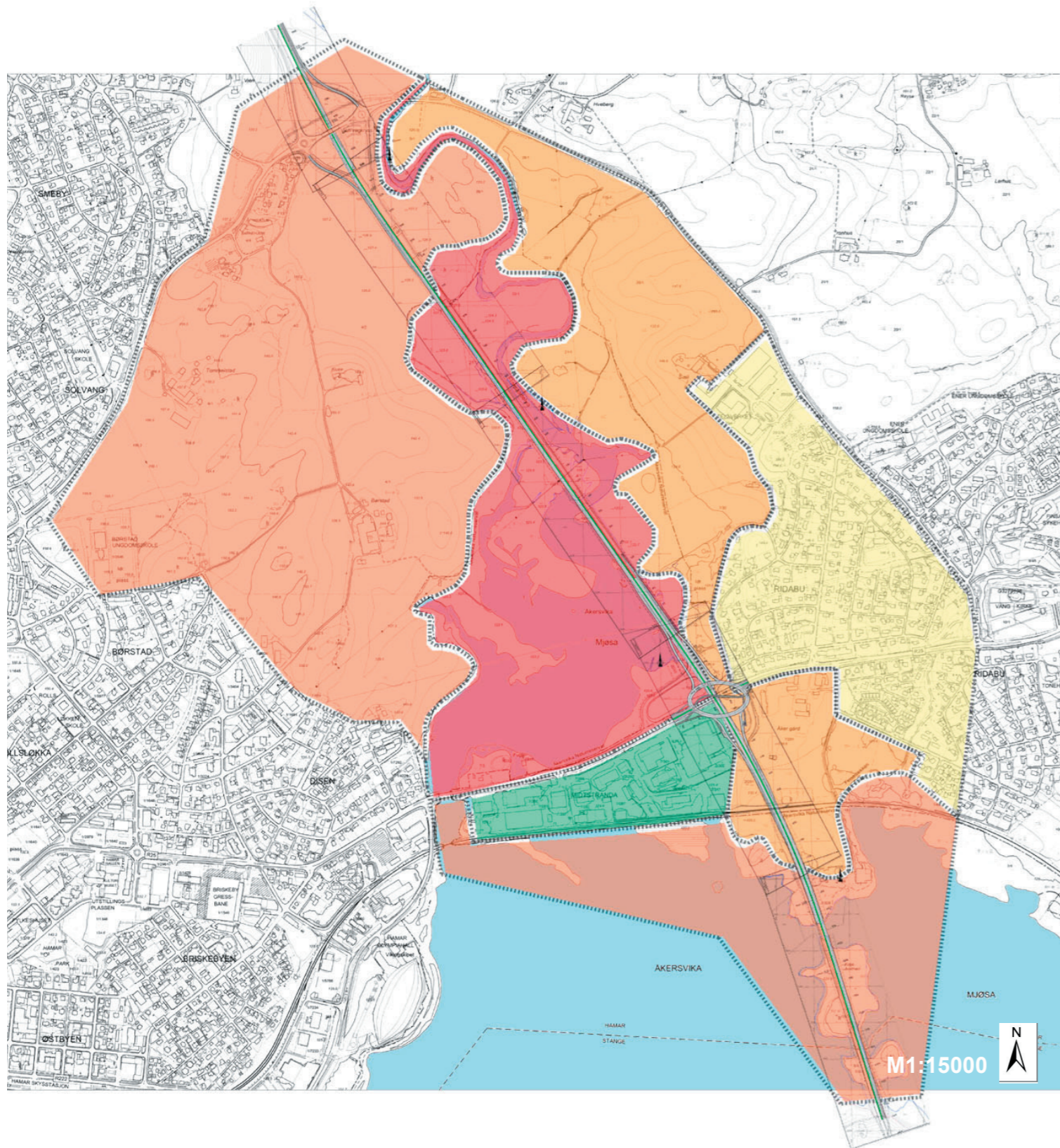
LANDSKAPET FYLLER MEG MED BILDER,

JEG FYLLER BILDENE MED ORD.

DELOMRÅDER

ALTERNATIV A

DELOMRÅDE 1

Representativitet, typiskhet:

Den meandrerende elva som er det mest karakteristiske i delområdet, vil reduseres ved at den blir delt opp og underordnet veien.

Variasjon/mangfold:

E6 står i sterk kontrast til delområdet for øvrig.

Inntryksstyrke:

Den visuelle opplevelsen kan reduseres ved utvidelse av eksisterende E6, veien blir et mer dominerende element i landskapet.

Samlet vurdering:

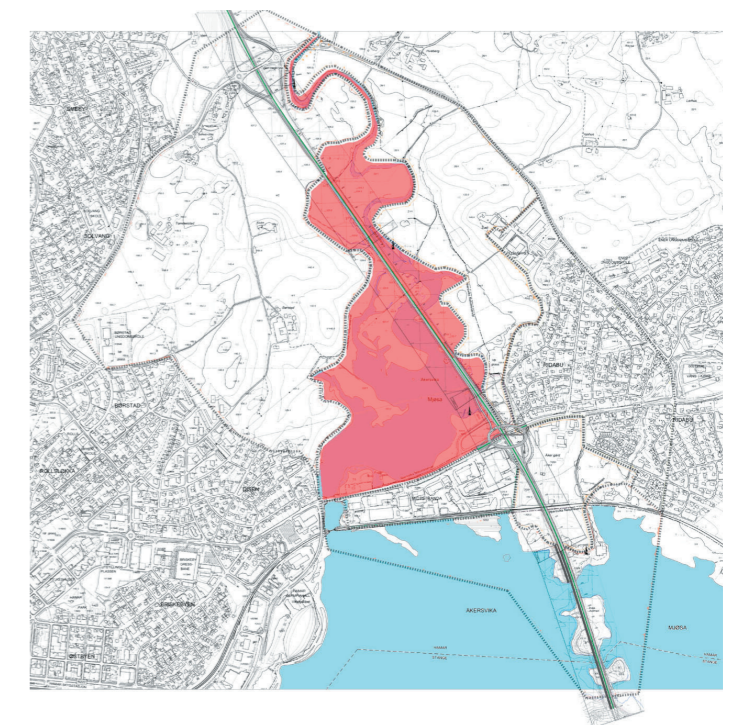
Veien skjærer gjennom delområdet og står i sterk kontrast til landskapet for øvrig.

E6 igjennom:

Delområde 1: NEI-område. Området har store verdier av representativitet/typiskhet, variasjon/mangfold og inntryksstyrke.

Delområde 2: NEI-område. Området har gjennomsnittlig store – middels store verdier av representativitet/typiskhet, variasjon/mangfold og inntryksstyrke.

Delområde 3: NEI-område. Området har gjennomsnittlig middels stor - stor verdi av: representativitet/typiskhet, variasjon/mangfold og inntryksstyrke.

DELOMRÅDE 2

Representativitet, typiskhet:

Utvidelse av E6 gjennom nord-østlig del av delområdet. Veien vil påvirke områdets karakter med sin dimensjon og form.

Variasjon/mangfold:

E6 står i sterk kontrast til delområdet for øvrig. Selv om veien ligger i utkanten av delområdet, vil den stå i sterk kontrast til området for øvrig.

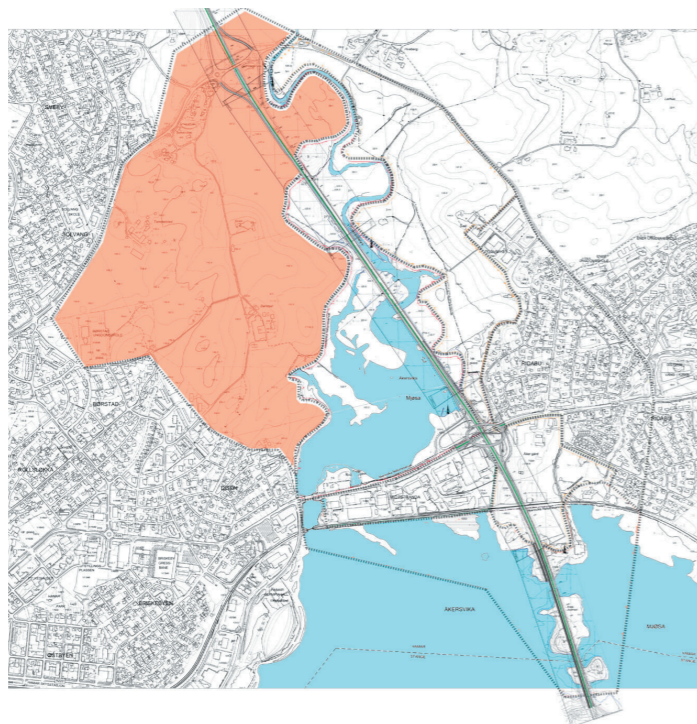
Inntryksstyrke:

Den visuelle opplevelsen vil reduseres i noen grad ved at det vil bli mer dominerende med et enda større "grått" felt.

Samlet vurdering:

Veien vil stå i kontrast til delområdet for øvrig og bli dominerende med sin dimensjon og form.

Ved utvidelse av eksisterende vei vil delområdets verdier av representativitet/typiskhet, variasjon/mangfold og inntryksstyrke svekkes.

DELOMRÅDE 3

Representativitet, typiskhet:

Den elliptiske rundkjøringen vil bli mer dominerende enn eksisterende veikryss. Den forsterker og skiller Åker gård fra resten av delområdet. Området vil for øvrig forbli det samme som i dag. Med bakgrunn i dette vil verdien av representativitet endres i liten grad.

Variasjon/mangfold:

Rundkjøringen står i kontrast til delområdet for øvrig, dette får området til å virke mindre harmonisk enn i dag.

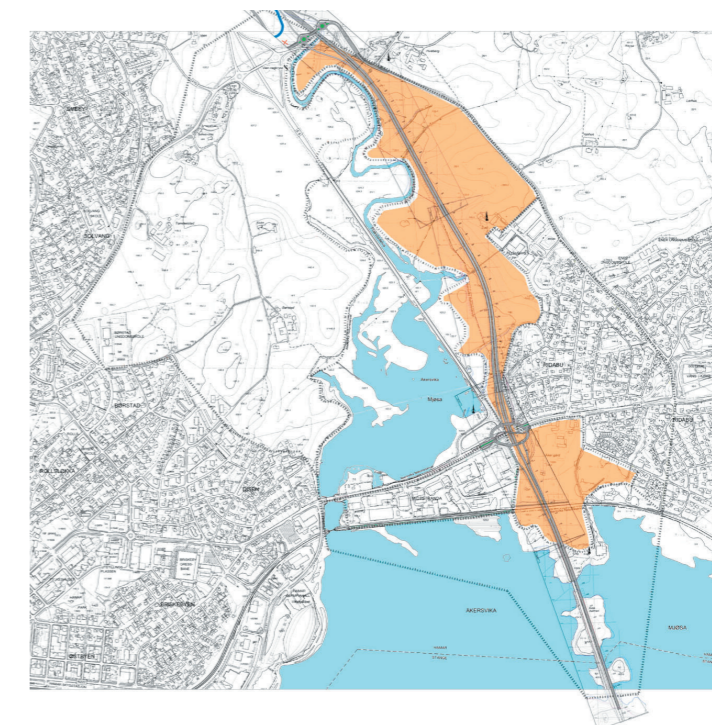
Inntryksstyrke:

Rundkjøringens konstruksjon vil være visuelt dominerende, dette vil svekke inntryksstyrken i noen grad.

Samlet vurdering::

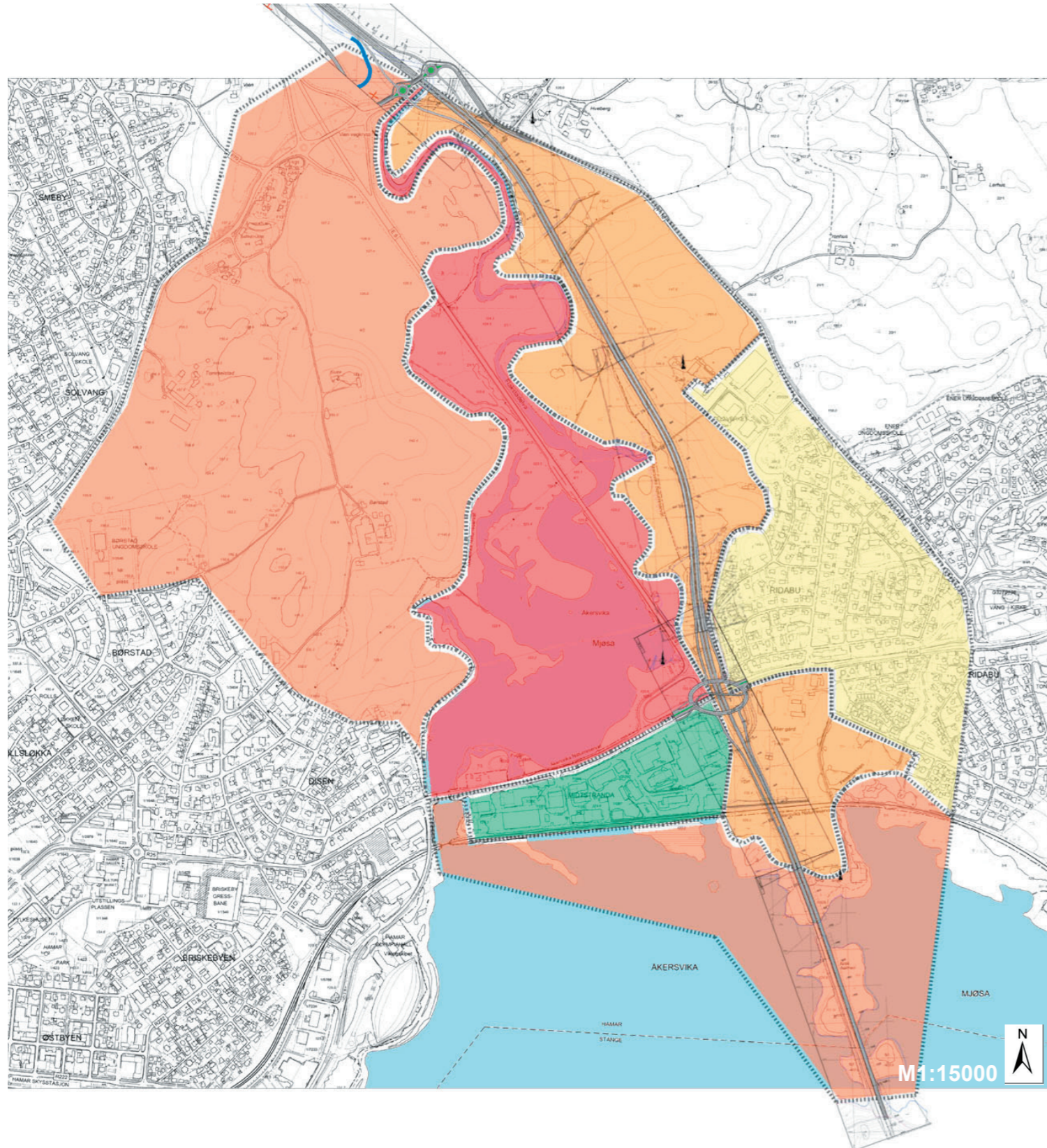
Rundkjøringen står i kontrast til delområdet for øvrig og vil være visuelt dominerende.

Ved utvidelse av Åkersvika veikryss til en elliptisk rundkjøring vil delområdets verdier av representativitet/typiskhet, variasjon/mangfold og inntryksstyrke svekkes i noen grad.

DELOMRÅDER

ALTERNATIV B

DELOMRÅDE 3

Delområde 3: NEI-område:
Området har gjennomsnittlig middels stor - stor verdi av:
representativitet/typiskhet,
variasjon/mangfold og
inntryksstyrke.

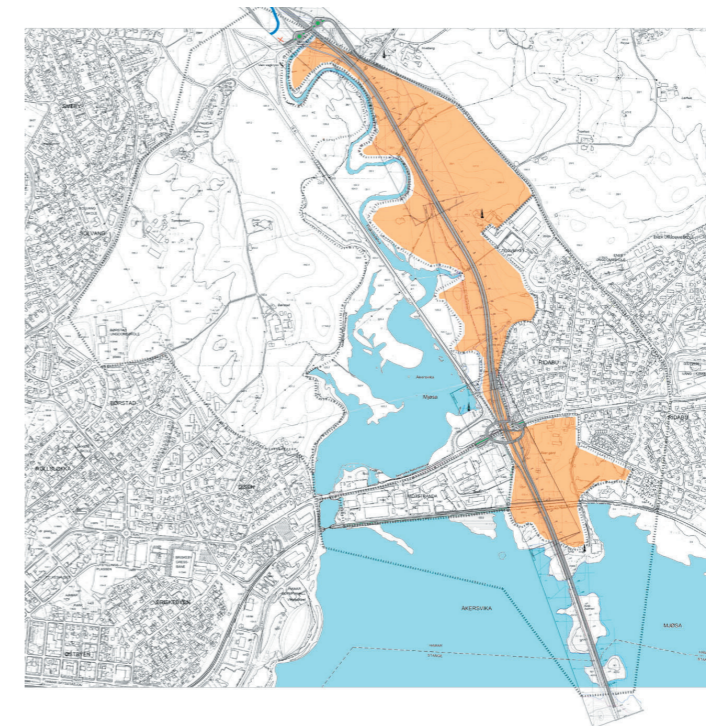
Representativitet, typiskhet:
E6 deler jordbruksarealene i to og vil sammen med den elliptiske rundkjøringen bli dominerende i delområdet. Kulturlandskapet vil bli visuelt svekket, men det vil fremdeles fremstå som karakteristisk for regionen.

Variasjon/mangfold:
E6 vil, sammen med rv25 og Felleskjøpet, være en negativ kontrast til området for øvrig. Området vil fremstå som noe kaotisk.

Inntryksstyrke:
E6 vil være dominerende i delområdet selv om den ligger fint i terrenget, dette vil svekke inntryksstyrken.

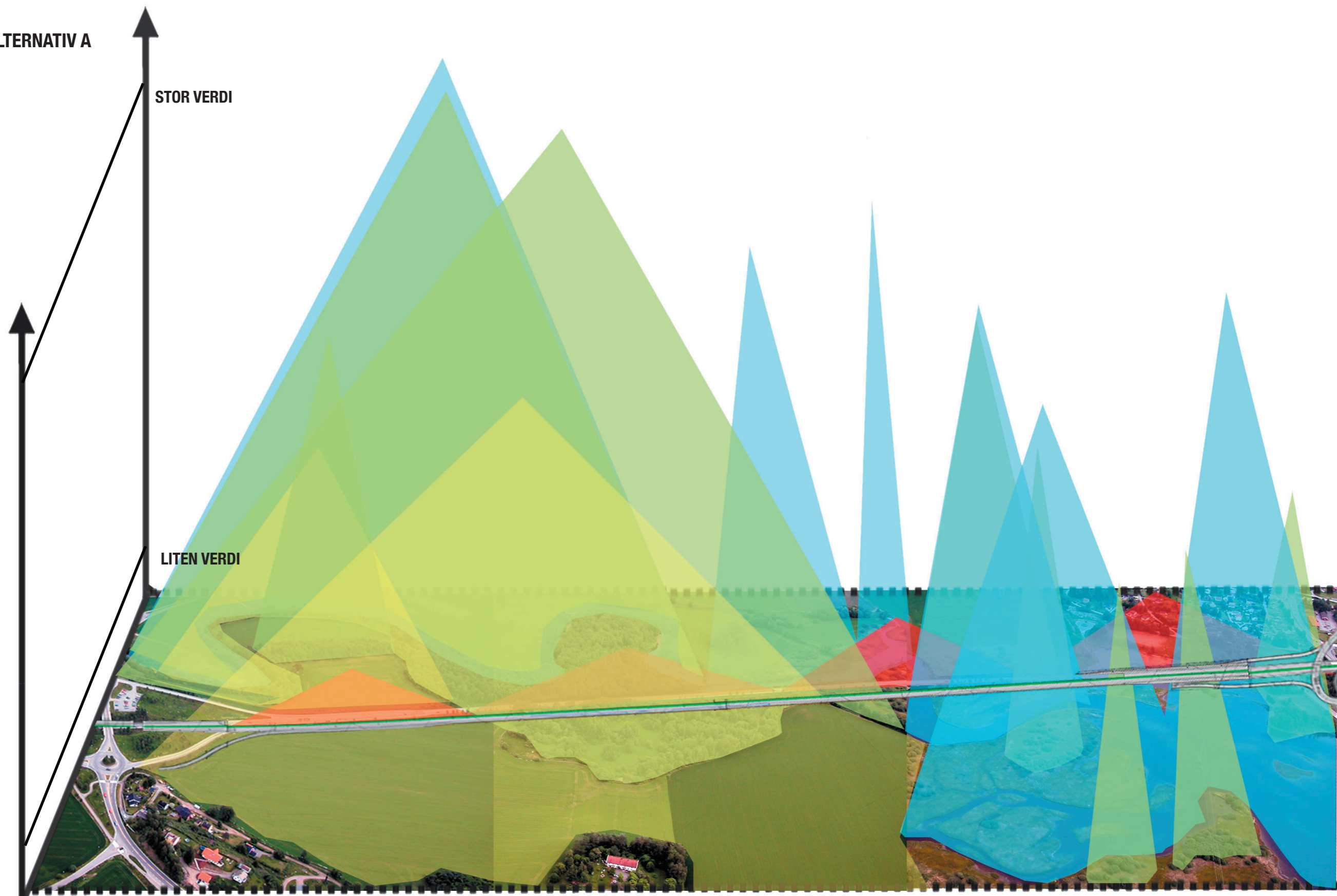
Samlet vurdering:
E6 deler delområdet i to. Veien vil være dominerende og få området til å fremstå noe kaotisk.

Ved alternativ B vil delområdets verdier av representativitet/typiskhet, variasjon/mangfold og inntryksstyrke svekkes.

ELEMENTER

ALTERNATIV A

STOR VERDI

LITEN VERDI

VIEN VEIKRYSS

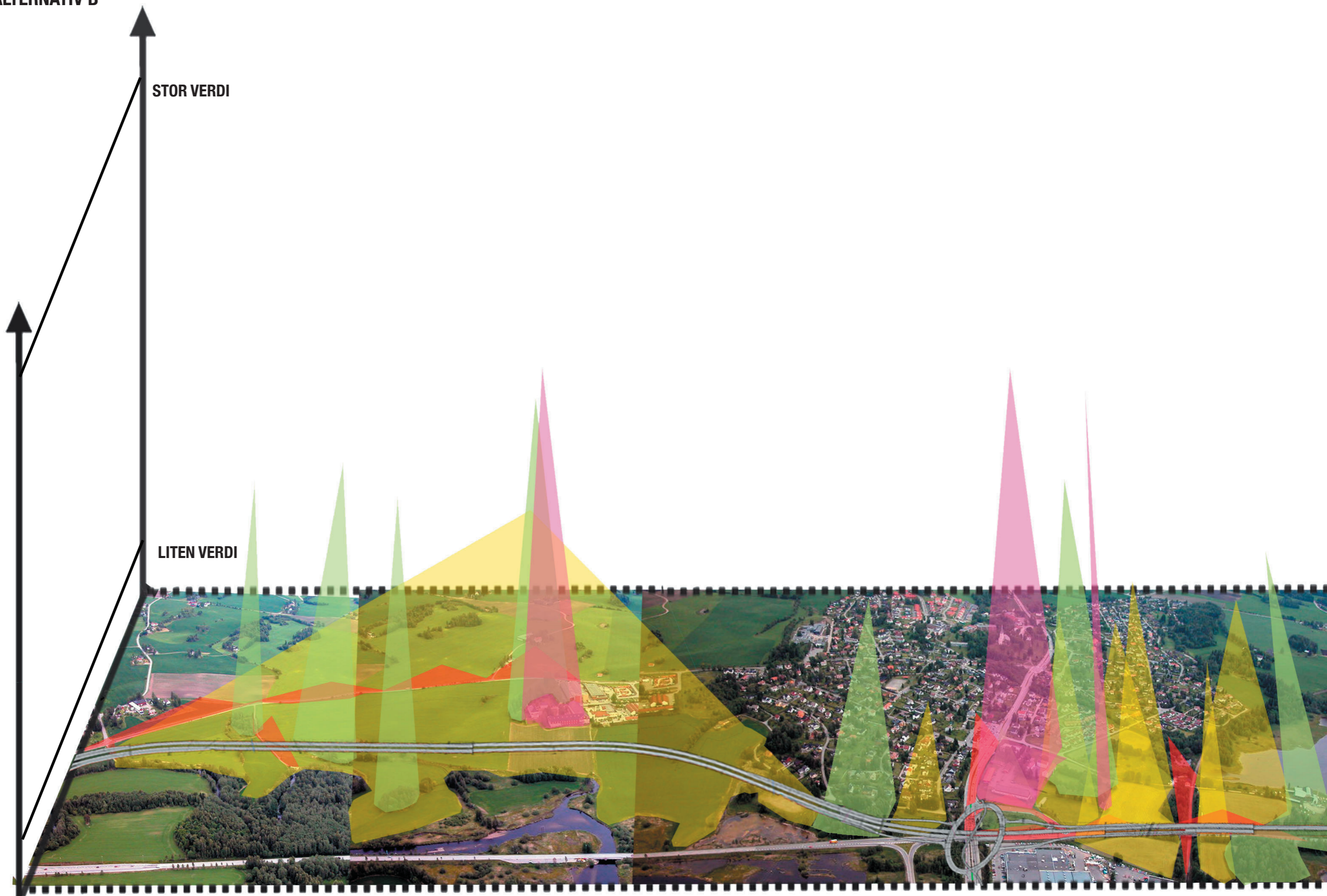
ÅKERSVIKA VEIKRYSS

Her er alternativ A lagt på grafen av elementenes eksisterende verdier. Slik det fremgår vil en utvidelse av E6 komme i konflikt med vann og vegetasjon som har stor verdi, og jordet tilhørende Børstad gård med middels stor verdi.

ALTERNATIV B

STOR VERDI

LITEN VERDI

ÅKERSVIKA VEIKRYSS

KONKLUSJON

Registrerings- og analysemateriell er brukt som underlag for å se hvordan alternativene påvirker landskapsbildet, og hvilken trasé som er den beste for tema landskapsbilde.

EKSISTERENDE SITUASJON

Landskapsbildet i Åkersvika har verdifulle opplevelseskvaliteter. Karakteristisk for utredningsområdet er vekslingen mellom de ulike områdene som skaper en mosaikk av større og mindre rom. Det består av: elver og stille vann, dyrket mark (overgangen mellom ulik bruk av jorder), og overgangen til skogkanter og bebyggelse. Det store landskapsrommet er avgrenset av høydedrag, vegetasjon og bebyggelse. Høydeforskjellene angir hovedretninger slik at det er lett å orientere seg i landskapet.

Det er viktig at det er et godt samspill mellom E6 og landskapet, for en vei står i utgangspunktet i visuell kontrast til det naturlige landskapet når det gjelder form, tekstur og farge. Ligger E6 dominerende i Åkersvika vil det ikke gi nok fokus til det omkringliggende, mens det ved en god landskapstilpasning oppnås en likeverdighet. Ved dette vil man unngå de store visuelle konfliktene mellom landskap og vei, og dermed danne et godt helhetsbilde og en god opplevelsesverdi.

Eksisterende E6 er en to felts motorvei som i hovedsak følger landskapets hovedretning, men skjærer igjennom det mest verdifulle område (delområde 1) som har stor verdi av representativitet/typiskhet, variasjon/mangfold og inntrykksstyrke. Veien ligger på fylling og kommer i konflikt med de mest verdifulle elementene i delområdet: Flakstadelva, og vegetasjonen som følger elva. Veien har en negativ visuell virkning, men størrelsen på veien gjør at den ikke blir dominerende og tar over herredømmet over de verdifulle kvalitetene i landskapsbildet.

ALTERNTIV A

Utvidelse av eksisterende trasé med to nye felt mot vest fram til Vienkrysset.

Dette er en vei som opererer på tvers av noen av de mest karakteristiske mønstrene i landskapet. Ved utvidelse av eksisterende E6 vil veien, som lineær karakter, dele opp landskapsbildet. Veien ligger på det laveste punktet og i den flate delen av landformen hvor den skjærer igjennom delområde 1 som har stor verdi av representativitet/typiskhet, variasjon/mangfold og inntrykksstyrke, dette vil i stor grad svekkes fordi det er her det mest verdifulle landskapsmønsteret ligger:

- Flakstadelva som tegner organiske linjer i landskapsbildet og tilfører det stor visuell verdi.

- Kantvegetasjonen som er med på å understreke elvas form med tydelige mønstre og markerte randsoner.

Sammenlignet med eksisterende Europavei vil en utvidelse til firefelts vei ha stor skala. E6 med sin stive og brede karakter vil bli det mest dominerende elementet i nordre del av Åkersvika. Dette vil redusere opplevelsen av landskapsbildets helhet.

Ut ifra dette setter jeg opp følgende punkter:

+ positiv visuell virkning

- negativ visuell virkning

- E6 vil ligge midt ute på den laveste delen av terrengformen.

- E6 vil virke dominerende og forstyrrende på det overordnede landskapsmønsteret.

- E6 vil skjære igjennom det mest verdifulle vegetasjonsmønsteret

- E6 fyllinger vil gå ned i vannet.

- E6 vil skjære igjennom, og kommer i visuell konflikt med Flakstadelva som er det mest verdifulle elementet i landskapsbildet.

Ut i fra disse punktene blir min konklusjon at E6 i alternativ A vil fremstå som en negativ visuell kontrast til landskapet.

ALTERNATIV B

E6 flyttes fra Åkersvika veikryss og føres langs reservatgrensen mot øst i nedkant av skråningen opp mot Sælid gård.

Dette er en mykere linjeføring som i større grad enn alternativ A harmonerer med landskapsmønsteret. Veien opererer ikke på tvers av de mest verdifulle området i Åkersvika og kommer ikke i konflikt med noen elementer av stor verdi, men ligger inntil noe som gjør den mindre dominerende i landskapsbildet til tross for veiens dimensjoner.

E6 vil gå igjennom delområde 3 som har som har middels stor – stor verdi av representativitet/typiskhet, variasjon/mangfold og inntryksstyrke og vil få området til å fremstå noe kaotisk. Veien vil dele jordbruksarealene i to og vil være dominerende for de som bor på østsiden av utredningsområdet.

Fra vestsiden vil opplevelsen av de visuelle omgivelsenes karakter, med naturskjønne elementer være svært fremtredende. Veien vil ikke være forstyrrende fordi den har visuell forankring og følger reservatgrensen.

Ut ifra dette setter jeg opp følgende punkter:

- + positiv visuell virkning
- negativ visuell virkning

- + E6 vil følge terrengformens retning og vil ha forankring i landskapet.

- + E6 vil følge det overordnede landskapsmønsteret.

- + E6 vil følge retningen på vegetasjonsmønsteret.

- + E6 vil ha forankring i randsonen.

- + E6 vil ikke være i visuell konflikt med elva og har god avstand.

- E6 vil ligge i nær tilknytning til bebyggelsen på Ridabu, noe som vil medføre støyvoll.

Ut i fra disse punktene blir min konklusjon at E6 i alternativ B vil underordne seg landskapet og på denne måten kan tilføre landskapsbildet positive verdier.

I min vurdering av hvordan de to alternative veikorridorene vil påvirke landskapsbildets verdi i nordre del av Åkersvika, kommer det klart fram at E6 i alternativ B vil gi størst positiv påvirkning for tema landskapsbildet.

REFERANSER

LITTERATUR

- Amundsen, I. (1995). Vegutforming og landskapstilpasning; Doktoringeniøravhandling 1995;18, Institutt for veg- og jernbanebygging, Norges Tekniske og Naturvitenskaplige Universitet i Trondheim.
- Austeng, S. (1994). Åkersvikaprojektet. Temaplan for kulturminevern i Åker-/Ridabuområdet. Hamar Fylkeskommune i samarbeid med Arkitektbua as.
- Birgersson, B. (2006). Vägen, en bok om vägarkitektur. Borläge: Vägverket.
- Brown, J. Mitchell, N & Beresford, M. (2005). The Protected Landscape Approach, Linking Nature, Culture and Community. IUCN, Gland, Switzerland and Cambridge, UK.
- Bruun, M. (1996). Landskapsbildet i norsk naturforvaltning. (Ås): Institutt for landskapsplanlegging, Norges landbrukshøgskole.
- Cappelens forlag. (2001). Caplex leksikon.
- Cullen, G. (1971). The Concise Townscape. Architectural Press, London.
- Enger, E. & Moen, A. (1990). Åkersvika, natur- kultur- og landskapsanalyse. Moen og Feste, Biristrand, landskapsarkitekter mnl.
- Enger, E. & Moen, A. (1992). Åkersvika-projektet, kultur, natur og friluftsliv. Moen og Feste, Biristrand, landskapsarkitekter mnl.
- Hjermstad, L. (2006). Konsekvensanalyser. Oslo: Statens vegvesen.
- Knudsen, T.T. (1999). Renovering af boligbebyggelsen Folehaven i Valby. Speciale. Sektion for Landskab, Institut for Økonomi, Skov og Landskab, KVL. Upublicert.
- Lorange, E. (1984). Byen i landskapet, rommene i byen. Universitetsforlaget.
- Lynch, K. (1960). The Image of the City. Cambridge, Mass.: M.I.T. Press. VIII.
- McHarge, I. (1969) Design with nature. Garden City, Natural History Press, New York.
- Miljøministeret, Planstyrelsen/Roskilde kommune (1990). Bevaringsverdier i byer og bygninger. København.
- Miljøministeret, Skov-og Naturstyrelsen (1993). Kommuneatlas Nyborg.
- NM. (1987). Natur- og kulturlandskapet i arealplanleggingen. 2. Forvaltning av ressurser og verdier. Nordisk ministerråd, Miljørapport.
- Nilssen, K. & Paalhaugen, S. (2006). Åkersvika som planleggingsarena for firefelts E6. Bakgrunnsdokument. Statens vegvesen & Hamar kommune.
- Puschmann, O. (2005). Nasjonalt referansesystem for landskap, beskrivelse av Norges 45 landskapsregioner. NIJOS; Norsk institutt for jord- og skogkartlegging, Ås
- Schibbye, B. & Pålstam, Y. (2001). Landskap i fokus: Utvärdering av metoder för landskapsanalys. Stockholm : Riksantikvarieämbetet.
- Skjeggedal, T. (1993). Stedsanalyse: Innhold og gjennomføring : veileder. Oslo: Miljøverndepartementet.
- Sveen, K & Stensrud, A. (1998). Det tålmodige landskap. Hamar: Utgitt av Ord & Jord.
- Stahlschmidt, P. (2001). Metoder til landskapsanalyse: kortlægning af stedets karakter og potentiale. (Vanløse): Forlaget Grønt Miljø.
- Svånå, R. (2007). E6 Stange - Ringsaker grense i Hamar kommune, Kommunedelplan med konsekvensutredning, Hovedrapport E6 Gardermoen-Biri: Statens vegvesen.
- Swanwick, C. (2002). Landscape character assessment - Guidance for England and Scotland.
- Thiis.Evensen, Th. (1991), Byens uttrykksformer. En metode for estetisk byforming. Universitetsforlaget, Oslo.
- Thorén, A.-K. & Nyhuus, S. (1993). Grønnstrukturen som overordnet byplanelement. I: Planlegging som förebyggande miljövård. Byggeforskningsrådet, Stockholm.
- Vagstein, A.M. (1993). Kvalitativ stedsanalyse. I: Byggekunst nr. 3/1993, NAL, Oslo
- Viborg Amt (1974). Landskapsanalyse for Viborg Amt. Viborg.
- Wold, O. (1983). Vegetasjon i Åkersvika naturreservat ved Mjøsa, Hamar, Vang og Stange kommuner i Hedmark.